

Foto: Gorazd Kavčič

Skakalnica v Kranju

"Gotovo sem bil med najbolj srečnimi Slovenci, ko smo bili lani septembra priča začetku gradnje nove skakalnice pod Šmarjetno. Za nas skakalce, pa tudi za naše naslednike je potrebna, prepotrebna," je pred nekaj dnevi ob kratkem obisku med tekmi svetovnega pokala dejal slovenski skakalni as Primož Peterka, ki so ga tako kot vse skakalce, trenerje in ljubitelje skokov razveselile besede predsednika gradbene odbora Lojzeta Gorjanca, da bo na prvi poskusni skok v Bauhenku treba počakati le še mesec dni. Gotovo je malo tistih, ki vedo, koliko poti je bilo opravljenih, koliko črnila prelitega ip kolikor prošnje napisanih od takrat, ko je občina Kranj pred več kot šestnajstimi leti v svojih prostorskih aktih določila, da bo pod Šmarjetno goro, v gozdu v Bauhenku, stala 100-metrška skakalnica. Izdelanih je bila vrsta idejnih rešitev, nič kolikokrat je bilo rečeno, da se bo gradnja zdaj - zdaj začela in tudi nekateri največji optimisti so se ob novi napovedi začetka gradnje le še nasmihali. Vse do lanske jeseni, ko je bil 10. septembra vzidan temeljni kamen novega objekta, ki je dobil učen naziv "Panožni športni center za smučarske skoke in nordijsko kombinacijo Kranj". Od takrat naprej so pod Šmarjetno goro ropotali stroji, nekajkrat se je gradnja ustavila zaradi pomanjkanja denarja, nekajkrat zaradi dodatnih dovoljenj. Sedaj vse kaže, da se bo vsaj tako imenovana druga faza, kar pomeni skakalnica za zimske skoke, vendarle zaključila. Približno leto dni kasneje, kot je bilo sprva pogumno načrtovano in še vedno zgolj ob simbolični pomoči države, ki je vanjo vložila približno toliko denarja, kot ga je kasneje z davki pobrala. Ostalo je zaenkrat večino prispevala kranjska občina. Pa ne zato, ker bi ga ne imela dati drugam, saj je v Kranju množica športnih objektov, ki kličejo po prenovi ali so jih - kot drsališče - kar ukini, ampak zato, ker je v Kranju še toliko ljudi, ki verjamejo, da številni uspehi naših skakalcev z olimpijskimi kolajnami na čelu - ne smejo postati zgodovina. In da si športniki in ljubitelji športa zaslužijo, da ostanemo (tudi) skakalni narod.

Vilma Stanovnik

Bled že živi s hokejisti

Konec tedna je bil na Bledu mednarodni hokejski turnir Euro Challenge, na katerem so slavili francoski hokejisti, včeraj pa se je v ledeni dvorani začelo svetovno prvenstvo mladih reprezentanc do 20 let.

Bled - Prenovljena blejska ledena dvorana je v zadnjem času resnično dobro obiskana. Potem ko so jo novembra zapustili udeleženci šahovske olimpijade, imajo glavno besedo v njej znova hokejisti. Tako so od četrta do sobote na mednarodnem turnirju nastopale ekipe Norveške, Hrvaške, Francije in domača reprezentanca. Naši, sicer močno oslabljeni

osvojili drugo mesto, Norvežani tretje in Hrvati četrto.

Biti najboljši pa je te dni želja naše mlade reprezentance do 20 let, ki se v ledeni dvorani na Bledu že bori na svetovnem prvenstvu do 20 let I. divizije, skupine B. Le prvo mesto bi namreč pomenilo napredovanje v elitno skupino svetovnega mladinskega hokeja. Naši so prvo tekmo odigrali

Borbeni Francozi so v soboto na Bledu znali zaustaviti naše "rise".

ekipi, ni uspelo osvojiti želenega prvega mesta, saj je bila na sobotni tekmi reprezentanca Francije boljše kar za tri gole. Tako so na turnirju zmagali Francozi, naši so

z Dansko, danes se bodo pomerili z ekipo Latvije, v četrtek z Norvežani, v soboto z Avstriji in v nedeljo s Poljaki. **Vilma Stanovnik, foto: Tina Dokl**

Luč miru za sosedski mir

Ana Leskovar iz Most pri Žirovnici je v soboto na Dunaju v imenu Slovenije sprejela Luč miru iz Betlehema, ki prihaja te dni v naše domove.

Luč miru prihaja v ljubljansko stolnico. Nosi jo Ana Leskovar iz Most pri Žirovnici.

skupnosti barka v Zbiljah pri Medvodah, ki skrbi za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju. Luč bodo sprejeli najvišji predstavniki naše države in Cerkev, letošnja Luč pa bo ostala v posebnem spominu 9-letni Ani Leskovar iz Most pri Žirovnici, učenki 3. razreda osnovne šole v Žirovnici, ki razen skavtov obiskuje še odbojkarstvo, likovni in računalniški krožek ter krožek ročnih del. Luč miru pa je v začetku decembra v betlehemeski votlini prižgala 6-letna Nadeen Kammar, hčerka krščanskih in muslimanskih staršev.

Jože Košnjek, slika Tina Dokl

V Julijani stavkajo

Jesenice - Včeraj zjutraj so delavci, ki so prišli na delo v polnilnico Julijana na Jesenicah, začeli s stavko, ki jo je nadaljevala tudi popoldanska izmena.

Delavcem polnilnice Julijane - nekaj nad 30 zaposlenim, večinoma za nedoločen čas - je prekipelo. Medtem ko so pred časom na protestnem večernem shodu terjali, da se lastniki in uprava nehajo prerokati med seboj o lastniških in upniških zadevah, so včeraj poskrbeli tudi za čisto sindikalne zadeve (izplačilo plač). Teosa Pernetca je nadzorni svet polnilnice ponovno imenoval za direktorja, medtem ko je bil minule tri mesece direktor polnilnice Andrej Sever, sicer tudi direktor hranilnice Sicure. Teos Perne nam je dejal: "V polnilnici gre za napovedano stavko, delavci imajo dovolj prepričev, kdo je kdo na upravi in kdo njihov direktor. Zahtevajo le plače in delo. Ko sem bil sam direktor, se nikoli ni zgodilo, da bi zaposleni ostali brez plač. Zdej sem spet direktor uprave jaz in ne Sever. Predsednik nadzornega sveta Marjan Grile sicer mojemu imenovanju oporeka, vendar je zakonito. Naročil za vodo Julijano je dovolj, vendar pa je s prodajo zdaj tako, da vsak kavec zahteva minimalno pravno varnost. Se pravi, da se ve in da je razjasnjeno, kdo je direktor in kdo ne. Tudi zaradi takih nepotrebnih sporov se Julijani in njeni prodaji dela sama škoda." **Darinka Sedej**

S snega direktno v terme...

27 vlečnic, več kot 30 km progi in najdaljše proge za smuča na Koroskem - to je velika in sončna smučarska regija Nockberge. Tukaj je snega vedno dovolj!

tel.: +43 4240 / 82 82, fax: +43 4240 / 82 82, e-mail: Engelthiner@bkk.at

www.VondenPisteninDieThermen.at

Decembrski dnevi sprostitve:

Dnevna smučarska karta, kupljena med 9. in 20. 12. 2002 in vsako soboto v januarju 2003 je istočasno brezplačna vstopnica za terme.

Vse vrste smučarskih kart s popustom:

SKIPAS Kranjska Gora na novi lokaciji v apartmajih Garni, TRAVEL tel.: 04 - 582 10 00 in na avtocesti pred karavanškim predorom v stavbi tel.: 04 - 586 15 31 www.skipasstravel.si

BAD KLENKIRCHHEIM

GORENJSKI GLAS
MALI OGLASI TEL: 2014 247
2014 248
2014 249
Gorenjski glas, d.o.o. Kranj,
Zoisova 1, 4000 Kranj

Nam bodo meje še naprej risali drugi

Pri določanju južne meje se bomo morali bolj postaviti zase in združiti politike in stroko, so dejali na petkovem Blaznikovem večeru v Škofji Loki Branko Celar, Jože Rotar in Franc Černe.

Škofja Loka - Gostje petkovega Blaznikovega večera, ki jih v Kašči v Škofji Loki prireja Muzejsko društvo Škofja Loka, vodi pa Vincencij Demšar, so bili odlični poznavalci problematike meja države Slovenije in avtorji odmevne knjige Slovenija in njene meje: diplomirani pravnik Branko Celar, dolgoletni vodilni delavec v poli-

mejo. Branko Celar je pri opisu zgodovine boja Slovencev za svoje meje navedel nekatere pomembne ugotovitve. Po letu 1918 nas je prizadela krivična rapalska meja, ki se je sicer leta 1947 premaknila bolj na zahod, vendar ne tako daleč, kamor so segle slovenske narodnostne meje in pravice. Problem meje s Hrvaško ni nov.

veljalo vsa leta po vojni. Hrvati so se premislili in začeli vztrajati na 15. členu ustrezne mednarodne konvencije, ki upošteva pri delitvi zalivov načeloma sredinsko črto, razen če zgodovinske okoliščine govori drugače. Prav slednje pa je pri Piranskem zalivu zelo pomembno. Hrvati so se očitno pogajali s figo v žepu, njihova stroka in politika pa sta uspeli zavesti laično javnost. Branko Celar je menil, da Slovenija ne sme pristati na sredinsko črto, ker bi bila Sloveniji pot na odprto morje s tem trajno zaprta, da bi morala, če bi pristala na ponovitev pogajanj o meji, zahtevati pogajanja o celo-

tni meji in ne le morski, in da je arbitraža skrajna možnost. Še vedno so na voljo politična in diplomatska sredstva, predvsem pa nas mora zgodovina končno učiti, da moramo za svoje meje največ storiti sami in strniti vse politične, strokovne in druge potencialne. Zahodno, severno in vzhodno mejo so nam žal narisali drugi. Politika ne sme odločati sama, ampak mora sodelovati s stroko. Franc Černe in Jože Rotar sta povedala, da so geodeti v preteklosti večkrat skušali ugotoviti, "kaj je sosedovo in kaj je naše", vendar je politika opozarjala, da za take reči ni pravi čas.

Zgodovinsko pa je nesporno dokazano, da se je večina mejnih sporov s Hrvaško končala v korist sosedje, tudi v imenu "bratstva in enotnosti". Slovensko ozemlje je kritično zaradi meje, saj so v zgodovini sosedje silili k nam s severa, zahoda, vzhoda in juga in smo lahko ponosni, da smo se obdržali. Tudi v Evropski uniji se bomo morali obdržati in skrbeti tudi za svoje meje, ki bodo ostale, vendar bodo postale prijaznejše in bolj prehodne. Problem, na katerega so opozorili vsi trije, je dokumentacija. Država namenja premalo denarja za zbiranje geodetskih podatkov v sosednjih državah, ve-

liko arhivov pa je še v sosesčini, v Italiji, Avstriji, na Hrvaškem in v Beogradu. Slovenski geodeti in policisti so prišli do iskanih podatkov sami, na račun prijateljstva s kolegi iz sosednjih držav.

Večer je bil sklenjen z ugotovitvijo, da se mora Slovenija bolj odločno postaviti za svoje meje, da morata politika in stroka delovati skupaj in da za kraje ob meji uporabljamo slovenska in ne sosedova imena. Dr. Metod Benedik je povedal primer Trdinovega vrha oziroma sv. Gere, za katero imamo lepo slovensko ime: sveta Jera.

Jože Košnjek

ciji in predavatelj na Visoki policijski in varnostni šoli ter domačin iz Škofje Loke, in dipl. ing. geodezije Jože Rotar in Franc Černe. Tematika je bila aktualna, saj je borba za meje zaznamovala slovensko zgodovino, določanje meje s Hrvaško pa postavlja zgodovinske probleme tudi v sedanji čas. Vsi trije so bili akterji priprav na osamosvojitve Slovenije, ko je bilo konec osemdesetih let preteklega stoletja jasno. Še posebej pa po prepričavi mitinga resnice 1. decembra leta 1989 v Ljubljani, ko je Hrvaška odrekla pomoč, da bo treba poskrbeti tudi za južno

Leta 1550 jih je imel že cesar Ferdinand, ko Hrvati na pogajanja niso prišli le s pogajalci, ampak tudi z vojskami. Tudi leta 1945 so bili problemi z mejami. Republike so bile pozvane, naj povedo svoja stališča, vendar jih politiki niso upoštevali in so se odločili po svoje. Dediščina se je vlekla do leta 1991, ko sta se Slovenija in Hrvaška osamosvojili in je Slovenija priznala kot mejo takrat veljavno delimitacijsko črto med republikama oziroma zatečeno stanje vključno z nadzorom nad Piranskim zalivom in prostim dostopom do odprtega morja, kar je

Zaključek pristopnih pogajanj na Danskem se je končal za Slovenijo uspešno. Iz Bruslja bomo prva tri leta prejeli več, kot bomo tja dajali. Ta mesec predlagan datum referenduma.

Ljubljana - Velika večina slovenske politike, razen skeptične Slovenske nacionalne stranke, ki je bila vsa leta zadržana do članstva v Evropski uniji, je zadovoljna z zaključkom pogajanj v glavnem danskem mestu Københavnu o novih članicah Evropske unije. Slovenija bo med desetimi državami, ki bodo 1. maja leta 2004 nove članice. Sedaj se začne obdobje priprav na podpis pogodbe o pristopu, ki bodo predvidoma podpisane

sompladi (predvidoma 16. aprila) prihodnje leto v Atenah, saj bo Grčija v prvi polovici prihodnjega leta predsedovala Evropski uniji. V večini novih članic bodo izvedeni referendum o vstopu, tudi v Sloveniji, saj je tako sklenil državni zbor. Kdaj ga bomo izvedli, naj bi bilo znano še ta mesec. Odločiti se bo tudi treba, ali bo hkrati tudi referendum o včlanitvi Slovenije v Nato. Pri nas je razen pogajalcev, ki jih je vodil dr. Janez Potočnik, in vlade imel

pomembno vlogo tudi državni zbor, ki je dajal osnove za pogajanja, kar je bil edinstven primer med kandidatkami. Državni zbor je sprejel posebno deklaracijo o našem interesu za vstop v Unijo, v času pogajanj pa je za uskladitev naše zakonodaje z zakonodajo držav članic Evropske unije sprejel 237 zakonov. Slovenska evropska pogodba, formalno začeta 15. januarja leta 1992, ko nas je Unija mednarodno priznala, se je tako končala po desetih letih. Slovenija je nato 5. aprila leta 1993 podpisala z Unijo kooperacijski sporazum, decembra istega leta pa so se začeli pogovori o sklenitvi pridružitvenega sporazuma. Še posebej Italija je zavirala začetek pogajanj in šele po sprejemu tako imenovanega španskega kompromisa je bil 10. junija leta 1996 podpisan pridružitveni sporazum, ki ga je šele 15. junija leta 1997 ratificiral državni zbor. To je bilo zadnji hip, saj je Evropska unija le mesec kasneje sporočila, s katerimi državami bo začela pogajanja o članstvu. Slovenija je bila skupaj s Češko, Poljsko, Madžarsko, Estonijo in Ciprom uvrščena v tako imenovano luksemburško skupino, s katero so se začela pogajanja marca leta 1988. Tej skupini se je pridružila še helsinška skupina z Malto, Litvo, Latvijo, Slovaško, Bolgarijo in Romu-

nijo. Prve štiri države so ujele prvo skupino. Bolgarija in Romunija pa naj bi bili sprejeti leta 2007. Takrat naj bi v Unijo sprejeli tudi Turčijo.

Slovenija bo tako v treh letih v obdobju 2004 - 2006 iz bruseljske blagajne dobila v proračun skoraj 250 milijonov evrov več kot bo vanj plačala. To bo solidna osnova za naslednje proračunsko obdobje do leta 20013. Svoj vložek 65 milijonov evrov v kapital Evropske investicijske banke bo lahko plačala v šestih in ne v štirih letih. Leta 2007 se bodo neposredna plačila kmetom izenačila s plačili v državah članicah Unije, že od leta 2004 dalje pa bo smela Slovenija kot edina med novimi članicami plačevati svojim kmetom do 85 odstotkov višine neposrednih plačil v Uniji. Bruselj bo Sloveniji za razvoj podeželja namenil 250 milijonov evrov, za strukturne spremembe in regionalni razvoj 404 milijone evrov, 107 milijonov evrov ali 45 odstotkov vseh stroškov pa za ureditev shengenske meje. Za slovensko kmetijstvo ugodne so tudi kvote, ki večinoma niso nižje od sedanje proizvodnje.

Novo članice bodo do leta 2006 prejele 40,7 milijarde evrov, kar je manj od prvotnega plana 42,5 milijarde evrov.

Jože Košnjek

Sredi tedna vlada in proračun

Ljubljana - Zadnji letošnji delovni teden v državnem zboru bo zelo živahen. Danes je bila prva seja novoizvoljenega 40-članskega državnega sveta. Sejo je sklical predsednik državnega zbora Borut Pahor. Z Gorenjskega sta v novem državnem svetu dva svetnika, ki zastopata regionalne interese: Janez Sušnik iz Šenčurja in inž. Boris Bregant, župan občine Jesenice.

Državni zbor pa bo zasedal vsak dan. Danes so se v delovnih telesih končala zaslišanja kandidatov za novo vlado, ki jih je predlagal mag. Anton Rop.

Popoldne se bo začela redna seja, ki bo trajala še jutri. V četrtek se bo začela izredna seja, na kateri bodo poslanci najprej glasovali o novi vladi, nato pa bodo razpravljali in sklepali o proračunih za leti 2003 in 2004. Za razpravo je predviden tudi petek, ko naj bi se od državnega zbora uradno poslovil predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Novi predsednik republike dr. Janez Drnovšek pa naj bi prisegel v nedeljo, 22. decembra, saj bo v ponedeljek končan mandat pred-

sednika Kučana. Predlog proračunov za prihodnje leto je nameral val državni zbor obravnavati že pretekli teden, vendar so obravnavo in sklepanje preložili po imenovanju nove vlade. Opozicija je menila, da odgovornosti za ured-

ničevanje proračuna ne more prevzeti vlada v odstopu. Kandidati za ministrice oziroma ministre so dr. Vlado Dimovski (delo, družina, socialne zadeve), dr. Dušan Mramor (finance), dr. Tea Petrin (gospodarstvo), dr. Pavel

Gantar (informacijska družba), mag. Franc But (kmetijstvo, gozdarstvo in prehrana), Andreja Rihter (kultura), dr. Rado Bohine (notranje zadeve), dr. Anton Grizold (obramba), mag. Janez Kopač (okolje, prostor in energija), mag. Ivan Bizjak (pravosodje), Jakob Presečnik (promet), dr. Slavko Gaber (šolstvo, znanost in šport), dr. Dušan Keber (zdravje), dr. Dimitrij Rupel (zunanje zadeve), dr. Janez Potočnik (evropske zadeve) in mag. Zdenka Kovač (regionalni razvoj). Sedanjim 15 resorjem je dodano novo, za regionalni razvoj. Med predlaganimi ministri so trije novi. Dr. Slavko Gaber prihaja namesto dr. Lucije Čok, dr. Dušan Mramor namesto mag. Antona Ropa, mag. Zdenka pa je popolnoma nova in prihaja z mesta direktorice Pospeševalnega centra za malo gospodarstvo.

J.K.

Jože Košnjek

Dežurstvo in počitek zdravnikov

Ljubljana - Državni naj bi se ta teden po nujnem postopku sprejel dopolnjen zakon o zdravniški službi, ki bo začel veljati 1. januarja prihodnje leto in skladno z zakonom o delovnih razmerjih in direktivo Sveta Evrope usklajuje pravico zdravnikov do dnevnega in tedenskega počitka na eni strani in pravico državljanov do neprekinjenega zdravstvenega varstva na drugi strani. Sedanji zakon o zdravniški službi je upošteval tudi razmere v slovenskem zdravstvu. Dopolnitev zakona bo omo-

gočila izvajalcem zdravstvene dejavnosti, da organizirajo neprekinjeno in nujno medicinsko pomoč na način, ki bo izvedljiv. Sprememba temelji na dnevnem in tedenskem počitku zdravnikov, kar je zanje, kot za vse zaposlene, ena temeljnih pravic zaposlenih, ta pravica pa mora biti usklajena z drugo pravico, s pravico državljanov do neprekinjenega zdravstvenega varstva. Pravica do dnevnega počitka v dnevih, ko zdravnik dela, mora povprečno trajati 12 ur v obdobju dveh mesecev, tedenski

počitek pa 24 ur v dveh mesecih. V predlaganem novem členu je zapisano: "Zdravnik ima pravico do dnevnega počitka v trajanju nepretrgoma najmanj 12 ur in do tedenskega počitka v trajanju nepretrgoma najmanj 24 ur. Minimalno trajanje dnevnega in tedenskega počitka se zagotavlja kot povprečje v obdobju dveh mesecev, pri čemer pa je potrebno dnevni počitek v trajanju nepretrgoma najmanj 12 ur zagotoviti najmanj vsak drugi dan."

Stranka se je okrepila

Tržič - Na skupni seji Izvršnega odbora in svetniške skupine Liberalne demokracije Slovenije Tržič, ki je bila namenjena oceni lokalnih volitev in načrta dela za leto 2003, je bilo poudarjeno, da se je stranka LDS v občini Tržič znatno okrepila, saj njeni občinski svetniki predstavljajo tretjino občinskega sveta. Predsednik je ocenil, da je bilo ključno za takšen uspeh v kvalitetno sestavljeni listi strokovnjakov z vseh delov občine in v prihodnost naravnani program. Glede županskih volitev so menili, da je bil izid glede na vložena sredstva pričakovani. Poudarjeno je bilo, da je dosedanji župan

izrazilo zlorabil svojo funkcijo za volilno kampanjo in s stroški presegel vse zakonsko dovoljene okvirje. Izvršni odbor je sprejel več sklepov. LDS je pripravljena sprejeti soodgovornost za razvoj občine, pri čemer pa bi se moralo zelo natančno definirati način dela in vse razvojne projekte, predvsem pa bi moral biti vzpostavljen jasn nadzor nad trošenjem občinskega denarja. Zahteva LDS-a je, da je ta mandat prioritarno namenjen krepitvi gospodarstva in korenitemu zmanjšanju brezposelnosti, je zapisano v izjavi občinskega odbora LDS Tržič.

Srečanje borcev v Poljanah

Poljane - Območno Združenje borcev in udeležencev NOB iz Škofje Loke, krajevno borčevsko združenje Poljane in organizacijski komite za prireditve Po stezah partizanske Jelovice bodo priredili v soboto, 21. decembra, ob 15. uri v Lovskem domu v Poljanah srečanje borcev NOV, borcev Candarjevega bataljona in Poljanske vstaje. Srečanje bo ena prvih prireditev v okviru dražgoških prireditev. Uvodno besedo bo imel Janez Stanovnik.

J.K.

Vodna povračila za obnovo vodovodov

Komunalna zbornica Slovenije zahteva od države, da vodna povračila nameni za naložbe v obnovo vodovodnega omrežja in s tem tudi za zmanjšanje vodnih izgub oz. razlik med načrpano in prodano vodo, ki predstavljajo kar 30 do 40 odstotkov odvzete vode.

Ljubljana - Izvajanje uredbe o vodnih povračilih in pravilnika o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske vode bo negativno vplivalo na poslovanje javnih komunalnih služb in na obnovo dotrajanega vodovodnega omrežja, ugotavljajo v komunalni zbornici in poudarjajo, da s plačevanjem vodnega povračila tudi za vodne izgube plačujejo davek zgrešene vladne politike, ki že desetletje omejuje cene komunalnih storitev in s tem onemogoča vlaganja v izboljšanje vodovodnega omrežja.

Direktor zbornice Florijan Bulovec.

Kot so na četrtkovi novinarski konferenci povedali predsednik zbornice Anton Kranjc, direktor Florijan Bulovec in predsednik zborničnega odbora za zbiranje, odvajanje in čiščenje odpadne vode Marjan Levstek, so komunalna podjetja doslej plačevala vodno povračilo za dobavljeno vodo, po novi uredbi pa jo bodo za količino iz vodnega vira odvzete vode, torej tudi za 30 do 40 odstotkov vode, ki se izgubi na "poti" od vodnega vira do potrošnika. Ker naj bi vlada sprejela uredbo brez dialoga s strokovno javnostjo, je komunalna zbornica, ki vključuje vsa večja komunalna podjetja v Sloveniji, naslovila na vlado ter na

ministrstvo za okolje, prostor in energijo več javnih vprašanj: iz katerega vira naj komunalna podjetja plačujejo vodno povračilo, kako bodo upravljavci vodnih virov spremljali količine načrpane vode za obračun povračila, kdaj bo državni zbor sprejel zakon o postopni zamenjavi azbestno cementnih vodovodnih cevi (vložen je bil že pred tremi leti), kdaj bo vlada "komunalcem" omogočila tako ceno vode, da bodo lahko pravočasno zamenjali izrabljene cevi in zakaj država vodnega povračila ne namenja za obnovo vodovodnega omrežja in s tem tudi za zmanjšanje razlik med načrpano in dobavljeno vodo.

Še manj denarja za obnovo

Kot ugotavljajo v zbornici, izvajanje uredbe o vodnih povračilih zaenkrat ni možno, saj večina upravljavcev vodovodnih omrežij na zajetjih nima vodomerov, s katerimi bi izmerili količino odvzete vode. Komunalna podjetja so že pri izvajanju doslej veljavne uredbe vodna povračila na podlagi izstavljenih računov, torej tudi za neplačano vodo. Po novi uredbi bo razlika med plačanimi povračili in zneskom, ki ga bodo morala nakazati državi, še večja, saj bodo potrošnikom lahko zaračunala povračilo le za dobavljeno vodo, ne pa tudi za vodne izgube. Podjetja bodo razliko pokrila iz plačil za opravljene storitve (dobavo vode),

to pa pomeni, da jim bo še manj ostalo za vlaganja v obnovo vodovodnega omrežja in s tem tudi za zmanjševanje vodnih izgub. Za izgube je po oceni komunalne zbornice posredno kriva tudi vlada, ki z omejevanjem cen komunalnih storitev že vse od 1992. leta dalje onemogoča, da bi podjetja lahko pravočasno zamenjala dotrajane vodovodne cevi. Tudi raziskovalna naloga Strategija razvoja lokalnih gospodarskih služb v Sloveniji, ki jo je po naročilu ministrstva za okolje, prostor in energijo izdelala skupina strokovnjakov z ljubljanske ekonomske fakultete, je pokazala, da so cene komunalnih storitev prenižke in da v marsikaterem podjetju ne omogočajo obnavljanja, še manj pa novih vlaganj. Medtem ko prilagajanje zakonodaji Evropske unije zahteva od komunalnih podjetij enako raven oskrbe s pitno vodo, kot jo imajo v razvitih evropskih državah, so cene storitev v Sloveniji nekajkrat nižje, ugotavljajo v zbornici in dodajajo, da so razmere še posebej kritične pri oskrbi z vodo, kjer se zmanjšuje tudi poraba v gospodarstvu, ki praviloma plačuje višjo ceno. Samo v obdobju od 1991. do 1998. leta se je zmanjšala za 35 odstotkov.

Zakon o vodah navaja kot enega od finančnih virov sklada za vodo tudi vodna povračila, vendar pa uredba nikjer izrecno ne določa, za kaj naj bi porabili ta denar: ali v celoti za delovanje sklada ali samo delno. Z vodnimi povračili (še po stari uredbi) naj bi letos zbrali približno 3,3 milijarde tolarjev, od tega 1,4 milijarde tolarjev s povračili za rabo pitne vode. Če bi ves ta denar ostal komunalnim podjetjem, bi lahko na leto obnovila najmanj 35 kilometrov vodovodnih cevi premera deset centimetrov, ugotavljajo v zbornici in zahteva-

Komunalna podjetja imajo premalo denarja za obnovo vodovodov. Foto: Andrej Žalar

jo, da država zbrani denar nameni za obnovo vodovodnega omrežja in s tem tudi za zmanjšanje vodnih izgub. Moti jih tudi to, da bo statistika zaradi vodnega povračila oz. novega državnega davka spet izkazala povišanje cen komunalnih storitev, komunalna podjetja pa bodo za opravljene storitve dejansko prejela še manj kot prej.

Kdo bo vse to plačal?

Ministrstvo za okolje in prostor je pred nedavnim izdalo tudi nov pravilnik o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske vode, s katerim so komunalna podjetja dobila nove dodatne naloge: redno praznjenje nepretočnih greznic, obveščanje uporabnikov greznic o njihovih nalogah, izdelava programa in vodenje evidenc o vseh kanalizacijskih si-

stemih, prispevnih površinah in količinah odpadnih in padavinskih voda. Komunalna zbornica pozdravlja prizadevanja za večji red na tem področju, vendar ministrstvo sprašuje dvojce: prvič - kako zagotoviti denar za izvajanje pravilnika, in drugič - ali so lastniki greznic pripravljeni in sposobni plačevati visoke stroške praznjenja greznic.

Pravilnik želi z eno potezo rešiti problematiko odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih in padavinskih vod, vendar pa bo za to po oceni zbornice potrebno več časa, kot ga predvideva, in tudi dodatni denar, saj s sedanjimi cenami ne morejo izpolniti vseh zahtev iz pravilnika. Najprej bo treba uskladiti občinske odloke o odvajanju in čiščenju voda in na novo določiti lastništvo nad kanalizacijskimi sistemi za odva-

janje padavinske vode. Če bi želeli po pravilniku urediti plačilo stroškov vzdrževanja takšnih sistemov, bi morali izdelati kataster prispevnih površin, s katerih odvajajo padavinske vode v javno kanalizacijo. Kataster naj bi izdelala usposobljena podjetja, način obračunavanja pa bi za vso državo moralo določiti ministrstvo za okolje, prostor in energijo. Ker bi izvajanje pravilnika udarilo po žepih tudi lastnike greznic, so v komunalni zbornici izpostavili vprašanje, ali bi bili sploh sposobni plačevati na mesec približno 42 tisoč tolarjev za praznjenje greznic. Pri izračunu so upoštevali povprečno dnevno porabo vode na osebo (0,15 kubičnega metra), velikost gospodinjstva (trije člani), čas praznjenja (poldruge ure) ter povprečno ceno praznjenja in odvoza greznic v Ljubljani (18.525 tolarjev). Pri letni porabi vode 164 kubičnih metrov bi povprečno gospodinjstvo potrebovalo na leto 27 odvozov s cisterno, prostornine šest kubičnih metrov. Cveto Zaplotnik

V vlado prihaja superman Dobravci pomagajo

Marjeta Smolnikar

Najprej afera Roggate. Kot vidite, je ni. Kar ne pomeni, da se motim. Ko je Gorenjski glas razkril poslovne vragolije Andreja Severja, ki so po mojem mnenju zrasle na zelniku Vladimirja Slejka in ne Teosa Perneta, so vsi mediji še lep čas tiščali glavo v pesek. V četrtek pa je policija po vsej državi zasegla vso poslovno dokumentacijo, ki je spominjala na Severja. Pravzaprav ni zasegla vsega. Zasegla je tisto, kar je od nje ostalo. Saj je imel Sever deset let časa, da je poslovne dokumente po mili volji pisal in brisal. Oziroma rezal. In kje je bil v času policijske racije Severjev sošolec Slejkove finančne šole Sašo Čačič? V četrtek je delovne prostore zapustil predčasno, v petek pa je bil službeno odsoten. Menda.

Torej. Pred izvolitvijo sedmega predsednika vlade, opozicijski poslanci kandidata Toneta Ropa niso prijeli tako, kot bi se za njihov status šikalo; še najmanj zaradi sumljivega začasnega dovoljenja Čačičevi borzoposredniški hiši, ki ga je agencija za trg vrednostnih papirjev izdala z njegovim pristankom in pristankom njegovega dolgoletnega prijatelja in kandidata za finančnega ministra Dušana Mramorja. Bomo videli, kako se bo opozicija odrezala pri zaslišanju Mramorja, ki je svoje dobro ime kot predsednik strokovnega sveta agencije zasta-

vil (da ne rečem zakockal) že v aferi Dadas. Čeprav je Rop v zaključnem govoru opoziciji očital grobost, ni šlo za kaj več kot za navadne politične prdce ali, če hočete, pasje bombice. Na koncu so ga pa še podprli. Kar me spominja na politični babilon.

Po vsem, kar sem v preteklem tednu slišala in prebrala o kandidatu za novega finančnega ministra, pa sem dobila asociacijo na stonogo. V preteklih desetih letih je bil namreč Mramor z eno nogo na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, z desetimi na neimenovanih ameriških in britanskih fakultetah, z dvanajsto je bil član nadzornega sveta Abanke, s trinajsto banke SKB, s štirinajsto je pisal poglobljene strokovne članke in finančne analize, s šestnajsto je sodeloval pri privatizaciji, z najmanj petimi je bil v različnih strokovnih združenjih in uredniških odborih domačih in tujih strokovnih revij in tako dalje in tako naprej. Celo v Hollywoodu bi si težko izmislili boljše idejno zasnovano novega Supermana.

Poleg Severja in Čačiča lahko identificiramo še najmanj tri primerke, ki so v primerjavi z Mramorjevo popolnostjo pravi cicibani. Prvi primerke je vodstvo mariborskega podjetja Jug storitve. Po pisanju skopskega dnevnika Utrinski vesnik, naj ne bi Slovenci pri hudodelski obliki lastninjenja Nove Makedonije pravim kupcem le posodili imena svojega podjetja, temveč naj bi bili v zadevo tudi sami globoko vpleteni. Z nakupom najstarejšega makedonskega dnevnika naj bi posku-

sili oprati denar, ki naj bi ga zaslužili s prodajo tobaka in cigaret v Bosni in Makedoniji. Poleg tega naj bi imeli v Jug storitvah bogate izkušnje s tem, kako s posojili spraviti v stečaj uspešna slovenska podjetja. Drug primerke cicibanskega podjetništva je Franc Pristovšek, direktor ljubljanskih Žal, proti kateremu je nadzorni svet sprožil postopek ugotavljanja odgovornosti. Nadzorni svet naj bi ga ujel pri tem, da je v zadnjih letih pokojne davkoplačevalce zakopaval v bistveno dražjih krstah kot so povprečne tržne cene. Tretji primerke je slikar Stane Žerko. Za nos je vlekel domala pol umetniškega sveta. Od Japoncev do Škotov in Skandinavcev. V prvi vrsti ima Žerko umetniško žilico za to, da pripravi razstavo, recimo slikarski festival na Bledu, povabi tuje slikarje - domače le za vzorec - pobere od avtorjev aro v markah, nakar jim ne vrne niti mark niti slik. Zaradi njegove umetnosti je imel med drugim težave tudi Gorenjski muzej in Igor Pustovrh iz Ateleja T. v Senčurju. S svojo umetnostjo je Žerko samo v Kranju zaslužil približno sto tisoč mark.

In še ena babilonska, ki sem jo zvedela pretekli teden. Sova je državnemu arhivu sicer izročila arhiv nekdanje Udbe, ki je, mimogrede, proti vsem maniram zahodne demokracije pol stoletja upravljala policijski arhiv. Zdaj pa ta arhiv zahteva nazaj. Kajpada jim ga direktor državnega arhiva ne namerava vrniti. Kar je dano, je v zlato jamo zakopano, k' neda. Marjeta Smolnikar

Dobravci pomagajo

Blejska Dobrava - 19. novembra letos je v nekaj minutah pogorelo gospodarsko poslopje družine Por na Blejski Dobravi, vse seno in stroji, ki so bili v posloplju. Škoda je bila precejšnja.

28. novembra se je na ustanovni seji sestal novi svet krajevne skupnosti Blejska Dobrava in sklenil, da se ustanovi odbor za humanitarno pomoč sovaščanom, ki so bili prizadeti v požaru. Pripravili so okvirni program akcije, odbor pa vodi predsednik sveta krajevne skupnosti Blejska Dobrava Igor Arh.

Igor Arh pravi: "Že v petek, 29. novembra, so bile natisnjene položnice za zbiranje prostovoljnih sredstev za pomoč Porovim. Položnice so bile poslone vsem gospodinjstvom v krajevni skupnosti Blejska Dobrava in odziv je bil zelo dober.

Položnice je brezplačno razdelila Pošta Slovenije oziroma dobavski poštar. Do zdaj se je zbralo 637 tisoč tolarjev, ki so namenjeni prizadeti družini, ki je v požaru izgubila gospodarsko po-

slopje. A to še ni vse: razen tega, da so takoj priskočili na pomoč gasilci in sovaščani, ki nakazujejo po položnicah, pomagajo tudi drugače: z materialom in z delom pri gradnji novega gospodarskega posloplja. Prav te dni bomo solidarno prekrili streho...

Solidarnost med vaščani je zelo velika. Krajanje Dobrave ponovno dokazujejo, da v takih primerih vedno pomagajo - že pred tremi leti so pomagali sovaščanu, ki mu je pogorelo stanovanje, pomagajo pa tudi zdaj, ko so Porovi ostali brez gospodarskega posloplja. Krajevna skupnost se za vso pomoč iskreno zahvaljuje in prosi, da morebitne prispevke nakažejo na transakcijski račun krajevne skupnosti Blejska Dobrava, številka 01241-6450802263, sklic na številko 001911-2002 - za družino Por." Darinka Sedej

GORENJSKI GLAS

Odgovorna urednica
Marija Volčjak
Namestnika odgovorne urednice
Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik
Uredništvo
novinarji - uredniki:
Boštjan Bogataj, Helena Jelovčan, Katja Dolenc, Igor Kavčič, Jože Košnjek, Urša Peternel, Stojan Saje, Darinka Sedej, Vilma Stanovnik, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl Žlebir, Andrej Žalar, Štefan Žargi; stalni sodelavci Matjaž Gregorič, Renata Škrjanc, Simon Šubic
fotografija
Tina Dokl, Gorazd Kavčič, Gorazd Šinik
lektorica
Marjeta Volžič

GORENJSKI GLAS je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino
Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 22 tisoč izvodov.
Redna priloga naročniških izvodov zadnji torek v mesecu je Gregor. Ustanovitelj in izdajatelj Gorenjski glas, d.o.o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Priprava za tisk: Media Art, Kranj / Tisk: SET, d.d., Ljubljana / Uredništvo, naročnine, oglasno trženje: Zoisova 1, Kranj, telefon: 04/201-42-00, telefax: 04/201-42-13 / E-mail: info@g-glas.si / Mali oglasi: telefon: 04/201-42-47 sprejemamo neprekinjeno 24 ur dnevno na avtomatskem odzivilniku; uradne ure: vsak dan od 7. do 15. ure, sreda do 17. ure. Naročnine: trimesečni obračun - individualni naročniki (fizične osebe - občani) imajo 20 % popusta. Naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do PISNEGA preklica; odpovedi veljajo od začetka naslednjega obračunskega obdobja. Za tujino: letna naročnina 80 evrov. Oglasne storitve: po ceniku. DDV po stopnji 8,5 % v ceni časopisa / CENA IZVODA: 160 SIT (14 HRK za prodajo na Hrvaškem).

Začetek del na regionalni

Škofja Loka - Na regionalni povezavi Kranj - Škofja Loka, od Sv. Duha do Virmaš, je izvajalec Cestno podjetje Kranj pred dnevi začel s prvimi, pripravljalnimi deli za rekonstrukcijo omenjene ceste. Zaradi specifičnosti vozišča obvoza na tem delu ceste ni, zato dela potekajo pod prometom.

Po začetnih hudih zastojih iz smeri Kranja, promet sedaj urejajo semaforji, vseeno pa za vse voznike velja, da si za pot proti Škofji Loki vzamejo več časa. Tudi na "obvoznici" čez Gorajte so bila pred približno mesecem dni opravljena nujna vzdrževalna dela, hkrati pa so postavili še dodatne hitrostne ovire za umirjanje prometa. Podobne ovire rastejo po praktično vseh ulicah v Škofji Loki, kar je pred časom domači župan Igor Draksler komentiral, da je boljše jezca nekaterih voznikov, kot pa smrtne žrtve. "Tam, kjer naj bi se vozilo počasi, se bo vozilo počasi," je še dodal.

B.B.

Delijo uspehe in tegobe

Na akademiji ob prazniku Občine Tržič so bili v ospredju uspehi. V 510-letni zgodovini trga in mesta pa ni šlo brez krutih dogajanj.

Bistrica pri Tržiču - V spomin na 12. december 1492, ko so povzdignili Tržič iz vasi v trg, slavijo prebivalci tržiške občine svoj praznik. Na akademiji so podelili plaketo in štiri diplome Občine Tržič za uspehe posameznikov in kolektivov. Posebno darilo so domačinom prinesli pevci iz Sel na Koroškem.

Prikaz kratkega filma o lepotah Tržiča in okolice, ki ga je posnel Boštjan Miha Jambrek, je poleg himne v izvedbi pevcev kvarteta Pueri Cantorum napolnil dvorano OŠ Bistrica s svečanim vzdušjem. Župan Pavel Rupar je spomnil, da letošnji občinski praznik poteka v znamenju 510-letnice podelitve trških pravic Tržiču. Odtlej je kraj doživel cvetoče dneve in krute trenutke. Hud padeč je utrpel ob zlomu industrije v bližnji preteklosti. Znamenja izboljšanja dajejo upanje, da se mestu obeta lepša prihodnost. Kot je dejal slavnostni govornik, bodo poskrbeli zlasti za oživiljanje gospodarstva. Ob tem ne bodo pozabili na kulturo, šport in druge de-

javnosti. Pri tem imajo veliko uspešnih posameznikov in kolektivov, kar dokazujejo priznanja. Če se skupaj veselijo uspehov, bi bilo prav, da bi enako delili tegobe, je položil občanom na srce njihov župan.

Letošnjo plaketo Občine Tržič je prejel Franc Godnov za dolgoletno delo v Prostovoljnem gasilskem društvu Bistrica. V njem je bil predsednik od leta 1964 do letos. Veliko zaslug ima, da je društvo dobilo leta 1980 sodoben gasilski dom; v njem je od leta 1997 vzoren gospodar. Vrsto let sodeluje tudi v organih Gasilske zveze Tržič. Za gasilstvo se je odločil že leta 1950, ko je postal član PGD Lom pod Storžičem. Je častni član PGD Bistrica, ima vrsto gasilskih priznanj in red dela s srebrnim vencem.

Prvo diplomu Občine Tržič so dobili zaposleni Varstveno delovnega centra Kranj - enota Tržič, prevzela pa sta jo Marjeta Seidl in Jernej Eržen. Enota, ki so jo odprli pred leti, ima 3 zaposlene in 14 varovancev, od tega 11 stalnih. Gre za varovanje z motnjami v duševnem razvoju, ki jim v sodelovanju z gospodarstvom omogočajo zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Za pomoč pri delovanju tržiške enote VDC Kranj si je drugo diplomu prislužila Tovarna pritrjevalne tehnike TRIFIX Tržič; sprejel jo je direktor Boris Toma-

Dobitniki priznanj občine Tržič: Jernej Eržen in Marjeta Seidl iz enote VDC, gasilec Franc Godnov, Boris Tomazin iz tovarne TRIFIX, župnik Alfonz Grojzdek in rokometni trener Andrej Kavčič (od leve spredej, v ozadju zbor iz Sel na Koroškem).

zin. Kot so pojasnili v obrazložitvi, vodstvo podjetja ne stremi le za dobičkom. Pomagalo je urediti tovarniške prostore za enoto VDC, varovancem nudi kooperantsko delo in si prizadeva za pridobivanje podarjenih materialov. Duhovnik, prelat Alfonz Grojzdek je dobil plaketo za skrb na področju kulturne dediščine. Po posvetitvi v duhovnika leta 1960 je služboval v raznih krajih; bil je tudi dekan v Škofji Loki in duhovni pomočnik v župniji Kranj Šmartin. Po prihodu v Križev je končal dela v novem župnišču. Zaslužen je zlasti za obnovo vseh štirih cerkva v župniji Križev in drugih objektov.

Andrej Kavčič iz Križev je prejel plaketo za dosežke na športnem področju. Najprej je sam ig-

ral rokomet, sedaj pa je že 30 let rokometni trener. V karieri je dosegel vidne rezultate, od naslovov državnih in pokalnih prvakinj do uspehov na mednarodnih tekmah. V Tržiču trenira več kot 300 otrok; v nižjih kategorijah deklet in fantov je letos ujel republiški vrh.

V kulturnem programu, ki sta ga vodila Andreja Meglič in Janez Kikelj, je nastopil mešani pevski zbor Pevskega društva Sele na Koroškem. Sosedje z druge strani Karavank so Tržičanom poklonili svojevrstno voščilo za praznik. Zborovodja mag. Roman Verdel jih je skupaj s pevci prepričal, da so skoraj pozabljene slovenske pesmi zares lepe in vredne ponovnega obujanja tudi pri nas.

Stojan Saje

Gradnja telovadnice naslednje leto

V sredo je Edi Bajt sklical redno sejo sveta zavoda Osnovne Šole Poljane, kjer so se člani sveta zavoda in občinskega sveta ter župan seznanili s prostorsko problematiko šole.

Poljane - Vodstvo šole je pripravilo simulacijo števila otrok, ki bodo šolo obiskovali v naslednjih letih ter kakšne posledice bo imela uvedba devetletke na prostorsko stisko šole. Na razredni in predmetni stopnji skupaj danes deluje 15 oddelkov v prav toliko učilnicah, medtem ko bo že naslednjo jesen delalo 17 oddelkov 15 učilnicah.

"Potrebno pa je opozoriti, da imamo šest učilnic opremljenih za razredno stopnjo in devet za predmetno stopnjo, zato večjih selitev mlajših učencev v učilnice za predmetno raven ni priporočljiva," je razložila ravnateljica Ivanka Oblak. Naslednje leto bi potrebovali vsaj dve učilnici več, praktično pa še dodatne, saj je današnja razporeditev neprimerna.

Največji problem danes predstavljajo telovadni prostori. V trenutnem vadbenem prostoru, ki meri 150 kvadratnih metrov, delujeta po dve vadbeni skupini naenkrat. Šola danes zaseda telovadnico kar 60 ur tedensko, kar bi ob normalni razporeditvi (po ena skupina naenkrat) pomenilo, da bi

bili otroci v šoli do 18. ure (uporabljajo pa jo tudi za jutranje varstvo). V popoldanskih in večernih urah pa telovadnico uporabljajo rekreativci. Tako imajo danes v OŠ Poljane le 35 odstotkov normiranih telovadnih površin, saj je bila ta mišljena le za razredno stopnjo.

"Prostorski problemi šole so nam že dolgo poznani," je povedal domači župan Jože Bogataj in dodal, da prav zaradi prostorske stiske še niso šli v devetletko. "Vesel sem, da moramo urediti le še to šolo, vse druge so pripravljene. Pri OŠ Poljane smo imeli dva velika problema. Prvi je bilo zemljišče, za katerega smo že pred dvema letoma plačali 20 milio-

nov tolarjev, a se je zalomilo pri vpisu v zemljiško knjigo. To je sedaj urejeno. Drugi problem pa je bil, da z ministrstva nismo prejeli idejnega projekta. Tudi to je sedaj urejeno," je razložil župan in zadovoljil člane sveta in občinske svetnike, ki pa so vseeno še vedno skeptični.

Vsi problemi v šoli so že dolgo znani, poleg nove telovadnice bodo tu še tri nove učilnice, urejena bo dodatna osvetlitev nekaterih učilnic, v nekdanji telovadnici pa bo urejena jedilnica in večnamenski prostor, nujna bi bila tudi ureditev kuhinje.

Župan Bogataj je obljubil, da bodo začeli graditi, četudi le z lastnimi sredstvi, ki bodo v naslednjem letu znašali okoli 90 milijonov tolarjev. Celotna investicija znaša od 350 do 400 milijonov tolarjev. Gradnja naj bi se začela septembra prihodnje leto.

Boštjan Bogataj

Upor že na prvi seji

Jeseniški občinski svet je že na konstitutivni seji pokazal ostre zobe, ko je le delno podprl županov predlog o imenovanju nepoklicnih podžupanov. Podžupan za gospodarske dejavnosti je postal Branko Noč (LDS).

Jesenice - Že na konstitutivni seji občinskega sveta občine Jesenice se je koalicija LDS, ZLSD in SLS, ki je na lokalnih volitvah podprla ponovno izvoljenega župana Borisa Breganta, razdelila na dva bregova. Najbolj očitno se je razkol pokazal ob izvolitvi podžupanov, ki ju je predlagal župan, saj so izvolili le podžupana iz vrst LDS-a Branka Noča, medtem ko občinski svet s tajnim glasovanjem drugega predlaganega kandidata za podžupana, predsednika občinske Združene liste in svetnika Tomaža Mencingerja ni izvolil.

župan vztrajal, da se o podžupanih svetniki izrečejo v paketu, kar pa opozicija in LDS nista sprejela, saj so svetniki menili, da je povsem logično, da izglasujejo vsakega kandidata posebej. Njihove zahteve so svetniki z dvigom rok tudi potrdili, tako da so se nato s tajnim glasovanjem izrekli o vsakem kandidatu posebej. Branko Noč je od 27 glasujočih nazadnje prejel 22 glasov, Tomaž Mencinger pa le deset, za izvolitev pa bi potreboval vsaj 14 glasov.

Zapletlo se je že takoj na začetku seje, ko so na predlog svetnikov LDS-a z dnevnega reda umaknili izvolitev delovnih teles občinskega sveta, katerih sestavo so sicer politične stranke že predhodno dogovorile. Že to merjenje moči je pokazalo, da so se vsaj pri kadrovanju politične karte premešale, kar se je nazadnje potrdilo ob izvolitvi podžupanov.

Župan Boris Bregant, ki bo zaradi upokojitve v tem mandatu svoje delo verjetno opravljal nepoklicno, je predlagal, da občinski svet na mesto podžupana za gospodarske dejavnosti imenuje Branka Noča, na mesto podžupana za negospodarsko področje pa Tomaž Mencingerja, s tem da bi funkciji opravljala nepoklicno. "Moj predlog temelji na volilnem rezultatu lokalnih volitev, kjer sta LDS in ZLSD prejeli največ glasov," je pojasnil svojo izbiro.

Nezadovoljstvo so takoj pokazali v SDS. Njihov svetnik Jernej Udri se je čudil: "Presenečeni smo, da ste podžupana izbirali po politični liniji in ne glede na strokovnost in izkušnje. V naši stranki zagotovo imamo takega človeka, pa tudi pričakoval bi enega podžupana iz vrst SDS." Pri tem je najverjetneje mislil na nekdanjega župana dr. Božidarja Brudarja.

Na predlog Ibrahima Smajića (LDS) je občinski svet kasneje izglasoval, da bo podžupana volil tajno. Nato se je zapletlo, ker je

Simon Šubic

Umetni sneg v Kranjski Gori

Kranjskogorski žičničarji so začeli izdelovati kompaktni sneg, tako da ga bo dovolj za januarski Pokal Vitranc in za smučarjijo ob novoletnih in božičnih praznikih.

Kranjska Gora - Ob koncu minulega tedna so kranjskogorski žičničarji pognali štirisedežnico Dolenčev rut na kranjskogorskem smučišču ter nekaj manjših vlečnic. Novembra jim razmeroma visoke temperature niso dopuščale, da bi lahko izdelovali kompaktni sneg. Šele v začetku minulega tedna so lahko letos prvič začeli delati topovi in "žirafe", tako da so lahko izdelali 30 tisoč kubičnih metrov umetnega snega.

Kot nam je dejal tehnični vodja kranjskogorskih žičnic Alojz Zupan, so na podkorenškem smučišču, kjer bo v začetku januarja tekma za svetovni pokal Pokala Vitranc, delali 90 ur in nametali sneg tudi na vzporedno proggo. Za veleslalomsko proggo - če ni naravnih snežnih padavin - potrebujejo najmanj od 40 do 50 tisoč kubičnih metrov umetnega snega. Umetnega snega je tudi v Kranjski Gori toliko, da se najbolj nestrpni lahko smučajo - vsekakor pa ga je še premalo za popolno zimsko idilo. Žičničarji delajo sneg noč in dan, tako, da bodo postopoma pognali vse žičničarske naprave. Zato, ker je premalo naravnega snega, tudi tekaški prog v Planici in Tamarju še ni. Le nad tromejo je dva kilometra dolga te-

kaška progga, drugje pa tekaški prog še ni. Lani so nekako nekaj časa reševali rateške tekaške proge tudi s snegom, ki je bil navožen k skakalnici, letos kaj takega ni mogoče.

In kakšen obisk si obeta Kranjska Gora v letošnji zimski sezoni? Na lokalni turistični organizaciji pravijo, da bo tradicionalno dober obisk in odlični, če bo dovolj snega. Kranjskogorski gostje prihajajo v Kranjsko Goro decembra in tja do marca je kraj domala popolnoma zaseden.

"Če bo sezona zasnežena, bo krasno," poudarjajo vsi hotelirji po vrsti. Gostje prihajajo iz Italije, Nemčije, Anglije, vedno več pa je gostov iz Hrvaške, Bosne in tudi iz Jugoslavije. Hrvaški gostje bodo napolnili apartmaje in sobe

Štirisedežnico Dolenčev rut in nekaj vlečnic so na kranjskogorskem smučišču že pognali. Snega je bolj malo in tudi obiska še ni veliko.

že v začetku januarja, ko imajo na Hrvaškem zimске šolske počitnice.

Po besedah vodje marketinga Gorenjkih hotelov Sandre Fiorelli imajo dobro zasedene vse termine do osmega marca in sicer v Larixu, Priskanu in v apartmajih Garni.

Kranjska Gora se je tudi na novoletne in božične praznike dobro pripravila in jih bo z gosti in vikendaši, ki jih je v kraju kar precej, pričakala v svečanem vzdušju, saj se v vseh lokalnih in hotelih trudijo, da bi bilo kar najbolj prijetno in praznično.

Darinka Sedej

barcaffé

Filozofiranje z otroki

V devetletki Matije Čopa na Planini učenci sodelujejo v kar dvajsetih izbirnih predmetih, med njimi je že tretje leto v filozofija za otroke ali, bolje rečeno, filozofiranje z otroki, ki ga vodita učiteljici Mojca Štiglic in Marjeta Žumer.

Kranj - Filozofija zveni strašno učeno. Pa ni, zatrjuje tako učiteljici kot 56 učencev sedmega, osmega in devetega razreda, ki v treh skupinah obiskujejo ta izbirni predmet. Filozofija namreč ni samo tisto, kar se pleče v glavah sivolasih modrecev - torej razlaga, učenje in memoriranje velikih filozofov; je tudi povsem vsakdanje razmišljanje o vprašanih, ki jih prinaša življenje in za katera so otroci presenetljivo dovzetni. Otroci se namreč že od malega znajo pristno čuditi in se spraševati o svetu okrog sebe.

Na tem sloni projekt dveh ameriških avtorjev, zasnovan v šestdesetih letih, ki si je utrl pot že v več kot trideset držav. Tudi k nam. Pred tremi leti prav v Čopovo devetletko na Planini, letos pa ga kot izbirni predmet prvič obiskujejo tudi devetletkarji na Orehku. Cilji filozofije za otroke oziroma filozofiranja z otroki se namreč odlično pokrivajo s cilji devetletnega programa osnovne šole. Delo po t.i. Lipmanovi metodi otroke spodbuja k samostojnemu in kritičnemu razmišljanju, jim oblikuje višje kognitivne spretnosti, kot sposobnost obdelave informacij, sklepanja, raziskovanja, vztrajnost, sposobnost presoje, argumentiranja ipd.

Mojca Štiglic, ki vodi prvo in drugo starostno skupino, skuša čim bolj razumljivo pojasniti, kako izgleda učna ura filozofije za otroke. "Osnova je čitanka z zgodbami iz življenja otrok. V sedmem razredu je osnovna tema razvijanje kritičnega mišljenja, v osmem etično raziskovanje in v devetem družbeno raziskovanje. Dialog učence poveže v skupino, ki raziskuje v zgodbe vpletene filozofske probleme. Potek ure ni naprej določen. Ura je zasnovana kot filozofsko raziskovanje, ki ob vsebini iz čitank razvija otrokovo mišljenje."

Mladi "filozofi" sedijo v krogu, vsak na glas prebere odlomek iz zgodbe, s čimer se vsi vključijo v proces. Po branju sledi čas za premislek, nato pa začne vret na dan vprašanja in razmišljanja, ki se jim porajajo ob branju odlomkov.

Ta sproti napišejo na tablo ali na listke, ki jih pritrjujejo na tablo. Seznan vprašanj postane prva tema pogovora.

"Učitelj pogovor samo vodi in usmerja. Ne razlagam, ne govorim svojega mnenja, pravilnih in napačnih odgovorov tu ni. Naslednjo uro se dogovorimo, ali bomo nadaljevali s prej obravnavano temo ali se bomo lotili nove. Filozofija za otroke se vsekakor razlikuje od drugih

spoštovanje drugih, iskrenost, sodelovanje v skupini ipd., bolj so samozavestni, imajo boljše samopodobo, dosegajo boljše rezultate pri materinem jeziku in matematiki, sposobni so jasno misliti, odgovarjati in premišljeno presojati.

"Naju je v filozofijo za otroke potegnili predvsem oblika, metoda dela. Z otroki sva dosegli pristen stik, smo prijatelji. Radi prihajajo k uram. Pogosto, ko zazvonijo, bi še kar ostali in zaključili debato. Ni jim ni preteško; imamo tudi nastope, doslej jih je bilo šest, na katerih predstavljamo program."

predmetov; po obliki, metodi in vsebini dela. Čeprav od daleč izgleda tako, ni navaden klepet v krogu, sploh pa ne sme postati skupinska psihoterapija. Čustva je treba izklopiti, prostor je le za razum. Zato se je treba na pouk dobro pripraviti in paziti, kako se debata razvija," pravi Mojca Štiglic.

O uspešnosti programa govorijo številne tuje izkušnje in empirične raziskave. Marjeta Žumer pravi, da se otrokom dvigne kvaliteta mišljenja, da bolj poznajo vrednote demokratične skupnosti, kot

Ker se tudi izbirni predmeti številčno ocenjujejo, je gotovo zanimivo vprašanje, kako učiteljici ocenjujeta filozofijo za otroke. "To je zelo težko," priznata. Ocenjevanje ne gre skupaj z vsebino in načinom dela pri tem predmetu. Ocenjevati mišljenje otroka, ki je v vsakem primeru pravilno, je v nasprotju s cilji filozofije. Zato ocena ni restrikcija, je bolj spremljanje napredka otroka, nagrada.

Tudi učiteljici se še vedno učita. Strokovno in moralno ju spodbujata predvsem dr. Marjan Šimenc in Alenka Hladnik, na seminarjih

pa opažata, da je za ta predmet tudi med učitelji vsako leto več navdušencev. Zanimivo je, da filozofiranje prodira tudi v vrte (Kamnik) in v obliki krožkov na razredno stopnjo osnovne šole. Prihodnje leto, ko bo osnovna šola obvezno prešla na devetletni program, bo gotovo več prostora za ta izbirni predmet tudi na predmetni stopnji. Zakaj so se odločili za filozofijo, kaj jim je pri teh urah všeč, smo vprašali tudi učence. V šali so dejali, da zato, ker ne pišejo kontrolk, zares pa, ker se radi pogovarjajo o življenjskih vprašanih, težavah, ker vsak lahko pove, kar hoče, ker ni napačnih in pravilnih odgovorov, ker se sprostijo, včasih zabavajo, včasih tudi skregajo, ker pri tem spoznajo tudi sebe. Helena Jelovčan, foto: Gorazd Kavčič

Izkupiček poklonili Luku Nosanu

Kranj - 3. decembra so imeli učenci podružnične Jenkove šole na Primskovem dan odprtih vrat, ki so ga naslovili z Veselo pričakovanje. Že od novembra naprej so s svojimi učiteljicami, na ta dan pa tudi s svojimi starši izdelovali novoletne voščilnice, darilni ovojni papir, škatlice, vrečke, novoletne simbole in okraske, lampijončke, svečke in svečnike, svetlobne hišice, mobile, poslikane vazice in celo adventne venčke. V večnamenskem prostoru šole so vse izdelke obiskovalcem ponudili v prodajo. Semenj je "navrgel" 150 tisočakov, ki so jih poklonili nekdanjemu učencu, zdaj študentu računalništva Luku Nosanu, ki je na invalidskem vozičku. Prejšnji teden jih je Luka obiskal v šoli. Darila je bil nadvse vesel, povedal je, da bo denar porabil za nakup novega vozička. Po prijetnem klepetu z učenci in učiteljicami je tudi obljubil, da bo še prišel. H.J.

Svetnik s končano osnovno šolo

Jesenice - Nova sestava občinskega sveta Jesenice je zanimivo pomešana. Tako je od prejšnjega mandata v občinskem svetu ostalo le dvanajst svetnikov, kar šestnajst pa je novih. Od slednjih so se štirje v preteklosti že preizkusili v tej vlogi. V občinski svet se je sicer prebilo devet strank in samostojni kandidat.

V 28-članskem svetu sedi osem upokojencev. Če pogledamo po izobrazbi, so v svetu ljudje z doktorskim nazivom, akademski slikar, diplomirani inženirji, mehanik, ekonomist, gimnazijski maturantje ... Med njimi je tudi svetnik, ki ima končano zgolj osnovno šolo. Pri slednjem, 18-letnem Mihaelu Gluharju (NSi), je to sicer razumljivo, saj je še dijak Gimnazije Jesenice.

Kot najmlajši občinski svetnik je Gluhar 51 let mlajši od najstarejšega svetnika Srečka Noča (SNS), ki je letos dopolnil 69 let. Največja stranka v občinskem svetu je z osmimi predstavniki

LDS (Danijel Klemenc, Slavko Humerca, Jožef Zidar, Jernej Markež, Ibrahim Smajič, Matjaž Peskar, Branko Noč in Valentin Markež), ki je na volitvah prejela 26,1 odstotka glasov. 19,4 odstotka glasov je ZLSD prineslo šest svetniških mest (Zoran Kramar, Dušan Lavtar, Vera Pintar, Tomaž Mencinger, Ivo Ščavničar, Boris Smolej). SDS, ki je prejela 12,7 odstotka glasov, ima štiri svetniška mesta (Roman Savinšek Boži-

dar Brudar, Marjan Nikolavčič, Jernej Udir).

Ostale stranke oziroma samostojni kandidati so prejeli med 3,7 in 7,6 odstotka glasov. V občinski svet so tako še prišli SLS (Matilda Klinar, Marko Zupančič), SMS (Robert Pesjak, Katarina Dovžan), NSi (Mihael Gluhar, Andrej Černe), SNS (Srečko Noč), SDAS (Enes Čatak), DeSUS (Franc Šifrer) ter Blaž Račič in skupina volivcev (Blaž Račič). S.Š.

Popravek in opravičilo Občini Železniki

V petek, 13. decembra, je bil na 11. strani v rubriki Dobrota ni sirota objavljen prispevek "Pomagajmo Maticu brati", v katerem je prišlo do dveh velikih napak, za katere se upravi občine Železniki, županu Mihaelu Prevcu, družini Bogataj, občanom Železnikov in prebivalcem Dolenje vasi iskreno opravičujem. Družina Bogataj je doma iz Dolenje vasi in ne iz Dolnje, kakor je bilo pomotoma zapisano, med prvimi, ki so se odzvali prošnji in Maticu za nakup elektronskega povečevalnika že darovali 150.000 sit, pa je bila seveda občina Železniki in ne Žirovnica, kakor je bilo zapisano. Za obe napaki se vsem še enkrat iskreno opravičujem. Katja Dolenc

Svečanost na Pokljuki

Pri spomeniku na Goreljku na Pokljuki so se poklonili spominu 79 padlim borcem III. bataljona Prešernove brigade.

Pokljuka - V dolini je bila v soboto zoprna megla, Pokljuka, odeča v sicer tanko snežno odejo, pa se je kopala v soncu in je prijazno sprejela udeležence spominske svečanosti pri spomeniku na planini Goreljek, kjer je decembra leta 1943 končala svojo življenjsko in bojno pot večina borcev 3. bataljona Prešernove brigade, ki so bili pobiti na Pokljuki ali kasneje ustreljeni kot talci. Slovesnost je organizirala radovljiska borčevska organizacija, v kulturnem programu pa so sodelovali pevci oktetka LIP Bled, recitatorji Marija Sitar, Jernej Vovk, Gabrijela in Monika Sukič ter trobentač Niko Podgornik. Sodelovali so tudi vojaki Slovenske vojske. Med številnimi udeleženci proslave sta bila župana občin Bled in Radovljica Jože Antonič in Janko S. Stušek ter preživela udeleženca zadnje bitke bataljona Janez Ambrožič iz Bohinjske Bistrice in Vinko Kušar iz Medvod.

Govornik na svečanosti je bil upokojeni podpolkovnik Slovenske vojske Janez Smole. Dejal je, da jeseni leta 1943 razmere za partizanski boj na Gorenjskem niso bile ugodne. Ljudje so živeli pod vtisom nemške moči in nasilja, izseljevanja v taborišča in streljanja talcev. Gorenjska je spadala v 18. nemško vojaško okrožje s sedežem v Salzburgu, na čelu okrožja pa je bil višji vodja SS Erwin Roesener, ki je imel sedež na Bledu in je vodil tudi "poseben

štab za uničevanje band." Na Gorenjskem Nemci niso imeli večjih enot, zato pa manjše s skupno okrog 8000 možmi, ki so se lahko hitro povezale in posredovale. Gorenjski odred je bila takrat pomembnejša partizanska enota na Gorenjskem. Vodstvo slovenskih partizanov je želelo boj na Gorenjskem okrepiti, zato je štab Triglavске divizije, katere del je bila tudi Prešernova brigada, načrtoval vdor enot na Gorenjsko iz cerkljanskega hribovja. Proti Savi so krenili štirje bataljoni, od katerih je šel tretji proti Bohinjski Beli in Jesenicam. Po petih dneh hoje preko Selške doline in Jelovice je prišel na Pokljuko. Janez Smole je dejal, da to ni bila nobena samosvoja odločitev bataljonskega poveljstva, temveč del strateškega in operativnega načrta, kako nadaljevati osvobodilni boj na Gorenjskem. Žal naloge zaradi izdaje ni mogel končati. Izdajstvo v NOB ni bil prav redek pojav. Poveljstvo bataljona je to nevarnost podcenjevalo, je dejal govornik in izrazil upanje, da je postala kolaboracija Slovincem tuja. "Čisto prepričan pa nisem! Kolaboracija je kot mirujoč virus v narodovem telesu, ki v določenih okoliščinah lahko oživi. Do izdajstva pride zaradi pomanjkanja ali popolne odsotnosti nacionalne zavesti, ki ni potrebna samo v boju, ampak tudi v miru. Zgodovina nam je lahko pri tem velika učiteljica," je povedal Janez Smole. Jože Košnjek

Podelili Kurnikove plakete za kulturne dosežke

Na svečanosti ob podelitvi Kurnikovih priznanj so se spomnili tudi 40-letnice delovanja Zveze kulturnih organizacij Tržič.

Lom pod Storžičem - V tamkajšnji dvorani doma krajanov so minulo nedeljo pripravili slovesno prireditev, ki so jo posvetili obema dogodkoma. Kurnikove plakete so izročili štirim nagrajencem za delo v kulturi, 17 jubilejnih značk pa bodo podelili posameznikom ob raznih prireditvah v njihovih društvih.

Leta 1962 so Tržičani ustanovili Zvezo kulturnih organizacij, ki je povezala dejavnost številnih kulturnih društev v občini. Ena od njenih pomembnejših vlog je tudi presoja predlogov za podeljevanje Kurnikovih priznanj. Z njimi namreč vsako leto nagradijo organizacije in posameznike, ki so se izkazali z raznimi dosežki na kulturnem področju. Letos je izvršni odbor ZKO Tržič potrdil vseh 21 predlogov, ki so do roka prispeli na javni razpis.

Srebrno Kurnikovo plaketo za izredne dosežke je dobila Jožica Koder na predlog Tržiške knjižnice dr. Toneta Pretnarja. Kot učiteljica slovenskega jezika je posredovala znanje številnim generacijam tržiških otrok pri pouku in v prostem času. Aktivna je ostala tudi po upokojitvi; bila je knjižničarka škofijske gimnazije, še vedno predava slušateljem Ljudske univerze v Tržiču in je lektorica pri Tržičanu. V letu 2001/2002 je zastavila projekt izdaje pesniške zbirke Dorce Kralj,

ki ga je s sodelavci uresničila. Na ta način je ostal trajen dokument o tržiški ljudski pesnici in polpretekli zgodovini Tržiča.

Plaketo enakega sijaja sta prejela Vida Dežman in Brane Povalej za besedilo in risbe v "Tržiških zmajskih" na predlog Kulturnega društva Bistrica. Avtorica besedila je v njem ohranila pripovedi o nastanku in propadu arhaične naselbine. Zapisala je štiri zgodbe, skozi katere se kot rdeča nit prepleta legenda o zmagju. Posebnost so tudi ilustracije; slikar je obogatil besedilo z devetimi podobami, ki kažejo samosvoj pogled na zgodbe. Ustvaril je nov lik zmagja, ki se razlikuje od običajnih miselnih predstav.

Srebrno plaketo je dobila na predlog KUD in OŠ Podljubelj Helena Ahačič. Z učenci je izve-

dla otroški gledališki projekt, za kar je izbrala Vitezovo zgodbo Zrealce. Dodala ji je izvorne izrazne elemente in govor v domačem narečju. S predstavo so uspešno nastopili na srečanju otroških gledaliških skupin v Lomu in Kekčevem srečanju na Jesenicah; kot najboljša gorenjska skupina so se udeležili še 41. festivala gledaliških skupin Slovenije v Ljubljani. Ahačičeva je pevka v Vokalno instrumentalni skupini Zali rovt, sodelovala je pri izdaji knjige ob 110-letnici OŠ Podljubelj in drugih publikacij o

domačem kraju, z učenci sodeluje na kulturnih prireditvah, organizira pa tudi plesne tečaje za otroke. Na prireditvi, ki jo je zasnoval Tone Kramarič, so nastopili recitatorji Bojan Veselinovič, Marina Bohinc, Janez Kikel in Franja Gabrovšek, kvartet Pueri cantorum, dekliška skupina Lacrima in fantovski kvintet Lom. Štiridesetletni razvoj ZKO Tržič je predstavila predsednica Erna Štefe, zbrane pa je pozdravil tudi Vinko Perne v imenu vodstva občine. Stojan Saje, foto: Gorazd Kavčič

Čas Jezusovega rojstva

Svetniki in godovi

Adventna kvatrna sobota

Minilo je 80 let narodne vladavine v Palestini, ko je ponovno prihrumela diktatura tuje sile. To je bil Rim. Leta 63 pr. Kr. pride rimski vojaški vodja Pompej na Bližnji vzhod in Sirija postane rimska pokrajina. Medsebojna nerazumevanja Judov, spreobrne Pompej v svojo korist in zadobi Judejo za Rim. Ko je vkorakal v Jeruzalem, je odločil, da Judom sedaj upravljajo samo ljudje, ki jih postavi sam Rim.

Na stotine kilometrov stran od Palestine je stal Rim, zasnovan 753 let pr. Kr.

Julij Cezar, Pompej in Mark Antonio so se medsebojno borili za oblast. Na koncu posvojeni sin Julija Cezarja, Oktavijan, dobi politično prevlado in tako tudi podporo rimskega naroda.

Oktavijan si je nadel ime Avgust. Bil je dober vladar in zato so ga vsi sprejeli kot mirovnika.

Dovolil je Senatu, da postavlja oblastnike v pokrajinah, ki so bile dlje časa pod rimsko oblastjo. Na Siciliji sploh ni bilo vojske, ker ni bila problematična. Ostale nevarne pokrajine, kjer je bila nevarnost državljanske nepokornosti ali napada izven njenih meja, so upravljali "prokuratorji", ki jih je osebno postavljala cesar. V teh pokrajinah so rimske legije vzdrževale red in mir. Avgust je vladal do 14. leta n. št. Njegov naslednik je bil njegov posinovljenec Tiberij do leta 37 po Kr. Življenje Jezusa Kristusa se odvija v času med tema dvema cesarjema med Avgustom in Tiberijem.

Čas njegovega rojstva

Nazaret je bil v času vladavine cesarja Avgusta nepomembno mesto v pokrajini Galileja, vendar

ravno v tem mestu najdemo človeka, ki ga kasneje spoštuje na milijone ljudi. Nazaret je mesto, kjer sta živela Jožef in Marija. Ko je Marija pričakovala rojstvo otroka, je cesar Avgust izdal zapoved o splošnem popisu prebivalstva. Verjetno je bil tovrsten popis vsakih 14 let, zaradi davka, ki so ga morali plačevati Rimu. Zaradi popisa je moral Jožef odpotovati v mesto svojih prednikov, v Betlehem, 135 km na jug. S seboj je vzel tudi Marijo. Betlehem je bil preprosti romarjev in popotnikov, ki jih je zadela ista usoda kakor Jožefa. Jožef in Marija sta si lahko poiskala prenočišče edino v votlini stene ali v pomožni hiši na dvorišču gostilne. Tako je napočil trenutek, ko je Marija rodila. Rodila je sina in ga položila v jasli. Otroku je dala ime Jezus, kar pomeni "Bog odrešuje - Bog osvobaja". Čeprav velika večina ni opazila pomena njegovega rojstva, so v Betlehemu Jezusa obiskali "modri možje z vzhoda". Verjetno so bili astronomi iz Perzije, ki so pri proučevanju zvezd opazili nevsakdanji dogodek na nebu, kar je pomenilo, da se bo na zemlji zgodilo nekaj zelo pomembnega! Zvezda, ki so jo opazili, je morda nastala od planeta Jupiter in Saturn v ozvezdju Ribe.

Ko sta se približala drug drugemu, je nastala močna svetloba.

V starodavnem razumevanju je bil Jupiter kraljeva zvezda. Pripadal je vladarju, ki upravlja z bogovi in ljudmi. Saturn je bil zvezda Izraela. Zato nismo presenečeni, da so astronomi prišli v Jeruzalem in poiskali novorojenega vladarja sveta.

Druga teorija, ki jo zagovarjajo nekateri drugi astronomi, kaže, da je bila neka "Nova" zvezda, kratkotrajna in zelo jasen blisk, ki nastane ob eksploziji pritlikave zvezde.

Po kitajskih zapisih se je "Nova" pojavila pet let pred rojstvom Jezusa na Vzhodnem nebu. Realna letnica Jezusovega rojstva ni jasna. Nedavno je bila odkrita napaka, ki jo je storil redovnik pri sestavljanju modernega koledarja po nalogu Papeža Gregorja v devetem stoletju. Jezus se je rodil verjetno 4 - 5 let pred našim štetjem, in ne kakor je izračunal redovnik v prvem letu našega štetja.

Ob prihodu astronomov v Jeruzalem so ugotovili, da se bo, po svetopisemskih preročstvih, Božji obljubljeni Mesija rodil v Betlehemu, 10 km južno od Jeruzalema. Tako so našli Jezusa v Betlehemu in mu predali darove.

Toda Herod, v večnem strahu, da mu ne bi kdo prevzel položaja, se je zavaroval tako, da je izdal zapoved, da naj se v Betlehemu pobije vse otroke do dveh let starosti. Zato Jožef in Marija z Jezusom zbežita v Egipt, daleč stran od področja, v katerem je upravljal Herod.

Herod Veliki je bil brezčuten do ljudi, za katere je mislil, da so sovražno naravnani do njega. Nekateri člani svoje družine je pobil

iz strahu, da mu ne prevzamejo oblast. Takšne okoliščine so izzvale Avgusta, da je povedal znani izrek: "Boljše je biti Herodova svinja, kakor pa njegov sin!"

Ko je Herod Veliki umrl leta 4, je bilo njegovo kraljestvo razdeljeno na tri dele njegovim sinovom. Arhelej je dobil Judejo, Iudmejo in Samarijo. Herod Antipa je postal "tetrarh" Galileje in Bereje ter Herod Filip "tetrarh" Gaulanije, Iturje in Trahonitiade.

Za Jude je postala tovrstna rešitev nesprijemljiva. Nastali so protesti v Judeji, Bereji in Galileji, ker so ljudje upali, da bodo zavržli rimsko oblast in s tem tudi Herodovo družino. Takrat je prišel legionar Varus s svojimi tremi legijami iz Sirije in uničil upor Judov, ki so želeli spremembo politične oblasti. Po rimskem zakonu in običaju je okrog 2000 upornikov za kazen križal. Avgust je umaknil Arheleja in njegove pokrajine poimenoval Judeja, za upravitelja pa postavil prokuratorja - osebo odgovorna samemu cesarju.

V času, ko je bil Arhelej še upravitelj v Judeji, je slišal Jožef za politične spremembe in se odločil za povratek v domovino. Vrnil se je na Sever v Nazaret. Ne dolgo po tem, leta 6, Oktavijan - Avgust zamenja Arhelaja. Judejo uradno razglasi za rimsko pokrajino, postavi jo pod upravo rimskega upravitelja, nam znanega kot "prokurator". Tako je Jezus z ostalimi člani družine preživljal svoja otroška leta pod vojaško hunto Rima, grško kulturo in judovsko vero. Vendar je bil njegov cilj bil drugačen!

Ace Arsov, pastor Evangeljske cerkve na Bledu

Razstava Balantičevih jaslí

Duplje - Turistično in kulturno društvo Kriva jelka iz Dupelj in družina Mavser, ki je svoj dom v dupljski graščini odprla kraju, krajanom in kulturi ter tako postaja središče kulturnega dogajanja ne le v Dupljah ampak širše v občini Naklo, pripravlja ta teden pred božičnimi in novoletnimi prazniki novo prireditev. V petek, 20. decembra, ob 18. uri bodo v graščini v Spodnjih Dupljah odprli razstavo jaslí in skulptur domačina rezbarja Matevža Balantiča iz Zgornjih Dupelj. Razstava bo odprta do 6. januarja prihodnje leto. Matevž Balantič, ki se je z rezbarjenjem začel ukvarjati leta 1995 in je kot prvo figuro izdelal Kekca, se bo tokrat prvič predstavil na samostojni razstavi z okrog 40 izdelki, med katerimi predstavljajo osrednje mesto jaslice in skulpture evangelistov, znani pa so tudi njegovi Florijani, Andreji, Juriji in drugi svetniki. Rezbarjenje sedaj že upokojenega Matevža spominja tudi na mladost, ko so doma z bratom že izdelovali takrat zelo znane jaslice.

J.K.

Damjana Šmid

DRUŽINSKI NASVETI

Po praznikih diši... (1)

Po praznikih diši, lučke se prižigajo in Miklavž je že opravil svojo nalogo za letošnje leto. Sodeč po nočnih morah nekaterih otrok so nalogo izvrstno opravili tudi parkeljci, ki so namesto staršev za nekaj dni prevzeli vlogo vzgajanja. Saj poznate tisti znameniti stavek "če ne boš priden, te bodo pa parkeljci vzeli..." In tako so bili otroci v preteklem tednu zelo nemirni in občasnó tudi zelo pridni, saj s kosmatimi pošastmi pač ni dobro češnje zobati. Upam, da bodo grde sanje otrok minile do takrat, ko se bo skozi dimnik plazil Božiček ali vsaj do obiska dedka Mraza. Po praznikih diši, pa se kljub temu kakšen dan zdi, da ni nobenega praznika in nikogar, ki bi se ga veselil. Ni miru, ni smeha in vsepovsod sama hitrost. V trgovinah je gneča kot pred vojno, na cestah nestrpnost, v glavah računanje, v srcih nemir in kakšen dan bi bilo lepo ustavititi vse to. Večših potrebujemo prazen prostor in veliko tišine, da spet najdemo pravi december in smisel praznovanja. Da se spomnimo na prava darila, da podarimo svoj čas, svojo ustvarjalnost, svoje navdušenje, dobro voljo. Da damo otrokom pravljice, mirne večere in listanje po spominih. Da si vzamemo čas za tiste male pol ure sprehoda, ki prečisti misli in zdravi telo. Ne poznamo čarobnih besed za takšno čaranje in vem, da je vse to težje, kot iti v trgovino in napolniti košaro. Pa vendar, prenehajmo se slepiti s prazničnim vzdušjem, v katerem prevladuje embalaža, vsebine pa manjka. Obstaja darilo, ki ga lahko damo komurkoli in kadarkoli in načinov takšnega obdarovanja je toliko, kot je ljudi. To darilo smo mi. Mi smo velika in mala darila s takšno ali drugačno vsebino in naj nam ne bo žal trenutkov, ko damo košček sebe. Za poslušanje prijateljice v stiski, za vesel pozdrav, za vroč čaj branjevki na tržnici, za nasmeh v križišču, ko nas izsili voznik ali za preprost pobeg iz celodnevne vrveža v zavetje gozda. Izmislimo si poseben običaj v prazničnih dneh, ki se ga bo veselila vsa družina in bo nekaj posebnega. Tako bomo imeli nekaj za vedno in če bo to prava stvar bo delovala kot protiutež v decembrski naglici. Bodisi, da je to veseli večer družabnih iger ali skupno šivanje odeje prijateljstva (lahko tudi skupno risanje slike prijateljstva) ali kratak otroški koncert v domu ugodencev. Poleg tega pa seveda ne pozabimo na vse običaje, ki jih že imamo. Navade in običaji so namreč kot nekakšna odeja varnosti, ki ohranja vezi in nam daje pravi občutek praznovanja in povezanosti. Običaji pa so še toliko bolj pomembni za ljudi, ki ostajajo sami in se praznikov bojijo. Preko običajev dajemo sebe in dobivamo koščke drugih. Izdelajmo voščilnice in zaželimo kaj lepega, izvirnega, toplega. Ustavimo najlepše trenutke in jih shranimo za vedno.

Dovje - Mojstrana - Na Dovjem in v Mojstrani pripravljajo zanimive božične in novoletne prireditve, pri katerih so združili moči Turistično društvo, Razvojna zadruga Dovje, Športno društvo lednih plezalcev Mlačca - Mojstrana, Agrarna skupnost Dovje - Mojstrana, sekcija konj, Kulturno umetniško društvo Jaka Rabič Mojstrana, Planinsko društvo Dovje Mojstrana, lokalna turistična organizacija Kranjska Gora in mladinske veroučne skupine Dovje - Mojstrana, Sv. Križ - Planina pod Golico in Jesenice.

Med 25. decembrom in 6. januarjem prihodnje leto bo vsak dan med 17. in 19. uro osvetljen slap Peričnik. Prepevala bo vokalna skupina Triglavski zvonovi, na stojnicah pa bodo na voljo kuhano vino, čaj in prigrizki. V četrtek, 26. decembra, bo na Dovjem žrebanje konj, od koder bo krenila povorka v Mojstrano, v trgovini Pr' Katr bodo ponujali domače

dobrote, v četrtek, 26. decembra, ob 19.30 pa bo v kulturnem domu na Dovjem koncert vokalne skupine Triglavski zvonovi in orkestra "1A". Posebna atrakcija pa bodo žive jaslice v ledu v Soteski v Mojstrani, ki jih pripravljajo Športno društvo lednih plezalcev

Mlačca Mojstrana in mladinske veroučne skupine iz župnij Dovje - Mojstrana, Sv. Križ - Planina pod Golico in Jesenice. V Soteski, kjer so ledni plezalci uredili najvišjo umetno ledno steno v državi, visoko od 15 do 40 metrov, se bo odvijala božična zgodba, v

kateri bodo sodelovali ledni plezalci, predsednik njihovega društva je Pavel Skumavec, in člani veroučnih skupin pod vodstvom jeseniškega kaplana Andreja Debeljaka, pod vodstvom režiserke Nataše Cotman. V Soteski, okovani v led, se bo zvrstilo devet predstav: 25., 26. in 27. decembra bodo ob 15. in 17. uri, 29. decembra pa ob 13., 15. in 17. uri. V Sotesko, kamor bo vodila dobro označena in varovana pot, bo treba priti primerno obut in oblečen, saj je v Mojstrani prava zima. V soboto so imeli organizatorji in nastopajoči vajo, ki je dobro uspela.

Jože Košnjek

Piše Eva Senčar

S knjigo o ...

Deklica in sončnice, Noëlle Châtelet, prevedla Tadeja Krečič Scholten, Didakta, zbirka Barvna trilogija, Radovljica 2002, 181 str., 4.900 sit.

Šestletna Matilda se, polna nezaupanja, da bi lahko uspele počitnice na deželi, z mamo odpravi v Provanso. Kaj jo čaka med neskončno zelenino, ki že vnaprej obljublja dolgočasenje, brez oceana in igranja na pesku, v samotni podeželja? Mamina obljuba kot tolažba; mama pristane, da bosta zaveznici - kot ženski namreč. Presenečenje! Ob podeželski hiši je sadovnjak s sladkimi, od sončne rumenine razgretimi marelicami, ki so najboljše naravnost iz drevesa, nato polje rumenih sončnic, ki gledajo naravnost vanjo, tako močno rumenih, da je skoraj boji. Nekaj ji obljublja? - ugotovi malo naprej po potki, ko na bližnji kmetiji, kjer imajo domača jajca in kozji sir, živi de-

ček Rémi. Ne moti jo, da mu manjka zgornji zobek, da je rjavina njegove polti na nekaterih mestih sumljiva, da je sirota, ki na kmetiji skrbi za koze. Očke mu sijejo kot dve olivi, na gugalnici se zapleten med vrvi guga obrnjen na glavo, skače v tolmun mrzle reke, pljune, da zapečati resnico. Matilda odkrije prvo ljubezen. Jo doživlja z vso silovitostjo, doživi hkratna občutenja na paleti čustvenega doživljanja - in vendar, ne, ne more pozabiti, da je hčerka svoje mamice, da se mora crkljati, da večasih zasluži tudi klofuto, da mamica ne more brez nje, še posebej takrat ne, ko je slaba volje, ker očka premalo ali pa prevečkrat prihaja ... Spoznanje, da imajo sončnice temne glavice, in vedno ne gledajo v deklino smer - ozirajo se samo za soncem.

Noëlle Châtelet, francoska pisateljica, univerzitetna profesorica, tudi igralka, pred leti gostja slovenskega PEN-a na Bledu, lepota, kar nikakor ni zanemarljivo, začenja trilogijo o barvah z Damo v modrem; Solange, ženska v kratki rdeči oprjeti obleki - vitka, uspešna, nepogrešljiva na delovnem mestu, v srednjih letih, a se s staranjem še ne spogleduje, sledi sedemdesetletni Marti, elegantni in resnem modrem kostimu, dami, ki ji ritem življenja ne narekuje poslovna uspešnost, zapovedana

lepota, vihravost, s katero se upiramo staranju. Mlajša ujame ritem hoje starejše, tako drugačen - počasen, premišljen, dostojanstven. Ritem vabi. Tudi pogled je pomenljiv - spogledata se za hip, in obe vesta, da njuno življenje ne bo več isto. Solange želi postati dama v modrem; zapusti mlajšega ljubimca, neha hoditi v službo, svoji hčeri sklene stati materinsko ob strani, rezervira si sobo v domu za ostarele. Njena upošasnjenost je srečanje z neskončnim uživanjem umirjenosti. Marto, osamljeno vdovo s tegobami starejših, ki pije čaj, čeprav ga ne mara, spoznamo v drugi knjigi Ženska v rdečem. Znova odkrije okus, vonj kave. Obredni užitek ob pitju kave je od zdaj povezan s Feliksom, moškimi s tisoč ovrtnimi ruticami. Odkrije ljubezen, strast, rdečo barvo. Ljubezen v starosti.

Mala Matilda je Martina vnukinja. Njena babica je odšla z ljubimcem, s Feliksom, na ljubezensko potovanje. Razumeta se - babica in vnukinja. Deklica in sončnice je namenjena odraslim bralcem. Je pripoved o odkrivanju erotike, njenem prikritelem bivanju v nas že v rani mladosti. Ženska v rdečem je odkrivanje strastne rdečine v modrini starosti. Dama v modrem o ... upati si, se osvoboditi.

Odlikovanja za zaslužno delo

Predsednik države Milan Kučan je podelil visoka odlikovanja šestim zaslužnim planincem, med katerimi sta tudi dva Gorenjca.

Kranj - Poročali smo že, da je predsednik Milan Kučan novembra sprejel delegacijo Planinske zveze Slovenije. Ob tej priložnosti je izročil državna odlikovanja njenim dolgoletnim sodelavcem, ki so zaslužni za razvoj planinstva in alpinizma. Častne znake svobode RS so prejeli Božo Jordan, Jože Melanšek, Danilo Škerbinek, Adi Vidmajer, Jože Stanonik in Tone Škarja. Slednja dva sta Gorenjca, zato tokrat posebej predstavljamo njuno planinsko pot.

Jože Stanonik iz Škofje Loke je stopil v planinske vrste leta 1957. Čez štiri leta je v takratnem Motorju, danes LTH, ustanovil mladinsko organizacijo. Mladim je z organiziranimi izletmi približal naše gore. V Termiki, danes TERMO, je leta 1978 ustanovil planinsko sekcijo, ki jo je vodil do upokojitve, skupaj kar 15 let. Ob

organizaciji izletov je s člani pomagal pri gradnji in vzdrževanju koč, žičnice na Lubnik, urejanju planinskih poti in drugih delih v PD Škofja Loka. Čeprav je bil predsednik občinskega komiteja mladine, poslanec gospodarskega zbora RS, predsednik občinskega sindikalnega sveta, predsednik izvršnega sveta občine Škofja Loka in eden od začetnikov rokometu v Škofji Loki, je leta 1979 postal član upravnega odbora Planinskega društva Škofja Loka, dve leti pozneje pa je prevzel dolžnost predsednika društva. Pod njegovim vodstvom so do leta 1987 povečali število članov na 1608, med katerimi je bilo veliko mladih. Po štirih letih so ga spet izvolili za predsednika, kar je še danes. Dolgo je aktiven tudi v vodstvu Planinske zveze Slovenije, kjer je imel vrsto funkcij; v letih

Tone Škarja na lanski Glasovi prejeli z naslovom Gore in Skala (ob podelitvi odlikovanj je bil v Nepal). Foto: Gorazd Kavčič

družil gorskim reševalcem in nekaj let vodil tudi postajo GRS Kamnik. Od leta 1979 vodi komisijo za odprave v tuja gorstva pri PZS. Že več kot osem let je tudi podpredsednik zveze. Njegova alpinistična pot se je začela v domačih gorah, kjer je opravil poleg kakovostnih prvenstvenih vzponov tudi pomemben premik v lednem plezanju. Na odpravah v tuje gore je leta 1964 obiskal Kavkaz in leto zatem pomagal odkriti pot na Kangbačen v Himalaji. Vodil

ali organiziral je odprave Kangbačen 1974, Everest 1979, Jalung Kang 1985, Čo Oju 1988, Šiša Pangma 1989, Kangčendzenga 1991, Anapurna 1992 in 1995, Everest 1996 in Daulagiri 1998. Vmes je vodil 7 izvidnic na visoke vrhove in 6 trekkingov. Ob tem je bil ves čas alpinistično aktiven; za seboj ima okrog 600 vzponov, med njimi tudi okrog 30 prvenstvenih. Doživetja v gorah je opisoval v Planinskem vestniku in jih objavil kot avtor ali soavtor osmih

knjig. Piše članke za svetovne alpinistične revije, sodeloval je pri izdaji Zbornika in topografske karte Everest, njegove fotografije pa se pojavljajo v knjigah, na koledarjih in razstavah. Več kot 30 let je tudi gorski vodnik in registriran vodnik PZS. Za svoje delo je prejel priznanja raznih organizacij, med njimi Častni in Zaslužni znak GRS Slovenije ter Bloudkovo plaketo, letos pa Častni znak svobode RS.

Stojan Saje

Pravniki skupaj do znanja in zabave

Društvo pravnikov Gorenjske je imelo začetek decembra občni zbor. V programu za leto 2003 je več predavanj, rekreativnih prireditev in družabnih srečanj.

Kranj - Predsednik društva Mihael Kersnik iz Mojstrane je zadovoljen, da je med 130 člani veliko takih, ki so kljub številnim poklicnim zadolžitvam pripravljeni za sodelovanje pri raznih dejavnostih. Čeprav je glavni namen prenašanje strokovnih izkušenj s starejše na mlajšo generacijo, najdejo čas tudi za druženje na pohodih v gore in zabavo v dolini.

Sprva so se gorenjski pravniki povezovali v društvu v Kranju. Ker je njegova dejavnost zamrla, je pozneje vzniknilo samostojno društvo za občini Jesenice in Radovljica. Okrog tega jedra so se zbirali pravniki iz občinske in državne uprave, sodstva ter gospodarstva, ki so pred sedmimi leti

začutili potrebo po združitvi v Društvu pravnikov Gorenjske.

"Naši člani, sedaj jih imamo že 130, so diplomirani pravniki; ki živijo ali delajo na območju Gorenjske. Ker je tukaj teh kadrov veliko več, želimo v društvo privabiti še druge, zlasti mlade ljudi. Glavni namen povezovanja je namreč prenašanje izkušenj s starejše na mlajšo generacijo. Zato organiziramo strokovna predavanja z različnih pravnih področij, kot so kazensko, civilno, gospodarsko in upravno. Ob tem, ko spoznavamo drug drugega, vzpostavljamo bolj kulturni dialog in po drugi strani dvigujemo naš ugled v družbi," je povedal predsednik **Mihael Kersnik**, ki dela kot okrožni sodnik - svetnik na kranjskem okrožnem sodišču. Sam je aktiven tudi med fotografiji in lovci, zato se je kot predsednik Društva pravnikov Gorenjske zavzel za čimbolj zanimiv program dela.

Letos so namesto tradicionalnega sankanja pripravili športni večer s smučanjem v Kranjski Gori. Organizirali so pohoda na Golico in na Martuljske slapove ter se udeležili dobrodelnega teka okrog Kranja. Poleg dveh potpisnih

Mihael Kersnik

predavanj z diapozitivi so imeli tudi strokovni srečanja z obravnavo treh različnih zakonov. Ker nimajo svojih prostorov, se zbirajo v raznih gostinskih lokalih. Nedavni občni zbor so imeli v Radovljici, kjer so sprejeli tudi program dela za prihodnje leto. Januarja bosta na vrsti dve strokovni predavanja, eno pa februarja. Takrat bo tudi športni večer v Kranjski Gori. Predavanju z diapozitivi bo marca sledil pohod po Škofjeloških hribovih, maja pohod na Golico in septembra pohod na Kriško goro v spomin na tragično preminulega člana Tomaža Kavarja. Vmes bo junija še piknik na Bledu in srečanje z vrhovnim sodnikom Vasilijem Poličem. Po oktobrnem predavanju o mamilih se bodo novembra zbrali na volilnem občnem zboru. Kot je dejal predsednik Kersnik, si še naprej obetajo strokovno in finančno pomoč Zveze društev pravnikov Slovenije. Zaenkrat je njihovi prošnji za dotacijo prisluhnila le Mestna občina Kranj, zato morajo pri organizaciji raznih dejavnosti seči tudi v lastni žep.

Stojan Saje

Jože Stanonik na sprejemu za zaslužne planinske delavce pri Milanu Kučanu.

1989 - 1993 je bil odgovoren za gospodarjenje kočami. Avgusta letos so ga imenovali za vršilca dolžnosti generalnega sekretarja PZS. Četrto leto uspešno vodi tudi Meddruštveni odbor planinskih društev Gorenjske. Ima vsa planinska priznanja, zlati znak Sindikata Slovenije, zlato plaketo RKS za krvodajalstvo, plaketo državnega zbora RS za prostovoljno delo in sedaj še državno odlikovanje.

Tone Škarja iz Mengša je začel hoditi v gore leta 1945, ko je imel osem let. Član planinske organizacije je od leta 1951 in od leta 1956 član Alpinističnega oddelka Kamnik, kjer je bil nekaj časa celo načelnik. Leta 1961 se je pri-

Uspešni kot še nikoli

Letošnja razstavna in tekmovalna sezona je bila za člane Društva rejcev malih živali Jesenice uspešna, kot še nobena v 66-letni zgodovini društva. S številnimi nagradami na domačih in tujih razstavah so sezono končali celo kot najuspešnejše med 36 tovrstnimi društvi v Sloveniji.

Jesenice - Od doseženih uspehov je potrebno omeniti predvsem dosežek Andreja Meterca, ki je s kuncu pasme pritlikavi ovnač osvojil naziva "Mojster Alpe-Adria" za odlično ocenjeno kolekcijo kunccev (tekmovalce nastopi s štirimi živalmi) in "Zmagovalec Alpe-Adria" za prvaka posamično. Zelo odmeven uspeh je društvo doseglo na državnih razstavi Slovenske zveze gojiteljev malih živali v Gornji Radgoni, kjer je osem članov s skupaj 97 živalmi osvojilo devet nazivov kolekcija prvakov, štirinajst nazivov prvaka pasme in dva prvaka barve. S prejetimi 25 nazivi prvakov Slovenije (nazive so prejeli prav v vseh vrstah gojenja malih živali - kuncu, golobi, perutnina) so postali najuspešnejše slovensko društvo.

Krona letošnje sezone pa je zmaga na 4. slovenskem superpokalu za kuncce, na katerim tekmuje po deset najlepših kunccev posameznega društva. Jeseniško društvo je tako prejelo še naziv Najkuncerejci Slovenije. V preteklosti je ta naziv dvakrat osvojilo kranjsko društvo, ki je najmočnejše v državi, enkrat pa društvo iz

Člani društva ob osvojenih pokalih na 10. državni razstavi.

Brežic. "Skrivnost takega uspeha se skriva predvsem v zagnanosti naših članov. Brez tega ni rezulta-

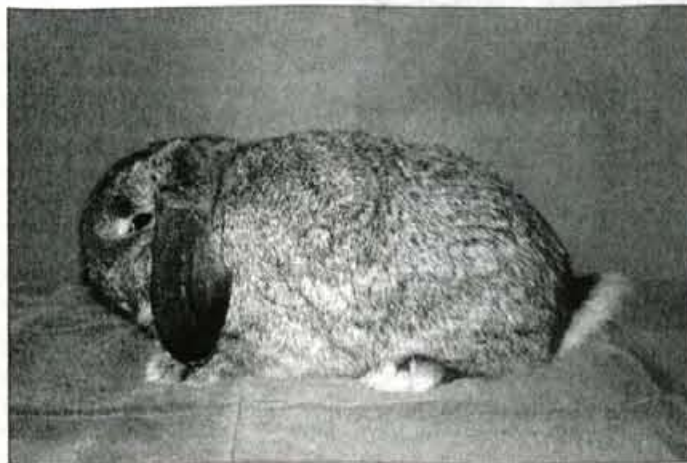
to, veliko pa se pozna tudi dobro vzdušje, ki se je v društvu razvilo v zadnjih letih," je povedal predsednik društva **Franci Zupančič**. Svoje je seveda dodalo tudi redno izobraževanje članov. "Pri živalih, s katerimi tekmuješ, je potrebno najprej imeti dobrega plemenskega samca, ki ga moraš dobro vzgajati, nato pa tudi strokovno skrbeti za njegovo potomstvo. V društvu smo tako pripravili že nekaj predavanj na temo, kako pravilno vzgajati linije," je dodal član društva **Tomaž Klinar**.

Jeseniško društvo gojiteljev malih živali deluje že 66. leto in ima danes trideset članov, od tega petnajst aktivnih. Društvo pokriva območje zgornje Gorenjske, tj. območje od Rateč do Bohinja. Organizirane imajo tri sekcije - za kuncce, golobe in perutnino. Naj-

močnejša je kuncerejska sekcija, katere vodja je Andrej Meterca, za katerega sogovornika pravita, da je zelo dejaven.

"Smo eno redkih društev v Sloveniji, ki ima lastno hišo. Zgradili smo jo z lastnimi sredstvi, medtem ko nam je Železarna Jesenice odstopila zemljišče. Prav pred štirinajstimi dnevi smo uspeli rešiti lastništvo objekta pod Mežaklo, kjer se srečujemo vsako drugo soboto v mesecu," je pojasnil predsednik društva. V zgodovini jeseniških rejcev malih živali ni slo vedno dobro. Razcvet društva se je namreč začelo leta 1993, ko so aktivneje pristopili k delu. Od tedaj vsako leto redno sodelujejo na razstavah doma in v tujini, letno pa pripravljajo tudi društveno razstavo.

Simon Šubic

Zmagovalec Alpe-Adria: pritlikavi ovnač Andreja Meterca.

Novoletno srečanje jubilarantov

Hotemaže - Minuli teden je bilo v gostilni Logar v Hotemažah tradicionalno novoletno srečanje jubilarantov in starejših članov Območnega kluba upokojenih delavcev organov za notranje zadeve Maks Perc Kranj, ki sta se ga udeležila tudi direktor Policijske uprave Kranj Jože Mencin in poveljnik vojaškega letalstva in zračne obrambe brigadir Jože Konda.

Območni klub Maks Perc Kranj letos praznuje 30-letnico ustanovitve. Kot je povedal njegov predsednik Jože Piskernik, je v klubu 186 članov. Na letošnje srečanje so povabili dva člana, ki sta dopolnila 70 let, štiri, ki so dopolnili 75 let ter trinajst 80 let ali več starih članov. Na žalost se zaradi boleznih srečanja ni udeležilo kar 14 jubilarantov. V klubu veliko pozornosti posvečajo druženju in utrjevanju prijateljskih vezi, čemur so namenjena tudi novoletna srečanja, je še dejal Jože Piskernik.

S.Š.

Severjeve nagrade 2002

Pet nagrad za igralske dosežke

V nedeljo so v spomin na velikana slovenskega gledališkega odra, Staneta Severja, na Loškem odru že 32. podelili Severjeve nagrade.

Škofja Loka - Nagrade za igralske dosežke v pretekli sezoni, ki jih podeljujejo v okviru Sklada Staneta Severja in Območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, je letos prejelo pet odrskih ustvarjalcev. Slavnostno podelitev na Loškem odru že po tradiciji prirejajo v decembru, v spomin, ko je pred 32 leti Stane Sever v Škofji Loki premierno uprizoril svoje zadnje gledališko delo, monodramo Krotko deklet, F.M. Dostojevskega.

Igor Škrlič, v 30 letih je oblikoval izjemen igralski opus.

Žirija v sestavi Mojca Kreft, predsednica, Alenka Bole Vrabec, Jožica Avbelj, Franci Križaj in Alen Jelen je soglasno sklenila, da nagrade Sklada Staneta Severja za leto 2002 prejmejo: **Igor Škrlič**, član Gledališča tone Čufar, Jesenice, za življenjsko delo v ljubiteljskem gledališču, **Mira Lampe - Vujičić**, članica Primorskega dramskega gledališča,

Nova Gorica in **Marko Mandič**, član Drame Slovenskega narodnega gledališča. Ljubljana, za igralske dosežke v poklicnem gledališču, študentski nagradi pa si delita **Barbara Kukovec** in **Jaka Lah**, študentska dramske igre na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Ljubiteljski igravec **Igor Škrlič** je v tridesetih letih doživel vse

vzpone in padce Gledališča Tone Čufarja, od igralskih vrhuncov v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja do skorajšnjega porušnja gledališča v devetdesetih in uspešne prenove za novo tisočletje. "Moram reči, da je minilo fantastičnih 30 let, v katerih sem odigral čez 50 vlog. Imel sem srečo, da sem lahko delal zelo različne uprizoritve, od tragičnih vlog v starogrških Evripidovih tragedijah do komičnih vlog v komedijah Raya Cooneya. Vedno sem poskušal odigrati kar najboljši in vem, da so mi nekatere vloge, pri vseh je to nemogoče, tudi izvrstno uspele, tako po mojem občutku kot mnenju ostalih," se uspešnih gledaliških let spominja Igor, ki je v treh desetletjih odigral več kot 700 predstav. Da gre za igralca z izjemno odrsko energijo, s katero ne šteti, ampak iz nje kipari celovite odrske podobe, je zapisano v utemeljitvi k nagradi, nekatere izmed njegovih vlog pa zagotovo sodijo v antologijo Thalijinega rodu na deskah gledališča Tone Čufar. Kot je povedal Igor Škrlič, se najraje spominja vlog v Ionescovih tekstih, v Plešasti pevki, vloge profesorja v Učni uri, v zadnjem času pa je bila največja uspešnica komedija Pokvarjeno Raya Cooneya. Še ena predstava mu je bila zelo blizu, pika na i

Severjevi nagrajenci (od leve): Marko Mandič, Mira Lampe - Vujičić, Igor Škrlič, Barbara Kukovec in Jaka Lah.

pravi, namreč znamenita Vrsta, ameriškega dramatika Israela Horowitza.

"Seveda bi podaljšal moja leta v gledališču, če bi bilo le mogoče," dodaja Igor: "A je bolezen prav lani ob moji igralski 30-letnici naredila svoje, tako da ne morem opravljati niti moje osnovne učiteljske dejavnosti, prav tako pa ne igranja. Namesto da bi z "jubilejno vlogo", ki sem jo že začel pripravljati, na neki način praznoval 30 let igranja, sem med počitnicami moral na operacijo." Kljub temu z vedrim pogledom zre naprej in se bo

še odzval klicu gledališča, če bo le še kakšna primerna vloga zanj.

Dramska igralka **Mira Lampe - Vujičić**, ki je v zadnji sezoni v matičnem gledališču izoblikovala izrazite in samosvoje igralske kreacije. Gospo Terezo v Grumovem Dogodku v mestu Gogi, Irino v Čehovih Treh sestrah in Angelco v Hočevarjevi M'te ubu. Njene igralske stvaritve zaznamujejo odličnost in sijajnost, izviren igralski in ustvarjalni naboj in hkrati izpovedna pretresljivost raznorodnih igralskih likov, kot jih je odigrala v zadnjem času. Tudi dramski igravec **Marko Mandič** je bil v

zadnji sezoni precej angažiran igravec SNG Drame v Ljubljani. Bil je Tinker v Razmadežni Sarah Kane, Christian v Praznovanju Vinterberga, Rukova in Hansena, Kostje v Četrthi sestri Janusza Głowackega, Boba v Primestju Hanifa Kurehishija in Todda v uprizoritvi Daleč stran Caryl Churchila. Iskrenost, občutljivost in natančnost v oblikovanju igralskih vlog so značilne za njegovo igro, hkrati pa se študiozno pogloblja v sleherno vlogo, ter igra vse od karakternih do razumsko pretresljivih likov, od ranjenega mladeniča do smešno zresnjene, iskrenega človeka, celo postarane mladeniča, ki nosi na sebi breme sveta.

Študenta in študent 4. letnika dramske igre na AGRFT **Barbara Kukovec** in **Jaka Lah** sta nase opozorila z izjemnimi kreacijama v akademjski produkciji Molierevi komediji Amfitrion, prva v vlogi Noči in Kleante, drugi pa v vlogi Sozija. Slovesni podelitvi, slavnostni govornik je bil državni sekretar Ministrstva za kulturo RS Vojko Stopar, je sledila uprizoritev drame A.R. Gurneya Ljubezenska pisma v izvedbi Gledališča Ptuj, v režiji Zvoneta Sedlbauerja in uprizoritvi Bernarde Oman in Jožefa Ropoše.

Igor Kavčič, foto: Gorazd Kavčič

Al Araf, med rajem in peklom

Ljubljana - Prvič po letu 1935 je pri založbi Sanje v celotnem obsegu izšla zbirka dramatičnih kratkih zgodb Vladimirja Bartola (1903-1967) z naslovom Al Araf. Njegov najbolj znani roman Almut je nedvomno slovenska uspešnica leta. V tem času je bilo natisnjenih že več kot 18.000 izvodov.

Nova izdaja najbolj znanega Bartolovega romana Almut pri založbi Sanje je očitno sprožila izjemen odziv bralcev in javnosti, saj je ta v zadnjem letu postal prava knjižna uspešnica. Že 10 mesecev je v samem vrhu prodanih in izposojenih knjig. Založba pa od letos naprej zastopa tudi avtorske pravice Vladimirja Bartola v večini držav Srednje in Vzhodne

Evrope, tako da v kratkem pričakujejo prevode v slovaški, madžarski, češki in hrvaški jezik. Pravice za zahodno Evropo naj bi še sedem let imela francoska založba, od katere so francoski prevod med drugim odkupili v Nemčiji, nedavno pa tudi v Južni Koreji in Grčiji.

Te dni pa je pri založbi Sanje izšla še zbirka 27 kratkih zgodb Al

Araf, ki nam nudi nov in še bolj širok pogled v Bartolovo ustvarjalnost. V Al Arafu pisatelja zanimajo ljudje, ki imajo osebno moč, da obvladajo džunglo družbe, tisti, ki suvereno švigajo kot ščuke med krapci, med drugim razmišlja pisec spremne besede dr. Boris Paternu: "Z Al Arafom Bartol opozarja pred oslabiljenostjo slovenskega nacionalnega značaja, o naši vzgojenosti v ponižnosti, nepomembnosti, nemoči majhnega. Al Araf je teza o potrebi spremembe slovenskega narodnega značaja. Bartol zahteva močnega človeka, lahko rečemo,

da je v slovenski nacionalni program vključil teorijo moči."

Tematika zgodb je sodobna (se ne navezuje na Almut), spoznavamo pa meščanski svet in njegove posebnosti. Bartol v zgodbi postavi tezo in iz nje izpelje zgodbo, ki je tako močna, da na koncu tezo postavi v ozadje. Ob filozofski in psihološki osnovi pisatelj skozi odlično dramaturgijo zgodbo pripelje do konca, Bartolov ponovni vzpon se je začel koncem osemdesetih let s prevodom v francoščino in španščino, hkrati pa je roman znova odkrila tudi mlada generacija v Sloveniji. Dokončen sprejem in kanon slovenske literature je potrdila maturitetna komisija, ki je delo vključila med obvezno branje za maturo 2002/2003. Spremno besedo h knjigi je napisal dr. Boris Paternu. "Bližamo se 100-letnici pisateljevega rojstva, ki bo februarja 2003, in čas je že, da se tudi širše ozremo v pisateljevo usodo in njegovo delo," je na predstavitvi menil še dr. Boris Paternu. Igor Kavčič

Franc Novinc v Elektri

Kranj - V Galeriji Elektra v poslovni stavbi Elektra Gorenjske, je na ogled razstava akademskega slikarja Franca Novinca. Na ogled so nova dela, ki jih je avtor nedavno razstavljal v galeriji Kašča v Škofji Loki, ob teh pa so na ogled tudi še nerazstavljena in so bila po mnenju umetnostne zgodovinarke Petre Vencelj izredno zanimiva za postavitev. Novinčev

motivni svet je narava v vseh elementih: zemlja, voda, zrak in ogenj. Vsebuje življenje živali, rastlin, elementarnih sil in osamljenih kmečkih skednjev, ki je pisano, radoživo, živobaravno, barvno nasičeno in zgovorno samo po sebi. Na sliki Petra Vencelj in Franc Novinc ob še ne razstavljeni ognjeni žganjekuhi.

Katja Dolenc

Umetniška grafika je tudi primerno darilo

Radovljica - V petek je bilo v Galeriji Šivčeva hiša odprta razstava grafik iz zbirke Mednarodnega grafičnega likovnega centra iz Ljubljane (MGLC). Na ogled so dela mnogih znanih slovenskih likovnih imetnikov, posamezni listi in grafične mape pa so tudi naprodaj.

Avtorska ali umetniška grafika je, v nasprotju z industrijsko, tiskana v omejenem številu izvodov, njihovo število pa določa umetnik. V Sloveniji je umetniška grafika doživela razcvet šele nekaj let po drugi svetovni vojni, in sicer po prvem grafičnem bienalu leta 1955, ko so slovenski grafiki razstavili dela, ki so nastajala pod okriljem ljubljanske grafične šole, ki jih danes umetnostna zgodovina prepoznava kot nosilce povojne modernistične slovenske umetnosti, je v spremnem besedilu k razstavi napi-

Foto: Janez Bernik, Jedkanica in akvatinta, 1985.

sala višja kustosinja v MGLC Breda Škrjanec, ki je za razstavo naredila tudi izbor.

Tokratna razstava ponuja izbor del štirinajstih avtorjev, štirje med njimi so predstavljeni z zaokroženimi cikli določenega ustvarjalnega obdobja zadnjih nekaj let; z barvnimi sitotiskimi Lojze Spacal z motiviko krasa in primorja, z barvnimi suhimi iglami in brusom Vladimir Makuc, katerega dela so trenutno na ogled v MGLC v Tivolskem gradu, z barvnimi akvatintami in suhimi iglami Bogdan Borčić, avtor grafik s simbolno obmorsko motiviko in z barvnimi sitotiskimi Metka Krašovec z motivi z njenih čezoceanskih potovanj. Ostalih deset ustvarjalcev se predstavlja v tehnikah globokega tiska, sitotiska in litografije, obiskovalce in ljubitelje likovne in grafične umetnosti pa bodo gotovo pritegnila imena: Jana Vizjak, Janez Bernik, Jože Ciuha, Andrej Jemec, Lojze Logar, Sašo Vrabčič, Karel Zelenko, Meško Kiar, Todorče Atanasov in Zvest Apollonio. Grafične mape so naprodaj po ceni od 250 do 556 tisočakov, posamezni listi pa od 32 do 55 tisočakov. Razstava bo odprta do 5. januarja.

Eva Senčar

Učenci se predstavljajo

Radovljica - Glasbena šola Radovljica v četrtek, 19. decembra 2002, ob 19.30 uri, vabi na novoletni koncert Harmonikarskega orkestra s solisti. Koncert "S harmoniko v novo leto" so pripravili učenci oddelka za harmoniko s svojimi mentorjema Tomažem Cilenškom in Tonetom Iskro, naslednji dan, v petek, 20. decembra, ob 18. uri, pa se bodo predstavili tudi drugi solisti in skupine učencev radovljiške glasbene šole. Oba koncerta bosta v dvorani Glasbene šole Radovljica. I.K.

Novoletna Musica viva

Primskovo - Danes, v torek 17. decembra, ob 19. uri, bo v župnijski cerkvi na Primskovem Božični koncert mešanega pevskega zbora Musica viva. Pod vodstvom dirigenta Tomaža Kukoviča bodo izvajali slovenske umetne in božične pesmi, v odmoru pa bo nastopil kvartet klarinetov. I.K.

Vidno - Nevidno o "dogajanju"

Kranj - V Galeriji Kevd'r v kleti Mestne hiše Kranj je na ogled razstava Vidno - nevidno Kulturno umetniškega društva Inštitut za likovne in multimedijske raziskave Modri krog iz ter avtorja Zorana Srdiča, študenta kiparstva.

Med Kranjčani je dolgo časa prevladovalo mnenje, da se v Kranju nič ne dogaja. Kljub temu da številne institucije že vrsto let pripravljajo različne kulturne prireditve, nekateri še vedno ne vidijo

sporočil, ki preko sredstev javnega obveščanja in javne komunikacije nagovarjajo mimoidoče o kulturnem dogajanju v mestu. Razstava Vidno - Nevidno dokazuje, da se v Kranju že dolgo časa marsikaj do-

Katja Dolenc

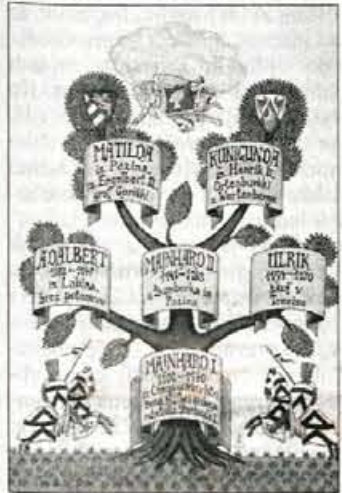
Razstava Moie roke pismu: pred 900 leti prišli, ostali 300 let

Radovljica, Knjižnica A. T. Linhart - Ortenburžani so na slovenskih tleh pustili mnogo sledov, na Gorenjskem pa: na gradu Kamen pri Begunjah, na Lipniškem gradu pri Radovljici, za podrti Wartenberg pri Kranju ve le malokdo. Stare listine so iskali in brali Jure Sinobad ter Stane in Lucijan Adam.

Leta 1102 ali blizu te letnice se je začelo tristoletno gospostvo Ortenburžanov, takrat je namreč Oton iz koroškega Ortenburga od Ulrika II. iz rodu Weimar-Orlamünde prejel posest pod Karavankami z gradom Kamen. Grad Kamen s posestvom je bil fevd dežele Kranjske, lipniška posest z gradom Waldenberg pa skupaj s koroškim Ortenburgom posest Ortenburžanov. Grad Wartenberg nad vasjo Rakovica pri Kranju je moral biti veličasten, ugotavlja Stane Adam, o tej verjetno tri ali štirinadstropni utrdbi na robu Šmarjetne gore danes priča le še kamenje na pobočjih pod gradom. Ortenburški gradovi so bili tudi na Dolenjskem (Čušperk, Ortnik in Kostel). Po dedni pogodbi iz leta 1377 so imeli Ortenburžani v lasti 17 gradov z gospostvi in 6 trgov, na Koroškem so ustanovili trg Spittal, na Kranjskem pa trg Radovljico.

Foto 1 Grb rodbine Ortenburg je narisal mag. Jure Sinobad, zgodovinar in bibliotekar v radovljiški knjižnici. Opiral se je na risbo v kodeksu Complainte des hérauts d'armes iz sredine 15. stoletja, ki jo hrani mestna knjižnica v Antwerpnu. O nastanku grba se je ohranila naslednja pripovedka: Eden izmed grofov Ortenburških je snubil lepo grofico, ker pa je ubil grofici nega brata, se je moral pokoriti, da bi mu ta vračala ljubezen. Odpravil se je v Sveto deželo, v dokaz svoje pokore pa je hotel grofici prineseti trsko iz Kristusovega križa. Na poti domov je doživel brodolom in se tako vrnil brez vsega. Naslednji dan je svetloasi mladenič, ki je nato izgubil brez sledi, grofici izročil zlato šatuljo, v kateri je bila prav trska, o kateri ji je pripovedoval mladi grof. Tako je grof osvojil grofici srce, sama pa je dobila ime Span Heim - dom trske. Trojna perut v ortenburškem grbu je simbol angela, ki je rešil šatuljo.

Rodovnik Šumberških je po predlogah Staneta Adama narisal Jure Sinobad; grad Šumberk je stal na Dolenjskem.

Radovljiško gospostvo Ortenburžanov

Ortenburžani so intenzivno kolonizirali Kočevsko, med drugim pridobili Lož in se širili čez meje grofije; bivali so v Ljubljani in Kranju. Potem pa so mladi grofje umirali skoraj sočasno, naslednika je imel le Oton z grofice Ano Celjsko - Friderika Ortenburškega. Rodbina je doživela največji vzpon prav v obdobju zadnjega grofa Friderika III. Nastavljal je sposobne ljudi, ki so dobro gospodarili in med drugim izdal rudarski red za Planino pod Golico, pri oglejskem patriarhu dosegel, da mu je podelil patronate nad okoliškimi župnijami. Postal je državni namestnik in grofija Ortenburg državna grofija. Kot poveljnik cesarjeve vojske pa je

izgledali. Kaj se je v resnici dogajalo v rodbini Ortenburžanov, pripovedujejo porumeneli pergamenti - nekateri zelo slabo ohranjeni rokopisi, včasih s še ohranjenim pečatom. Poglejmo si dve zgodbi iz listin, nenazadnje je tako pisanje treba znati prebrati, prevesti in tudi komentirati. Vas Mošnje je omenjena v Vetrinjski kopalni knjigi, ki jo hrani Deželni arhiv v Celovcu, listina nosi datum 1. april 1154. Oglej. Takrat je oglejski patriarh vetrinjskemu samostanu podelil cerkvi v Predvoru in Tupaličah, ki ju je imel treviški škof Ulrik. Patriarh mu v listini sporoča, da mu za omenjeni cerkvi daje cerkev v Mošnjah. Na razstavi je tudi kopija listine, izdane 24. marca 1169 v Radovljici in Beljaku, ki je najbrž najstarejša omemba Radovljice. S to listino je oglejski patriarh Ulrik na prošnjo krških kanonikov potrdil darovnico svojega predhodnika Peregrina za dvor v Ogleju in jim obenem prepustil pobrezžino in mitnino v Ogleju in Klužah v primerih, ko so tovorili zase ali za sirotišnico.

Spretni v branju, risanju, poznavalci zgodovine

Pričujoča razstava je tretja iz serije, ki so ji avtorji dali naslov Moie roke pismu - pomen naslova sta Adam in Sinobad razkrila že s prvo razstavo, ki je odkrivala posameznike iz rodu Prešeren, namreč tako se je leta 1586 na kupno pogodbo podpisal radovljiški meščan Lovro Prešeren. Lani so avtorji postavili razstavo o radovljiškem plemtvu. Tudi tokratna

razstava temelji na starih listinah - seveda napisanih v nemščini ali latinščini. To so večinoma dokumenti o prodaji in nakupu nepremičnin, ki pa odstirajo zanimive zgodbe; kako so se plemiči poročali, kako so dedovali, o dedičih in njihovih potomcih. Kopije, prepisi in komentarji listin so razgrnjeni na dvajsetih panojih, Stane

roškega državnega arhiva v Celovcu in Nacionalne knjižnice na Dunaju pridobili kopije nekaterih pomembnih listin in rokopisov, pri čemer je potrebno omeniti, da so stroške za njihovo izdelavo kriili iz lastnih žepov. Zasnova razstave, izbor dokumentov, historiat, genealoške analize in komentarji so delo Staneta Adama, prepisi in

stave se je ukvarjal Jure Sinobad. Avtorji nameravajo o Ortenburžanih in njihovih ministerialih izdati publikacijo, kar bi pripomoglo k poznavanju zgornjegorenjske zgodovine tega časa - zato iščejo sponzorje. Razstava bo januarja na ogled v Domu Jožeta Ažmana v Bohinjski Bistrici, februarja predvidoma v ljubljanskem NUK-

Eden izmed gradov, Kamen ali Lipniški grad.

in Lucijan Adam ter Jure Sinobad pa pravijo, da bi z njimi zlahka napolnili tudi petdeset panojev. Letos so iz Hišnega, dvornega in državnega arhiva na Dunaju, Ko-

prevodi iz srednjeveške latinščine in nemščine Lucijana Adama, z risbami pečatov, grbov in genealoškimi drevesi ter z oblikovanjem in tehnično postavitvijo raz-

u, spomladi pa v Kosovi graščini na Jesenicah in v prostorih KS Begunje, pogovarjajo pa se tudi o postavitvi razstave v sosednji Avstriji. **Eva Senčar**

Staršem so pokazali, kaj znajo

Prvo decembrsko soboto so na stečaj odprli vrata Osnovne šole Bistrica in njene podružnice v Kovorju. Starše so povabili na ogled ustvarjalnih delavnic.

Bistrica pri Tržiču - Božično novoletni čas je primeren, da prijatelja pogosteje pokličemo in mu izrečemo lepo besedo, znanca na cesti prijazno pozdravimo, soščolcu stisnemo roko, ali naredimo karkoli za lepši dan, so ugotovili učenci OŠ Bistrica ob koncu minulega tedna. Prvo decembrsko soboto so polepšali sebi, enako pa tudi staršem, sorodnikom in drugim obiskovalcem, ki so jih povabili na dan odprtih vrat. Učenci in učitelji v podružnici Kovor so obiskovalce sprejeli že ob 8. uri zjutraj. Uro pozneje so jih gostili še v matični šoli.

V Bistrici je goste pozdravila ravnateljica **Marija Klofutar**, pevski zbor pa je za dobrodoščilo zapel nekaj pesmi. Nato je učenka Rozi povabila zbrane, naj si ogledajo njihove izdelke. Pripravljali so jih od novembra naprej. In kaj so počeli v ustvarjalnih delavnicah? Izdelovali so novoletne voščilnice in pekli piškote. Učenci razredne stopnje so oblikovali okraske iz slanega testa, papirja in raznih drugih materialov. Kdor je imel srečno roko, je lahko izvelkel kaj dobrega iz "zaklja sreče". Pripravili so namreč šolski srečelov, izkupiček pa namenili za izlet osmošolcev. Starši so si seveda najprej ogledali izdelke svojih otrok in nato še vse druge. Nekatere so celo kupili; denar od prodanih izdelkov je šel v sklad za socialno ogrožene učence.

"Piškotov je kaj hitro zmanjkalo. Sklepava, da smo dobri slaščičarji. In po pošti bodo romale samo voščilnice, ki smo jih izdelali učenci OŠ Bistrica, saj so tudi te kmalu pošle. Upava, da bodo v njih res prisrčna in iskrena voščila. Vsi učenci smo bili zelo navdušeni, ker so si nekateri starši vzeli čas, prisledli k nam in nam priskočili na pomoč," sta ugotovili učenki 7. B razreda **Gaja Maršič** in **Nina Zupančič**, ki sta opisali dogajanje ob dnevu odprtih vrat tudi za naše bralce. Kot sta zaupali, so učenki 8. razreda v večnamenskem prostoru okrasili jelko s kroglicami iz testa, ki so jih pozlatili. Otroci so uživali ob poslušanju glasbe. Odrasli so obujali spomine na svoja osnovnošolska leta in se pogovorili z nekdanjimi soščolci. Za vse, ki so jih obiskali, ali pa jih še bodo, sta pripisali voščilo: "Leto, ki rodilo se bo, naj prinese vam zdravja in vse bo lepo!" Najbrž lahko tudi mi zaželimo šolarjem in njihovim učiteljem kaj dobrega. Prvim predvsem veliko znanja, drugim pa zadovoljstva, da so ga poklonili še eni generaciji mladine. **Stojan Saje**

Piše Miha Naglič

Po ljudeh gor, po ljudeh dol

Podlistek o znamenitih Gorenjskih

445

Kersnikova pokrajina (III)

Potem ko se razgleda po gradovih, trgih in okoliških vaseh, povzame Prijatelj značaj vzhodnogorenjske pokrajine kot "veseloljubek". "Splošni značaj Kersnikove pokrajine je veseloljubek. Lepo zaokrožena polja se čredijo s sončnozelenimi travniki med holmci in griči, pokritimi z nepregostim, po večini listnatim drevjem, med katerim v širokih pramenih igrajo solnčni žarki. Raz obronkov hite bodri, poskočni potočki in dolino. Širokih razgledov ni med temi veselimi brežuljki; strmih, globokih prepadov tudi ne; celo visoke gore so precej daleč v ozadju; neposredno za Kersnikovim dolgoletnim bivališčem se polagoma dviga zeleno 'brdsko' pogorje - bolj brdije nego pogorje - posejano celo visoko gori pod najvišjimi vrhovi s polji in obdelanimi kmetijskimi

zaselji." V tej pokrajini in med temi ljudmi se je torej formiral Kersnikov pisateljski duh. Izven tega konteksta si ga sploh ne moremo predstavljati.

Te neločljive navezanosti na svoj kraj in ljudi se je zavedal tudi sam. "Saj je pa tudi vsa okolica in leža našega trga svedočila, da je tu ustvarjeno vse le za neizogibno enakomernost in lahko površnost. Oni nizki holmi krogin-krog s svojim svetlozelenim bukovjem, napol razprostrta ravan na vseh straneh, mala mirna vodica, ki goni nekaj mlinov in žag - vse to ne povzroča je globokih vtiskov. Snežene planine - oh, kje so tam daleč v ozadju, in jezera tudi ni, takega skrivnostnega jezera s tolmuni, prozornimi, morda nekaj sežnjem globoko - potem pa temnimi in brez dna. Je li čudno, da tudi vsi dogodki v naši povesti teko tako polagoma, enakomerno, in da ni burnih prizorov, niti ognjenih besed? Jezera ni, skrivnostnega, globokega jezera s temnimi tolmuni!" (Ciklamen, 1883)

Janez Vidic, ilustracija za Kersnikov Ciklamen, 1969

rezidence, doma in po svetu. Tudi (malo)meščanstvo je pomedla burna zgodovina minulega stoletja. Namesto njega smo dobili ti. srednje sloje, katerim pripadamo skoraj vsi, večina sodi v spodnji dom. Kmetov je komaj še za vzorec; tiste ki so še ostali, bi lahko razglasili za kustose kulturne krajine in jih spomeniško zavarovali - s krajino vred. Ta je v Kersni-

kovi pokrajini še razmeroma dobro ohranjena, čeprav je vanjo zarezala nova avtocesta, ki vodi iz osrednje v vzhodno Slovenijo in brez nje pač ne gre. Če bi pisatelj tu še enkrat zaživel, bi si moral najprej poiskati novo stanovanje ter prostor za notarski urad in pisateljski kabinet. Za začetek bi lahko bil podnajemnik pri vnuku Tacu, v grajski pristavi. V Ljubljano bi se moral voziti s konji pod motornim pokrovom, pravi bi mu na stari deželni cesti od prometa zbežjali ... Da ne govorim o tem, koliko snovi bi imel z opisovanjem sprememb v človeških navedi!

Namesto sklepa pogledjmo še enkrat, kako je pogled na svojo pokrajino opisal Kersnik sam, v drugem poglavju povesti Očetov greh. "Proti zapadu se odpira razgled na širno mengeško ravan, v katere daljnem ozadju se bleste gorenjske planine z orjaškim Triglavom; proti severu se dviga Grintovec izza tuhinjskih hribov, na jugovzhodu pa vidiš prijazno Limbarsko goro in lep del krasne moravške doline s temnoobraslo Javorščico v ozadju; in kadar v pozni jeseni in pozimi leži bela megla zdolaj do srede hriba, sije tu gori gorko, jasno sonce in iz belega megle jezera kipe daleč daleč tja do notranjskega Snežnika le temni vrhunci višjih hribov kakor otoki iz morja." Ta pogled se nam vsem nudi še danes, ne glede na vse spremembe v času in družbi.

Največ pritožb zaradi dolgih sodnih postopkov

V Sloveniji varuhu človekovih pravic oziroma ombudsmanu svoje probleme lahko poveš v pisni obliki. Ombudsman v švedščini pomeni v slovenskem prevodu "pooblaščenec". Ideja za ustanovitev tovrstne institucije pa izhaja iz islamskega sveta. Tudi Evropska unija ima svojega ombudsmana, ki pa ni nadrejen nacionalnim ombudsmanom.

Ljubljana - Kdo je ombudsman, kako je nastal ombudsman EU, kakšne so njegove pristojnosti, kakšne probleme imamo lahko pri nas na posameznih področjih - zlasti na tistih, s katerimi se ukvarja tudi ombudsman EU, kjer gre predvsem zato, kakšna je preglednost delovanja javne uprave, kako je z varstvom osebnih podatkov in kakšno je delovanje javne uprave na sploh, so bila vprašanja, na katera je v okviru Evropskih sred in ob svetovnem dnevu človekovih pravic minulo sredo v Centru Evropa odgovorjal namestnik varuha človekovih pravic Jernej Rovšek.

Ombudsman je zelo uspešna zvrst institucije, ki se po svetu zelo hitro razvija. Nekateri pravijo, da je to najhitreje rastoča ustavnopravna institucija, po drugi svetovni vojni. Gre za institucijo, ki se izkazala za uspešno, pa ne samo v razvitih demokracijah, ampak tudi v državah v tranziciji oziroma na prehodu v demokracijo in državah, ki so pravkar izšle iz konfliktnih situacij. Ombudsman je tako pravzaprav prilagodljiva zvrst institucije.

"Ne obstaja splošni model ombudsmana, ampak se ta institucija razvija v različnih državah različno. Lahko so ombudsmani taki kot prvi švedski ombudsman iz leta 1809, ki ostaja še danes zelo klasičen primer ombudsmana. Deluje na pravni način, kar pomeni, da pravno rešuje probleme slabega delovanja državne uprave in pravosodja. Švedski ombudsman še vedno nadzira tudi sodišča in pravosodje. Novejši trend evropskega ombudsmana, zlasti pa v državah v tranziciji pa je, da ne rešujejo samo posamičnih zadev, ampak na podlagi ugotovitev nepravilnosti lahko predlagajo tudi spremembe v zakonodaji. Kar pomeni, da se ombudsmani bolj usmerjajo v sistemske probleme, nadzirajo zakonodajo in lahko

predlagajo njene spremembe, kar spet pomeni poseganje na splošno in tudi na ustavno raven," pravi Jernej Rovšek. "To pomeni, da ima ta zvrst institucije tudi širšo vlogo nadzora, varstva človekovih pravic, s čimer se prvi ombudsmani niso ukvarjali in tudi klasični zahodno evropski ombudsmani se v večini primerov ne ukvarjajo s tovrstnimi zadevami. To sem povedal tudi zato, ker je ombudsman EU, ki je bil ustanovljen leta 1995, pravzaprav bolj klasičen, skandinavski tip ombudsmana. Ukvarja se, kot navaja že člen pogodbe, ki oprede-

V Sloveniji pride največ prošelj in pritožb na Urad varuha človekovih pravic zaradi dolgotrajnosti sodnih postopkov, pa tudi takih, ki so bolj upravne narave (glede statusa državljanov, davki ...). Problemi stanovanjskih in socialnih zadev so stalnica, pritožbe glede delavnih razmerij pa je malo. Delež upravičenih zadev je ravno na ta račun v Sloveniji malce večji kot pri klasičnih ombudsmanih v državah, kjer takih zamud ni. Vendar je ta sodna posebnost značilen za vse države in obenem tudi eden glavnih razlogov za ustanavljanje institucij, kot je ombudsman. Drugi razlog pa je, da predstavlja neko alternativno obliko reševanja sporov, ki naj bi prevzela del zadev namenjenih na sodišče. Alternativne oblike so zelo popularne in države jih hitro uveljavljajo. Zgodovinsko gledano je vedno obstajal organ, ki je obravnaval pritožbe državljanov. Oblast namreč na ta način zagotavlja socialni mir. Neizpolnjevanje se tako ne širi, saj obstaja mehanizem, kjer ga posamezniki izrazijo - ne glede na to, ali je pritožba upravičena ali ne.

ljuje njegove pristojnosti, z napakami v administraciji. Tako obravnava odnos do posameznika, malomarnost pri delu upravnih organov, počasnost pri njihovem delovanju, slab odnos do posameznikov, neodgovarjanje na pisma, nedostavljanje določenih informacij in gradiv ter podobno. Ukvarja se bolj z neformalnim nadzorom uprave organov EU."

Ombudsman EU, katerega pristojnosti poleg pogodbe določa še tako imenovani statut oziroma zakon, podrobneje opredeljuje njegove pristojnosti, področja in institucije, ki so v njegovi pristojnosti. Pristojen pa je, kot je bilo že omenjeno, za vse organe EU, razen za sodna ne, kamor štejemo sodišče in sodišče prve stopnje. "Zanimivo je, da v okviru Evropske unije in tudi v nekaterih drugih državah, obstajata dve podobni instituciji, ki obravnavata pritožbe posameznikov," razlaga Jernej Rovšek dalje, "Evropski

parlament ima Komisijo za peticije, ki obravnava pritožbene posameznika in pa evropskega ombudsmana. Oba sta med seboj dosegla dogovor, kaj bo katera od obeh institucij obravnavala. Ker je ombudsman pristojen samo za organe EU, je bilo nanj na začetku (tudi danes) naslovljen velik delež pritožb, ki sploh niso v njegovi pristojnosti. Mnogi namreč še vedno menijo, da gre za organ, ki je nad nacionalnimi ombudsmani, potem ko niso zadovoljni z odločitvijo nacionalnega ombudsmana in mislijo, da bo pa evropski ombudsman rešil problem. Evropski ombudsman se sicer redno srečuje in sodeluje z nacionalnimi ombudsmani, ni pa njihov "šef", če lahko tako rečemo. Sodelovanje je pomembno, ker se tako vzpostavi komunikacija z nacionalnimi ombudsmani."

Zadeve, s katerimi se ukvarja evropski ombudsman, so v glavnem vprašanja preglednosti, delovanja organov EU. V skandinavskih državah je najbolj razvita tradicija odprtega delovanja javne uprave. Predvsem je razvit mehanizem, kjer ima posameznik pravico, da lahko dobi v vpogled vsak dokument v lasti državnih organov oziroma v širšem smislu javne uprave, ki ni posebej opredeljen z zakonom kot tajni ali zaplen dokument. Ta kultura odprtosti se je prenesla tudi na predpise držav EU. Pri nas se trenutno razpravlja o zakonu, ki bi dovoljeval dostop do informacij javnega značaja. Jernej Rovšek je preko nevladnih organizacij vključen v oblikovanje pripomb na ta zakon. Slovenski varuh človekovih pra-

Jernej Rovšek je poznavalec delovanja slovenskega in varuhov človekovih pravic v drugih državah, ker sodeluje kot strokovnjak Sveta Evrope, Organizacije za varnostno sodelovanje in Svetovne banke pri vzpostavljanju ombudsmanov predvsem v državah v tranziciji. Prisoten je bil na tako imenovanih misijah v Rusiji, Azerbajdžanu, v Črni gori in Srbiji.

vic oziroma ombudsman je namreč v poročilu za leto 1989 namenil posebno poglavje ravno vprašanju odprtosti delovanja javne uprave v Sloveniji. Takrat je bilo ugotovljeno, da ustavna določba 39. člena Ustave daje vsakomur pravico, da lahko dobi informacijo od državnih organov, razen če ni z zakonom opredeljena drugače. Zakon, o katerem se razpravlja naj bi sedaj to pravico uredil, njegova največja pomanjkljivost pa je, da ne vsebuje nobenih mehanizmov za učinkovit nadzor nad izvajanjem te pravice. Po predlogu zakona je možno samo sodno varstvo, ki pa je zelo neprimerno za tovrstne zadeve. "Informacija je namreč vredna le takrat, ko je hitra. Nekatere imajo vrednost le nekaj dni, tedno mesecev, kar pomeni, da se nekemu, ki je zahteval sodno pot, lahko po več letih zgodi, da informacija izgubi vrednost," meni Rovšek in navaja predlog, da bi se za to področje oblikoval učinkovit ombudsman ali ombudsmanu podoban organ, ki bi hitreje in bolj učinkovito reševal tovrstne zadeve in bi imel tudi sam preiskovalna pooblastila na tem področju. To bi pomenilo, na primer, da gre lahko takoj do državnega organa in ugotovi, če določen dokument obstaja ter (če je potrebno) predlaga organu, da dokument na razpolago tistemu, ki ga je zahteval. Vendar v sedanjem predlogu zakona ni takega organa, njegovo delo pa naj bi opravljala komisija, sestavljena iz nepoklicnih članov in naj bi se sestajala dvakrat letno. Po Rovškovem mnenju je to nesmiselno: "To je popolnoma neoperativna možnost. Pritisk na varuha človekovih pravic bo prisoten tudi v Sloveniji. Pričakujem, napovedujem, da bomo tudi v Sloveniji prisiljeni ustanoviti organ, ki bo pristojen za to področje - za odprtost delovanja javne uprave in pa varnost osebnih podatkov, ki pa je drugo področje in ga trenutno pokriva v Uradu varuha. Izkazalo pa je, da trenutno ne morejo slediti zahtevam, ki jih tu zahteva direktiva EU. Sedaj je namreč naš varuh človekovih pravic tudi neodvisni organ za varstvo osebnih podatkov na podlagi direktive o varstvu osebnih podatkov, ki zahteva od držav članic EU, da ustanovijo neodvisen organ, ki je pristojen za obravnavo pritožb in za nadzor nad izvajanjem predpisov o varovanju osebnih podatkov. EU ne priznava neodvisnosti inšpektoratov za varstvo osebnih podatkov, ki delujejo v okviru ministrstva za

pravosodje, je pa s spremembami zakona dana ta pristojnost neodvisnega nadzora varuhu človekovih pravic. EU je zato oblikovala posebno delavno telo za varstvo osebnih podatkov, ki je sestavljeno iz neodvisnih organov posameznih držav članic EU. Drug problem, ki ga vidi EU na področju varstva osebnih podatkov, pa je, da varuh nima pristojnosti do zasebnega sektorja. Značilnost kršitev na področju varstva osebnih podatkov je ravno v tem, da se jih večina zgodi na področju zasebnega in ne javnega sektorja. Zasebni sektor se tako lahko nadzira le preko inšpektorata."

Jernej Rovšek še dodaja, da je vse to je v skladu z direktivo, vendar le formalno, ker bi v organih EU raje videli, da bi se za to področje ustanovil enoten in neodvisen organ. "Neodvisnost pa pomeni, da nosilca imenuje parlament, da ima samostojno financiranje in ni neposredno podvržen tistim, ki jih nadzira. Inšpektor, ki ga imenuje minister za pravosodje (po njihovih kriterijih, v tem smislu) ni neodvisen organ. Ko bo Slovenija postala članica EU, se na tem področju ne bo veliko spremenilo. Slovenci se bomo lahko obračali s svojimi pritožbami tudi na ombudsmana EU."

Še ena pomembna značilnost evropskega ombudsmana je pa tudi, da ne prejme veliko pritožb s strani fizičnih oseb, temveč več s strani pravnih oseb - to je podjetnikov. Večina vprašanj, ki so z njihove strani naslovljena na ombudsmana, je finančne narave: plačila, nejasni javni razpisi; drugo področje pa so kadrovske zadeve, kot je to zaposlovanje v EU, kjer so velikokrat razpisi (po njegovem mnenju) diskriminatorni.

Ombudsmanov postopek je zelo formaliziran. Ze pri samem odločanju, gre problem v obravnavo ali ne, se osemdeset odstotkov zadev takoj izloči. Ombudsman si tudi prizadeva za spremembo kodeksov ravnanja organov EU. Dosegel je, da so sprejeli kodekse administrativnega ravnanja, kjer je državljanom obljubljen določen nivo storitev v javni upravi. Kodeks kot tak pa nima zakonske narave. Organ ga prostovoljno sprejme ali ne in je osnova za delovanje ombudsmana EU, ki se potem nanj sklicuje. V Sloveniji nekaj kodeksov z omejeno dejavnostjo obstaja, vendar jih organi, za katere naj bi se uporabljali niso sprejeli prostovoljno, samostojno. Šlo je bolj za prisilno dejanje, katerega naravna je sporna.

Pristojnosti slovenskega varuha človekovih pravic so obsežnejše kot pristojnosti evropskega. "Ukvarja se lahko z vprašanji, ki so pomembne za pravno in socialno varnost državljanov, lahko kritizira zakonodajo, predlaga spremembe zakonodaje, oceno ustavnosti - na primer predpisov, lahko poda oceno stanja človekovih pravic v državi, Evropski pa se ukvarja samo z nadzorom birokracije aparata EU in nima tovrstnih pristojnosti, ki segajo že v področje politike. Klasičen model ombudsmana je še danes prisoten na primer v Angliji ali na Švedskem, kjer so to stvari stvar poslancev v parlamentu. Ker če ima veliko posameznikov enak problem, osnova problema pa je v zakonodaji, ne v slabem delovanju uprave, birokracije, je treba začeti reševanje problema na sistemske ravni," je s skrženo razlago osnovne razlike med slovenskim in evropskim ombudsmanom zaključil svoje predavanje namestnik človekovih pravic Jernej Rovšek. "Predvsem je to značilnost ombudsmanov v državah na prehodu v demokracijo oziroma v tranziciji." **Alenka Brun**

Speči zmaj je nevaren, če ga pozabimo

Geograf Miha Pavšek je avtor knjige Snežni plazovi v Sloveniji, ki bo te dni izšla pri založbi Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Ljubljani. Poleg opisa geografskih značilnosti tudi preventiva.

Ljubljana - Snežni plazovi ogrožajo v primerjavi z drugimi naravnimi nesrečami le manjši del slovenskega površja. Vseeno zahtevajo po znanih podatkih največ žrtev. Ko se zgodi nesreča, je najpogosteje že prepozno. Zato je pomembna preventiva, ugotavlja raziskovalec Miha Pavšek iz Medvod, ki dela na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU v Ljubljani. Že dolgo sodeluje tudi z Gorsko reševalno službo Slovenije pri izobraževanju.

Glede na pomen knjige Snežni plazovi v Sloveniji, ni naključje, da so jo predstavili na novinarski konferenci Komisije za gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije. Delo s podnaslovom Geografske značilnosti in preventiva je šesto iz zbirke Geografija Slovenije. Izšlo bo v drugi polovici decembra pri založbi ZRC Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Knjiga na 209 straneh ima 25 tematiskih zemljevidov, 61 slik in 72 preglednic. Namenjena je strokovnjakom, ki se pri svojem delu srečujejo s snežnimi plazovi. Med njimi so gozdarji, žičničarji, meteorologi, gradbeniki, cestarji in drugi delavci. Koristna bo tudi za ljubitelje zasnežene pokrajine, kot so planinci, lovci, turni in alpski smučarji ter druge obiskovalce gora pozimi. Obsežna strokovna monografija s področja lavinske preventive bo zelo uporabna kot vir raznih podatkov, med njimi nekaterih še neobjavljenih.

Gradivo za knjigo je nastalo ob pripravi avtorjeve magistrske naloge, katere prvi del je potekal sočasno z izdelavo katastra snežnih

plazov. Geografski pristop mu je v nadaljevanju omogočil celovito predstavitev problematike snežnih plazov v Sloveniji s poudarkom na varstvu in zaščiti. V prvih štirih poglavjih je predstavljal namen in cilje proučevanja snežnih plazov, pregled domače in tuje strokovne literature ter uporabljene strokovne izraze. Prek metodoloških prvin nas pripelje do vsebinskega jedra, v katerem je predstavil rezultate podrobnejše obdelave in analizo podatkov iz lavinskega katastra; poudarek je dal naravno geografskim prvinam v Sloveniji in posebej v Julijskih Alpah. Problematiko je prikazal na reprezentativnem vzorcu snežnih plazov ene od naših alpskih pokrajin, v kateri je pojav najbolj akuten. V zadnjem poglavju prenaša ugotovitve in spoznanja v prakso oziroma na področje varstva in zaščite pred snežnimi plazovi.

"Speči zmaj", ki je skoraj pozabljen

"Pri nesrečah v snežnih plazovih je bistvena preventiva. Sedaj imamo zime z manj snega, zato so

snežni plazovi nekoliko zapostavljeni, ali celo pozabljeni. Res je, da v primerjavi z drugimi naravnimi nesrečami ogrožajo le manjši del slovenskega površja, a po doslej dostopnih in znanih podatkih zahtevajo pri nas prav snežni plazovi največ smrtnih žrtev. Izredni tovrstni dogodki nas lahko presenečajo iz leta v leto, nekateri večkrat v življenju, drugi pa nikoli. "Speči zmaj", kot imenujemo strokovnjaki snežne plazove, lahko oplazi s svojim repom iznenada. Ko se zgodi nesreča, je za ukrepanje najpogosteje že prepozno," ugotavlja mag. **Miha Pavšek**, ki se je že v mladosti zanimal za snežne plazove kot gornik. Kot

strokovnjak vrsto let sodeluje pri izobraževanju na področju varstva in zaščite pred naravnimi nesrečami. Nepogrešljiv je na Dnevih varstva pred plazovi, ki jih vsako leto pripravlja Gorska reševalna služba Slovenije. Tam je srečal tudi druge strokovnjake, med katerimi je gotovo na prvem mestu **Pavle Šegula**. Njemu se je ob predstavitvi knjige zahvalil tudi za pomoč pri nastajanju dela, ki bo gotovo odlično izhodišče za zasnovano domače lavinske preventive.

In še nekaj besed o avtorju! Miha Pavšek se je rodil leta 1965 v Ljubljani, tam končal gimnazijo in leta 1992 postal diplomirani geograf in etnolog. Takrat se je zaposlil na sekretariatu za urbanizem in varstvo okolja tedanje občine Ljubljana Moste-Polje. Od leta 1993 dela na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU. Predlani je postal magister. Objavil je prek 150 različnih bibliografskih enot, ki so povečini povezane s problemi naravnih nesreč v Sloveniji. Sodeloval je pri številnih raziskovalnih projektih, tudi pri zbiranju podatkov za kaster snežnih plazov in rednih meritvah ledenika pod Skuto. Pomagal je pri pripravi besedil in fotografskega gradiva za Krajevni leksikon Slovenije, monografije Slovenija - pokrajine in ljudje ter Družinski atlas sveta.

Stojan Saje

Ko policistom "spodrsne"

Privajanje na nove vrednote, ko na prvo mesto stopi spoštovanje človekovih pravic, zahteva svoj čas, spoznavajo tudi v slovenski policiji. Izdali publikacijo Ali vaša policija spoštuje človekove pravice.

Ljubljana - "V zadnjih enajstih letih v policiji šele spoznavamo pravi vrstni red vrednot. In ta je: svoboda, varnost in enakost, medtem ko je v prejšnjem sistemu veljalo, da je na prvem mestu varnost, nato enakost, in če še kaj ostane, še svoboda." je minuli teden na pogovoru o spoštovanju človekovih pravic v slovenski policiji dejal namestnik generalnega direktorja dr. Andrej Anžič. Iztočnica za omenjeno okroglo mizo, ki je potekala v prostorih Informacijsko dokumentacijskega centra Sveta Evrope v Ljubljani, je bil izid slovenskega prevoda publikacije "Ali vaša policija spoštuje človekove pravice", ki ga je izdal Svet Evrope.

Namen publikacije je ponuditi osnovne usmeritve za vsakdanje policijsko delo. Udeleženci okrogle mize so si bili edini, da policist pri svojem delu potrebuje jasna pravna pravila za svoje delovanje. Vseeno pa dr. Peter Jamšek ugotavlja, da tudi jasna pravila policistu v konkretnem, praktičnem delu ne pomagajo zadosti. "Policist se mora v delčku sekunde odločiti, kako postopati v hipni in konfliktni situaciji, in tedaj mora znati uporabiti, po domače rečeno, zdravo pamet," pravi.

Statistika govori, da so lani državljani vložili manj pritožb nad delom policije kot v prejšnjih letih. Vodja oddelka za pritožbe in notranjo zaščito in pomoč policistom v Uradu generalnega direktorja policije Bojan Vogrinc ob tem pravi: "Število pritožb statistično pada, kar pa ne pomeni, da je manjša tudi njihova utemeljenost. Pritožbe državljanov so vedno bolj konkretne, kar je znamenje, da se ljudje zavedajo svojih pravic."

V letu 2001 so tako pritožbeni senati - sestavljeni iz predstavnika policijskega senata, predstavnika civilne družbe in predstavnika policije kot predsednika senata - obravnavali 845 pritožb, od katerih je bilo utemeljenih 117 oziroma 14 odstotkov. Vogrinc je ob tem dejal, da je vsaka utemeljena pritožba preveč, prav na podlagi utemeljenih pritožb pa znotraj policije tudi izvajajo ukrepe - dodatno izobraževanje, usposabljanje, postavljanje jasnejših pravil...

In kakšne sankcije doletijo policiste, ki jim je "spodrsnilo" pri delu z državljani? V letu 2001 so v slovenski policiji ukrepali zoper 226 policistov. Večinoma so prejeli ustna oziroma pisna opo-

zorila. Dvanajst policistov je doletel disciplinski postopek, zaradi nepravilnega ravnanja policistov je bilo podanih 17 kazenskih ovadb, generalni direktor policije pa je v letu 2001 prebral 96 poročil.

Največ pritožb policija prejme zaradi postopkov ob kršitvah cestno prometnih predpisov, javnega

reda in miru, ob postopkih na mejnih prehodih, ob izrekih denarne kazni, redkeje se državljani pritožujejo nad načinom zbiranja obvestil policije. Veliko pritožb pride na odreditev alkoholiziranosti, le redka tovrstna pritožba pa se izkaže za utemeljeno, je povedal Anžič.

Simon Šubič

KRIMINAL

Oropan pred Prešernovim gajem

Kranj - Da Kranj že lep čas ni več varno mesto, saj zlikovci bodisi ponoči ali podnevi prežijo na svoje žrtve, potrjuje tudi petkov dogodek. Okrog desetih zvečer sta se neznanca od zadaj polotila pešca, ki je šel iz centra mesta proti sodišču. Pri Prešernovem gaju ga je eden od njiju s palico udaril po hrbtu, da je padel, nato pa sta ga na tleh še enkrat udarila, mu grozila ter iz žepa potegnili denarnico. Iz nje sta vzela 14.000 tolarjev, denarnico odvrgla ter pobegnili v smeri proti sodišču.

Eden od roparjev je odšel peš, drugi pa se je odpeljal z gorskimi kolesom. Po grobem opisu naj bi bila stara okrog 25 let, visoka 170 do 180 centimetrov. Prvi je bil oblečen v trenirko temne barve, na glavi je imel črno kapo, drugi pa je bil kratkih las, oblečen v temne hlače. Kranjski policisti prosijo morebitne priče petkovega ropa, da pokličejo na postajo po telefonu 268 15 99 ali na 113.

Hrastje na piki vlomilcev

Kranj - Možeje v modrem so minuli konec tedna obravnavali kar tri vlome v Hrastjah. V petek, 13. decembra, med šestimi in osmo uro zvečer je neznanec na terasi stanovanjske hiše navrl okno dnevne sobe, preiskal vse prostore, odnesel pa za približno sto tisočakov zlatnine in žensko uro. Na enak način je vlomil še v sosednjo hišo,

odpiral predale in razmetal, kar je bilo v njih. V pritličju je našel in ukradel mobilni telefon nokia ter denar, vsega skupaj za okrog 200.000 tolarjev.

Približno v istem času, policisti poročajo o noči s petka na soboto, je neznanec vlomil še v tretjo hišo v Hrastjah. Ukradel je za okrog 200.000 tolarjev denarja v domači in tuji valuti.

Smuči za vso družino

Kranj - Med 10. in 14. decembrom je neznan nepridiprav iz kleti stanovanjskega bloka v Ul. Lojzeta Hrovata na Planini odnesel smuči fischer carving, dolge 165 centimetrov, rdeče-bele-sive barve z vezmi marker, dvojne smuči elan, dolge 170 in 185 centimetrov, zelene barve z vezmi marker oziroma tyrolia, turne smuči hagan, dolge 165 centimetrov, brez vezi, in smučarsko desko (board) K2, zelen barve. Škode je za najmanj 250.000 tolarjev.

Ustrelil v balkonska vrata

Jesenice - 43-letni član zelene bratovščine D.G. z Jesenic je v soboto, 14. decembra, ob pol petih popoldne doma med prepričnim grozil družini in s puško ustrelil v balkonska vrata. Čeprav ima za orožje dovoljenje, so mu ga policisti zasegli, ovadili pa ga bodo tudi kaznivih dejanj povzročitve splošne nevarnosti in ogrožanja varnosti. H.J.

Od včeraj pod drobnogledom policije alkohol

Naj bo december res vesel

Policisti so v petek v Kranju preizkusili dva povzročitelja prometne nesreče, ki sta sredi belega dne napihala krepko čez mero. Od včeraj alkokotest vsem kršiteljem.

Po novem ob ponedeljkih

Sprememba uradnih ur v policijskih pisarnah v Železnikih in Žireh

Škofja Loka - Po uveljavitvi novega zakona o javnih zbiranjih, ki policiji nalaga sprejemanje vlog za javne prireditve in izdajo potrdil, so se na škofjeloški policijski postaji odločili, da v pisarnah v Železnikih in Žireh z novim letom spremenijo termin uradnih ur. Po novem letu bosta pisarni odprti ob ponedeljkih, in sicer od 12. do 16. ure.

Obe pisarni sta v krajih, kjer se zlasti poleti odvija vrsta javnih prireditev. S spremenjenim urnikom bo sprejemanje prijav ljudi zanj olajšano, hkrati pa se bodo policisti s prevoznimi prijavi lahko boljše pripravili na varovanja prireditev, ki so praviloma ob koncu tedna. Spremenjene uradne ure obenem vsaj nekoliko blažijo tudi kadrovske težave škofjeloške policijske postaje, saj je bilo dvakrat na teden v obeh pisarnah težko zagotavljati prisotnost policistov. V Žireh so bile oziroma so še do konca leta uradne ure ob torkih med 12. in 14. uro in ob petkih med 12. in 15. uro, v Železnikih pa ob ponedeljkih med 8. in 10. uro ter v petkih med 12. in 15. uro. H.J.

Kranj - Pri prvem vozniku, 42-letnem G.P. iz občine Sežana, ki je v petek okrog pol osmih zjutraj povzročil prometno nesrečo z gmotno škodo na Jelenovem klancu, je alkokotest pokazal 1,66 grama alkohola na kilogram. 30-letna voznica T.S. iz tržiške občine, ki je ob 13.15 zakrivila prometno nesrečo v križišču pri mlekarji s podobno posledico, pa je alkokotest pokazal kar 2,17 grama alkohola.

To sta na žalost le dva v dolgi vrsti primerov, ko vozniki bolj ali manj opiti sedajo za volan, kršijo predpise (alkohol je običajen sopotnik neprilagojene hitrosti) in povzročajo trke. Koliko je takih, ki zvozi brez praske, se niti ne ve. Na nevarnost alkohola v prometu policisti še posebej opozarjajo pred bližajočimi božično-novoletnimi prazniki, ko po kozar-

ku dostikrat sežejo celo tisti, ki se mu sicer ogibajo. Tudi v "veselem" decembru, ki je rizičen tudi zaradi zimskih razmer na cesti, se mu splača ogniti. Če brez njega ne gre, pa vsaj ne sedati za volan. Pametneje je poklicati taksi, svojca, prijatelja, ki trezen varno pripelje domov.

Da bi odkrili voznike, ki vozijo pod vplivom alkohola, bodo poli-

cisti od včeraj pa do konca tega leta dosledno odredili preizkuse vsem kršiteljem cestnoprometnih predpisov, ne samo udeležencem v prometnih nesrečah. Pijanost voznikom bodo preprečili nadaljevati vožnjo, če ne bodo ubogali, pa jih bodo popeljali na stregitev v policijske "apartmaje". Če bo potrebno, bodo zahtevali tudi zdravstvene preglede. Prvi obsežni zbirni poostren nadzor bodo policisti opravljali v noči med prihajajočim petkom in soboto, in to na glavni cesti med Črničevcem in Kranjem ter na škofjeloških cestah z obema dolinama vred.

Po podatkih, ki jih je zbral prometni inšpektor iz Policijske uprave Kranj Leopold Pogačar, se je decembra leta 2000 zgodilo 233 prometnih nesreč, v lanskem decembru pa 251. Čeprav je zakon do pijanih voznikov dokaj strog, inšpektor pravi, da se je zadnja leta prav decembra opazno povečalo število prometnih nesreč, ki jim posredno botruje alkohol.

Decembra lani je alkohol "povzročil" 48 prometnih nesreč oziroma 66 odstotkov več nesreč kot leta 2000, ko jih je 29. Večji, skoraj za dvajset odstotkov, je bil decembra lani tudi delež pijanih povzročiteljev prometnih nesreč, čeprav so policisti lani odredili kar 42 odstotkov več preizkusov alkoholiziranosti kot leto poprej. Res pa je, da so iz prometa izločili manj pijanih voznikov in odvze-

li manj voznikov dovoljenj. "Napak" bodo letos popravili, obljublja. Da so gorenski vozniki ljubitelji prepovedane kapljice, dokazuje tudi primerjava izmerjene stopnje alkohola pri najhujših kršiteljih predpisov in pri povzročiteljih prometnih nesreč. Decembra 2000 so imeli povzročitelji v krvi povprečno 1,39 grama alkohola, decembra lani 1,60 ali petnajst odstotkov več, kršitelji pa decembra 2000 povprečno 1,22 in decembra lani 1,33 grama ali devet odstotkov več.

"Zaskrbljujoč je podatek, da narašča število pijanih, ki povzročajo prometne nesreče z več kot 1,51 grama alkohola. Sklepamo, da smo delno uspeli zavezati t.i. občasne pivce, da pa kroničnim očitno ne pridemo do živca. Prav ti so najpogostejši povzročitelji najhujših prometnih nesreč. Vsake praznike znajo izkoristiti kot izgovor za pitje," pravi Leopold Pogačar.

Jim bodo policisti v letošnjem decembru res uspeli preprečiti, da bi pijani sedali za volan? Helena Jelovčan

Hiša v Potočnikovi ulici zgorela

Soseda zbudilo pokanje

Namesto selitve je lastnico hiše presenetil požar, ki je povzročil za najmanj trinajst milijonov tolarjev škode. Pri Goričah zgorela lesena gozdna koč.

Škofja Loka - Bilo je v četrtek, 12. decembra, nekaj minut po tretji uri zjutraj, ko je v operativno-komunikacijskem centru Policijske uprave Kranj zazvonil "črni" telefon. Škofjeločan je sporočil, da v Potočnikovi ulici gori sosednja stanovanjska hiša. Iz spanja ga je zbudilo pokanje, ki ga je povzročal ogenj.

Na kraj požara so odhiteli loški policisti, seveda pa so pohiteli tudi gasilci iz Škofje Loke, s Trate in iz Stare Loke. 32 gasilcev je prek noči ogenj omejilo, gašenje pa se je zavleklo še tja v dopoldne.

Policisti so z zbiranjem obvestil zvedeli, da naj bi se v četrtek v hišo selila 40-letna Škofjeločanka, zato so dan prej v njej polagali topli pod, na delu pa so bili tudi električarji. V hiši je bila krušna peč, v katero so zadnjič naložili drva okrog poldneva. Delavci so

odšli okrog šestih zvečer, ob treh ponoči oziroma zjutraj pa je sosed opazil ogenj.

Na ogled se je v četrtek zjutraj odpravila komisija urada kriminalistične policije iz Kranja in stro-

kovnjak iz ljubljanskega centra za forenzične preiskave, vendar so morali zaradi lastne varnosti ogled prekiniti. Deli hiše bi se namreč lahko podrli. Z ogledom so zato nadaljevali v petek dopol-

ne, ko so bili nevarni deli že odstranjeni. Poročila o konkretnem vzroku za požar še ni. Požar je hišo povsem uničil. Po nestrokovni oceni je škoda za trinajst milijonov tolarjev. Ranjenih ni bilo.

V noči s sobote na nedeljo pa je v gozdu pri Goričah gorela lesena brunarica. Še preden so tja prišli kranjski poklicni gasilci in domači prostovoljci, je zgorela do tal. Zato policisti z ogledom tudi niso mogli ugotoviti vzroka požara. V koč, veliko trikrat štiri metre in staro petnajst do dvajset let, je lastnik prišel le nekajkrat na leto. Vanjo je bilo večkrat vlomljeno, za družene pa jo je uporabljala tudi okoliška mladina, ki si je v njej svetila s svečami. Policisti domnevajo, da so bili tudi večer pred požarom v koči mladi. Škodo cenijo na okrog 200.000 tolarjev.

Helena Jelovčan, foto: Tina Doki

Več kaznovanih voznikov kot pešcev

Kranj - Od 1. do 9. decembra so slovenski policisti posebej skrbno spremljali obnašanje pešcev v prometu pa tudi obnašanje voznikov osebnih vozil do pešcev. Gorenjski policisti so v tem času zaradi nespoštovanja cestnoprometnih predpisov opozorili enajst pešcev in jih dvajset denarno kaznovali, kaznovali pa so tudi šest voznikov, ki so se proti pešcem očitno prekršili.

Sicer pa so v tem času gorenski policisti ustavili kar 439 voznikov. Kar 252 so jih zaradi storjenih prekrškov denarno kaznovali, 37 pa predlagali v postopek pri sodniku za prekrške. Razdelili so tudi več kot 450 zložen s preventivno vsebino, kresnič in odsevnih trakov, ki pešcem ponoči pomagajo k boljši vidljivosti.

Letos na gorenskih cestah doslej umrli štirje pešci, lani v vsem letu pa je bilo žrtev pet. H.J.

GORENJSKI IN GORENJSKI POSLUŠAMO
Radio 041 944 944
top 94.4 Mhz
KRANJ - RADOVLICA - JESENICE
Internet: www.radiotop.net

Na Bledu se je včeraj začelo svetovno mladinsko hokejsko prvenstvo do 20 let

Hokejski mucki postajajo risi

Naši mladi hokejski reprezentantje si na blejskem ledu želijo osvojiti prvo mesto in se - po vzoru članske reprezentance - prebiti v elitno skupino svetovnega mladinskega hokeja - Pomoč s tribun jim je v veliko spodbudo.

Bled - Minuli konec tedna je Bled zaživel s hokejisti, ki bodo tudi v naslednjih dneh najpomembnejši prednovoletni blejski gostje. Od četrtka do sobote je namreč v prenovljeni in posodobljeni (ter malo manj mrzli) ledeni dvorani že potekal tako imenovani Euro Ice Hockey Challenge, na katerem so se pomerile reprezentance Hrvaške, Norveške, Francije in seveda naša reprezentanca, za katero je bil blejski turnir še eden od pripravljanih turnirjev na novo svetovno prvenstvo elitne skupine A, ki bo od 26. aprila do 11. maja 2003 na Finskem.

Reprezentančno slovo Tonija Tišlarja in Andreja Razingerja

Slovenska reprezentanca, ki je na turnirju nastopila precej oslabiljena, saj je zaradi poškodb, bolezni in dolžnosti v klubih manjkalo kar

deset standardnih reprezentantov, je svoje delo opravila zadovoljivo, saj je na turnirju osvojila drugo mesto za ekipo Francije, s katero je v soboto pred polnimi tribunami blejske dvorane igrala 2:5 (0:4, 0:0, 2:1). Že prej so naši premagali ekipo Hrvaške 7:0 (1:0, 2:0, 4:0) in ekipo Norveške 4:3 (3:0, 1:1, 0:2). Norvežani so bili na prvenstvu tretji, Hrvati pa četrti.

Sicer pa je bil domač mednarodni turnir na Bledu tudi priložnost, ko so se soigralci in vodstvo Hokejske zveze Slovenije uradno zahvalili dvema nekdanjima reprezentantom, **Toniju Tišlarju** in **Andreju Razingerju**. 35-letna hokejista, ki sicer še nista zaključila športne kariere, saj Toni še igra v dresu ekipe Bleda, Andrej pa v dresu Acroni Jesenic, sta bila vrsto let nenadomestljiva člana slovenske reprezentance, za katero je Toni igral kar na 144 tekmah, Andrej pa na 109 tekmah. "V repre-

zentanci sem uigral res dolgo, precej doživel in dosegel, zato mi bo zagotovo to obdobje za vedno ostalo v spominu. Lepo je, da se je Hokejska zveza spomnila tudi na naju s Tonijem, saj sva na ledu prebila dolga leta, sam kar trideset. Gotovo je želja vsakega hokejista, da kdaj zaigra za reprezentanco na največjih tekmovanjih, saj je to največ kar lahko dosežeš, "je ob slovesu od reprezentančnega dresa povedal **Andrej Razinger**, ki pa še vedno ponosno nosi jeseniški dres, v katerem je kar sedemkrat osvojil naslov slovenskih državnih prvakov: "Direktor kluba Drago Mlinarec me je po lanski sezoni, ko mi trener Pavle Kavčič ni dal prave priložnosti, znova nagovoril za igranje. Trener Roman Pristov mi je dal priložnost in prepričan sem, da se na ledeni ploskvi lahko enakovredno kosam s petnajst in več let mlajšimi igralci. Upam, da bo naša ekipa tudi z mojo pomočjo dosegla še kakšno lepo zmago in morda tudi še kakšno zvezdico," pravi **Andrej Razinger**, ki se od hokeja seveda še zdaleč ne poslavlja.

Mladi že "nabrusili" drsalke

Veliko priložnosti, da se izkažejo, pa bodo te dni na blejskem ledu imeli naši mladi hokejski reprezentantje, saj se je včeraj v ledeni dvorani začelo mladinsko svetovno prvenstvo divizije I., skupine B. Na njem poleg slovenske ekipe nastopajo še reprezentance Danske, Latvije, Norveške, Avstrije in Poljske. Naši, do nedavna hokejski mucki, pa so vmes postali že skorajda pravi risi, ki si prav tako kot njihovi članski vzorniki želijo na-

Kapetan mlade reprezentance Martin Markolja

predovanja v elitno skupino svetovnega mladinskega hokeja. Res, da bo za ta dosežek potreben pravi podvig, saj bo za napredovanje na blejskem prvenstvu treba zmagati in osvojiti prvo mesto, res pa je tudi, da si naši mladi fantje to močno želijo in upajo, da so tega dosežka - ob spodbudi domačih navijačev - tudi sposobni.

"Če bodo gledalci tako nas kot ostale ekipe korektno spodbujali, nam to lahko da le dodatnega poldana in ne bo pomenilo treme. Tudi na prvenstvih, kjer sem igral doslej, so nas tuji gledalci spodbujali. Tako upam, da bo vzdušje v dvorani res dobro in da nam bo uspel rezultat, ki si ga želimo - vstop v elitno ligo," pravi slovenski kapetan **Martin Markolja**, ki je bil tik pred začetkom zadovoljen tudi z vzdušjem v ekipi: "Med nami igralci je zdrava konkurenca in zave-

damo se, da je elitna liga le še korak naprej v naših prizadevanjih. Res pa je tudi, da se ne smemo slepiti, saj so vse ekipe zelo kvalitetne in da smo lahko na prvenstvu lahko tudi pri dnu lestvice."

"Že teden dni se pripravljamo tu na Bledu in upamo, da bo šlo na tekmah po načrtih. Kot najtežje nasprotnike štejemo avstrijsko ekipo, čeprav so tudi ostale ekipe močne," pravi branilec **Metod Bevk**, sicer član ekipe kranjskega Triglava, doma iz Reteč pri Škofji Loki.

Dobro vzdušje je tudi med ostalimi reprezentanti, domačin z Bleda **Jure Kralj** pa pravi: "Lani smo bili z reprezentanco do 18 let v Mariboru drugi in letos pričakujemo, da bomo lahko naredi tak ali še boljši rezultat. Veliko in zavzeto smo trenirali in upam, da se nam bo to obrestovalo. Seveda pričakujemo, da bodo tudi tribune

polne in obljubljam, da bomo do bro igrali," dodaja napadalec, član blejskega kluba, **Jure Kralj**.

Sicer pa so naši mladi reprezentantje včeraj zvečer na Bledu že odigrali prvo tekmo proti ekipi Danske, ki pa se do zaključka naše redakcije še ni začela. Danes ob 20. uri se bodo pomerili z ekipo Latvije, jutri pa je na Bledu za vsa

Domačin z Bleda Jure Kralj

moštva prost dan. V četrtek ob 20. uri bo naša reprezentanca igrala proti ekipi Norveške, drug dan pa je v petek. V soboto ob 20. uri čaka Slovence zagotovo zanimiva tekma proti mladi reprezentanci Avstrije, v nedeljo ob 16.30 uri pa se bodo pomerili še z ekipo Poljske. Cene vstopnic za ogled tekem so le 1000 tolarjev, veljajo pa tudi vstopnice HK Bled za letošnjo sezono.

Branilec Metod Bevk

Vilma Stanovnik,
foto: Tina Dokl

Naši članski reprezentantje (na sliki Marcel Rodman) proti močni ekipi Francije v soboto niso uspeli zmagati in tako so osvojili drugo mesto.

BIATLON

Poključna tekma v Östersundu

Bled - Poključni organizatorji, ki so bili zaradi slabih razmer pri nas, prisiljeni drugo tekmo letošnjega svetovnega pokala izpeljati na Švedskem, so si končno oddahnili. Tekma je minila v zadovoljstvo vseh udeležencev, tudi naši biatlonci in biatlonke pa so dosegli nekaj vidnih rezultatov.

Najbolj uspešna so bila naša dekleta v šprintu, saj je Kamničanka **Andreja Mali** osvojila odlično osmo mesto, točki pa sta za 23. mesto dobili še **Andreja Grašič** in za 25. mesto **Tadeja Brankovič**. **Lucija Larisi** je bila 29., **Dijana Grudiček** pa 36. Vse so tako štartale na nedeljski zasledovalni tekmi, kjer je bila najboljša **Andreja Mali**, ki je bila 22., **Andreja Grašič** pa je bila 23.

Med moški je bil v šprintu naš najboljši **Tomas Globočnik** na 17. mestu, v zasledovalni tekmi pa se je nato najbolje odrezal **Marko Dolenc**, ki je osvojil 30. mesto.

Biatlonci bodo tekme za svetovni pokal ta teden nadaljevali v Slovaškem Oserblju. **V.S.**

JUDO

Srebro Sašu Jerebu

Kranj - Minuli teden je v Novem Sadu potekalo letošnje svetovno univerzitetno prvenstvo v judu. Od naših tekmovalcev se je odlično odrezal **Sašo Jereb** iz Žirov (Univerza v Ljubljani), ki si je v kategoriji do 73 kilogramov priboril srebrno medaljo. **V.S.**

Množična udeležba na decembrskem judo turnirju

Jesenice - Člani Judo sekcije pri TVD Partizan Jesenice so v soboto, 14. decembra, organizirali tradicionalni decembrski turnir za mlajše kategorij.

Nastopilo je 154 tekmovalcev in tekmovalk iz 12-ih slovenskih klubov. Med gorenjskimi predstavniki so v posameznih kategorijah zmagali: **Tina Jekler**, **Tilen Brelih** in **Eva Vezosi** (Judo sekcija Jesenice), **Neja Šimenc** in **Jan Milačič** (Policijski judo klub Kranj), **Pia Žakelj** in **Andraž Jereb**. **Evo Vezosi** (Jesenice) in **Grega Črešnarja** (Oplotnica) so razglasili za najuspešnejša udeležena.

Ekipno je zmagala Judo sekcija Jesenice pred Oplotnico in Olimpijo iz Ljubljane, ekipa Policijskega judo kluba iz Kranja je zasedla 5. mesto. **J.R.**

VATERPOLO

Dve visoki zmagi favoritov

Kranj - Minulo soboto so štiri ekipe odirale tretji krog državnega vaterpolskega prvenstva: ekipa **Kokre** je pričakovano s 3:13 (0:4, 0:4, 0:2, 3:3) izgubila z Olimpijo, ekipa **Triglava Živil** pa je nato s kar 21:2 (7:0, 2:2, 6:0, 6:0) premagala **Posejdon**. Tekma med **Branikom** in **Koprom** bo na sporedu jutri v Mariboru. Na lestvici s popolnim izkupičkom šestih točk vodijo **Triglav Živila**. **J.M.**

HOKEJ

Memorial Aleša Kalana

Jesenice - Na jeseniški ledeni ploskvi so v soboto in nedeljo organizirali mednarodni hokejski turnir za memorial **Aleša Kalana**. Nastopilo je 6 ekip mladih hokejistov iz Madžarske, Hrvaške in Slovenije. Zmagala je ekipa ljubljanske Olimpije pred Mladostjo iz Zagreba in ekipo Hokejskega kluba Jesenice - mladi. Za najboljšega vratarja so razglasili **Aleša Trobca** (Triglav Kranj), branilca **Denisa Rakoviča** (HK Jesenice - mladi), napadalca **Ivana Brenčuna** (Mladost) in napadalca **Erika Panceta** (Olimpija). Pokal za fair play je osvojila domača ekipa. **J.R.**

SMUČARSKI SKOKI

Naši skakalci zbirali točke tudi v Nemčiji

Kranj - Minulo soboto in nedeljo so se najboljši smučarji skakalci sveta merili na peti in šesti tekmi svetovnega pokala. Kljub težavam s pomanjkanjem snega so jo uspešno pripravili v nemškem Neustadtu, naši pa so na njej dosegli kar nekaj dobrih rezultatov. Tako je bil **Primož Peterka** v soboto 12., v nedeljo pa 11., **Peter Žonta** je v soboto osvojil 8. mesto, v nedeljo pa 5. mesto, **Damjan Fras** je bil v soboto 13., v nedeljo pa 9. Štiri točke je v soboto osvojil tudi **Robert Kranjec**, ki je bil v soboto 27.

V skupnem točkovanju svetovnega pokala po šestih tekmah vodi Avstrijec **Martin Höllwarth**, naš najboljši pa je **Primož Peterka** na 7. mestu. Skakalci bodo s tekmami svetovnega pokala nadaljevali ta konec tedna v Engelbergu. **V.S.**

SMUČARSKI TEKI

Obetaven začetek naših tekačev na mednarodni sceni

Kranj - Mladi smučarski tekači so odlično začeli sezono na tekmah celinskega pokala, ki je za vse srednjeevropske države vstopnica pred svetovnim pokalom. Kako dobro delajo v kranjskem Merkurju, je dokaz nekaj lepih uvrstitev, ki so jih dosegli v švicarski Pontresini. Nejc **Brodar** je v prvem članskem nastopu osvojil osvojil 9. mesto. Še uspešnejša je bila **Maja Benedičič** Sesta, tekačica Olimpije **Ines Hižar** deveta in **Tina Hižar** deseta. Med mladinci sta **Vesna Fabjan** s šestimi, **Barbara Jezerski** s 16., ter **Blaž Jelenc** z devetim mestom dosegli najlepše rezultate izmed 12 slovenskih reprezentantov.

Druga letošnja tekma iz niza celinskega pokala bo že konec tedna v naši soseščini, na novih prizah v Trbižu. Kjer lahko pričakujemo prve stopničke letošnje sezone. **M.M.**

Slovesno v Šenčurju

V domu krajanov v Šenčurju, pred katerim se je aprila začela letošnja domača kolesarska sezona, so v soboto podelili priznanja za niz tekem v slovenskem pokalu in kriteriju slovenskih mest.

Šenčur - V Šenčurju, ki zares diha s kolesarstvom, se je zbrala domala celotna kolesarska srenja z vsemi našimi najboljšimi kolesarji. Čas mrtve sezone je čas, ko se kolesarji zahvalijo za pomoč in spodbudo v pretekli sezoni in prejmejo zaslužene nagrade. To pa je tudi čas, kjer večina že ve, kako bo potekalo delo v prihodnji sezoni, saj so se treningi za sezono 2003 že začeli.

Zmagovalec slovenskega pokala med člani elite je Novomeščan **Uroš Murn**, pred Novogoričanom **Deanom Podgornikom**. Med mlajšimi člani je slavil **Tomo Dančulovič** (Perutnina Ptuj), najboljši mladi član kolesarskega kluba Sava **Kristjan Fajt** pa je zbral le 5 točk manj in končal na tretjem mestu.

Med starejšimi mladinci sta zmagala varovanca **Mirana Kavavaša** **Vlado Kerkez** (76 točk) in **Gasper Pilar** (54). Tudi v ekipnem seštevku so bili najboljši kolesarji **kranjske Save** (148 točk). Med mlajšimi je na tretjem mestu po sedmih dirkah **Vanja Piljoičič** (Sava), ekipno pa so bili **Savčani** drugi za **Lenartom**.

V kriterijih slovenskih mest sta **Matej Stare** in **Martin Čotar** (oba Sava) na drugem oz. tretjem mestu čestitala zmagovalcu **Borutu Božiču**. Trener **Marko Po-**

lanc pa je ponosno prejel pokal za ekipno zmago. Med mladinci je bil razred zase **Grega Bole** (Bled), v ekipni razvrstitvi pa so zmagali **Savčani** (85 točk), pred **Perftech Bledom**. Med mlajšimi mladinci je bil **Vanja Piljoičič** drugi, kot tudi ekipa mlajših mladincev **Save**.

In najpomembnejše novosti na Gorenjskem. **Kristjan Fajt** bo novi mladi kapetan mlajše članske vrste **Save**, kjer bo trener **Marko Polanc** računal na deset kolesarjev. Ekipa članov elite v **Savi** ne bo več. **Matej Stare** odhaja v Italijo, **Uroš Šilar** in **Marko Žepič** pa bosta po vsej verjetnosti končala aktivno kolesarsko kariero. **VN Kranja**, mednarodna dirka mlajših članov bo le enodnevna. Eden najbolj obetavnih slovenskih mladincev **Grega Bole** iz **Begunj** bo odslej vrtel pedala pri **Rogu**. **Metod Močnik**

KOŠARKA

Zmagi Triglavanov in Ločank

Kranj - V soboto so košarkarji v **LSKL** odigrali 11. krog. Ekipa kranjskega Triglava je doma gostila Savinjske Hopse in zmagala 97:90 (66:72, 34:47, 22:19). Novo tesno zmago so si priigrali tudi košarkarji **Heliosa**, ki so doma 80:79 (57:59, 34:40, 17:25) premagali **Alpos Kemoplast**. Na lestvici vodi ekipa **Geoplin Slovana**, **Helios** je tretji, **Triglav** pa deveti.

V **I. SKL** za ženske je ekipa **Odeje** gostila **Legrad BTC** in zmagala 78:70 (60:46, 41:24, 24:12). Jeseničanke so bile proste. Na lestvici vodi ekipa **RC Maribora**, **Ločanke** so druge, **Jeseničanke** pa četrte. Jutri, v sredo, je na sporedu četrtina pokalnega tekmovanja za ženske. Ekipa **Odeje** bo v domači dvorani na **Podnu** ob 19.30 uri gostila **ŽKK Merkur Celje**, **Jeseničanke** pa bodo gostovale v **Sežani** pri ekipi **Legrada BTC**.

Manj sreče so imeli konec tedna gorenjski košarkarji v **IB SKL**. Ekipa **Radovljice** je doma gostila **ŽKK Maribor** in izgubila 65:89 (45:72, 30:50, 12:34), ekipa **Loka** kave pa je na gostovanju pri ekipi **Unika Postojna** izgubila 107:61 (77:47, 48:36, 24:18). Na lestvici vodi **Unika TTI Postojna**, **Radovljčani** so četrty, **Loka kava** pa sedma. **V.S.**

Mag. Vladimir Žumer, direktor Arhiva Republike Slovenije

Arhivsko gradivo je osebna izkaznica naroda

Če želite, si lahko v tretjem oddelku državnega arhiva na Linhartovi 3a v Ljubljani ogledate dosje, ki ga je na vašo kožo napisala, ali pa nekoliko priredila nekdanja Udba. Kajpada, samo v primeru, da ste bili za to zloglasno tajno organizacijo zanimiv primer. Vsekakor je bilo teh primerkov najmanj štiriinsedemdeset tisoč osemsto.

Med vključevanjem Slovenije v sodobne evropske povezave strokovnjaki iz različnih področij opozarjajo na pomen ohranitve narodove identitete. Za produkcijo zgodovinskega spomina je arhivsko gradivo nedvomno izredno pomemben material. Od ustanovitve lastne države se v Arhivu Republike Slovenije ubadate z reševanjem nekaterih pomembnih problemov. Recimo s prostorsko stisko. Kdaj pričakujete, da boste del državnega arhiva prenesli v obnovljeno vojašnico na Roški cesti v Ljubljani?

"Denar za obnovo nekdanje vojašnice je zagotovljen. Dela so se začela oktobra in če bo šlo tako naprej, bo stvar prihodnje leto gotova; žal se je med tem zgodila huda delovna nesreča. Predvidoma čez dve leti pa bomo lahko v obnovljeno vojašnico, ki je pod spomeniškim varstvom, prenesli tudi arhivsko gradivo. Prostora bo za 35 kilometrov arhivskega gradiva. To pomeni, da bomo lahko shranili vso gradivo uprave in pravosodja po letu 1941. Zgradba je tako velika, da je prostor zagotovljen za prihodnjih trideset let. Vendar je to le prva faza. Prenoviti bo treba še osrednji del, v katerem bodo razstavni in delovni prostori, oddelek za gradivo uprave in pravosodja po letu 1941, oddelek za slovenski filmski arhiv, sektor za restavriranje in konzerviranje arhivskega gradiva na papirju in pergamentu ter center za arhivski strokovni razvoj. Res bo zelo "nobel". Če zdaj je kupola, katere ostriše je že prenovljeno, najlepša v Ljubljani."

Kolikor vam, je Milan Kučan pred svojim odhodom z mesta predsednika države poskrbel za izročitev arhivskega gradiva. Kaj pričakujete, da boste dobili?

"Že zdaj smo dobili gradivo predsedstva SRS od leta 1974 do leta 1990. Pripravlja pa se tudi gradivo za obdobje Milana Kučana. Strokovna dela, to je uredeitev in popis gradiva, so v glavnem opravljena. Pohvala predsednika je tu povsem na mestu. Ko so Hrvatje za to zvedeli, so dobesedno ostrmeli in napovedujejo, da bodo predsednika Stipeta Mesića trdo prišli. Do arhivskega gradiva namreč nima nobenega odnosa. S predsedniškimi arhivom Franja Tuđmana dela zelo po svoje in pošilja v Haag celo izvirne dokumente. Kar, seveda, ne bi smel. Pri tem pa gre za pomembnejše gradivo od našega, saj ima Hrvaška predsedniški sistem."

Do vrat in nič dalje

Ko sva ravno pri izročanju arhivskega gradiva. Vam je notranje ministrstvo že izročilo gradivo, ki vam bi ga po zakonu o arhivih moralo.

"Razen obrobne gradiva, denimo, gasilske šole in splošnega gradiva o organizaciji in delovanju ministrstva za notranje zadeve od leta 1945 do leta 1953 nismo od njih dobili nič, kar nas v resnici zanima; na primer gradivo, ki se nanaša na taktatno notranjo varnost. Pravijo pa, da so nam arhivsko gradivo pripravljeno izročiti. Z ministrstvom sicer sodelujemo. Tako smo skupaj z njimi izdelali navodilo za odpiranje arhivskega gradiva ministrstva za notranje zadeve, v katerem so med drugim določeni roki hranjenja. Vendar veljajo ta navodila za naprej. Za nazaj pa je stvar takšna, da ministrstvo ni imelo nikoli svoje arhivske službe. Stvari so bile organizirane tako, da so bile vedno v rokah Službe državne varnosti. Pred njo pa Udbe. Arhiviranje jim je torej vodila neka notranja služba, ki ni bila samo samostojna, ampak tudi oborožena in je imela velikanske pristojnosti. Tako je bilo do leta 1992, ko je taktatno notranji minister Igor

Bavčar na našo urgenco in prošnje le organiziral samostojno arhivsko službo MNZ. Daj takrat pa so se ravnali po napisanih in nenapisanih merilih, po katerih so izredno pomembno arhivsko gradivo smatrali za nepomembno. In ga uničevali. Z gradivom, ki se nanaša na matične zadeve, so še nekako ravnali, gradivo, ki zadeva javno varnost, pa so dejansko uničevali. Od notranjega ministrstva pričakujemo dovoljenje za vpogled v gradivo, ki je v kletnih prostorih na Štefanovi 2. Za zdaj sva prišla z mojim namestnikom samo do vrat. O tem, kaj je za vrati, nimamo niti pregleda niti popisa. Nič ne vemo denimo o evidencah, ki so za državo in državljanke ključnega pomena. Prav vi ste ugotovili, da ni popisa prebivalstva od leta 1945 do leta 1968. Razen za posamezna področja. Tako zgodovina ne bo imela za najpomembnejše obdobje nobenega vira za proučevanje migracij; koliko ljudi se je v tem obdobju v Slovenijo preselilo iz drugih republik, koliko iz podeželja v mesto in tako naprej."

Tako kot MNZ je tudi Arhiv RS v sestavi vlade. Ne razumem, zakaj notranje ministrstvo ne dovolji vpogleda v svoj arhiv niti "lastnim" strokovnjakom?

"V prvi vrsti smo za to krivi sami, ker na ministrstvo nismo odločneje pritisnili. Po drugi strani pa je procedura precej dolgotrajna. Najprej moram notranjemu ministru napisati pismo. In sem ga tudi napisal. Nato notranji minister zadevo preda, če jo sploh preda, svojim službam. Če odgovora ne dobim, pošljem urgenco in leto je okrog. Trenutno je stanje takšno, da nam je notranje ministrstvo obljubilo začetek priprave na izročitev arhiva. Najprej bomo morali ugotoviti, kaj sploh je ohranjeno. Šele potem bomo lahko rekli, kaj od pomembnega arhivskega gradiva je uničeno in kaj ne. Na primer. Natančno vemo, katere zaporne knjige so bile ohranjene in koliko jih je bilo. Del teh knjig nam je notranje ministrstvo že izročilo. Preprosto zato, ker so bili zapori enkrat pod ministrstvo za pravosodje, drugič pa pod notranje ministrstvo. Tako smo konec sedemdesetih let to gradivo po naključju videli, zaradi česar obstoja zapornih knjig niso mogli več zanikati. Peter Ribnikar je napravil celo popis teh knjig. Kljub temu so jih po tistem še precej uničili. Na koncu pa so nam jih vendar izročili. No, to je tudi edino konkretno gradivo, ki so nam ga izročili."

Arhiviranje zgodovinskega gradiva je stroka. So arhivarji na Štefanovi 2 strokovno usposobljeni?

"Notranje ministrstvo ima organizirano arhivsko službo. Tudi strokovnjake imajo. No, ja, služba je organizirana, mesta so sistemizirana, v glavnem pa službo vodi isti ljudje, kot so jo nekoč. V sestavi SDV. Strokovne izpite in različne preizkuse ti ljudje sicer imajo, še vedno pa delajo tisto, kar so se naučili skladno s prejšnjimi predpisi in notranji navodili SDV. Na žalost moram to reči. Prekaljene stare mačke je pač težko prevzgojiti; jih navaditi na nov način razmišljanja. Problem je bil

zlasti v tem, da so imeli povsem svoje poglede na to, kaj bo za zgodovino in prihodnost pomembno. Gledali so samo svoje interese in so dokument, ki je bil za zgodovino velikanskega pomena, kratko malo uničili. In glede tega jih še vedno ne morem prepričati. Težko jim je dopovedati, da moramo zasledovati tudi druge potrebe, ne le njihove."

Udaba na mikrofilmu

Pravite, da gradivo nekdanje Udbe in njenih različic imate. Koliko je tega gradiva in v kakšni obliki je?

"Sova nam je izročila vso gradivo SDV. In sicer od predvojnih dokumentov, ki se nanašajo na delo tajnih služb, pa do leta 1990. Razen določenih tako imenovanih udbovskih dosjejev, ki so še v operativni. Izročeni so bili več kot 74.000 dosjejev na mikrofilmih, približno 800 pa na papirju, v mapah. Dosjeji so dostopni v našem oddelku številka 3 na Linhartovi 3a. Dosje domobranca Vinka Levstika, denimo, ki ga je višje sodišče po dvajsetletni peripetiji, kot veste, oprostil, je med najobsežnejšimi. Obsega več kot pol metra dokumentov. Ko je prišel dosje k nam, ga je Levstik dobil na vpogled. V celoti. Tudi prisklinali smo mu ga. V njem mrgoli različnih zasebnih in osebnih podatkov. Upam, da jih ne bo zlorabljal, vendar to je njegova stvar. Seveda pa so ti dosjeji 75 let od njihovega nastanka oziroma 10 let po smrti človeka, o katerem je bil dosje voden, za javnost zaprti. Drugo gradivo, ki ga je več kot sto metrov, pa je za javnost odprto. Čeprav ne vem, od kod Udbi to ime, ga najdete pod oznako materialni arhiv."

Koliko so dokumenti nekdanje SDV oziroma Udbe sploh avtentični in kot takšni uporabni?

"To je dobro vprašanje. Vzemi-va kartoteko kulturbunda iz Pred- dvort, ki jo je Udba zaplenila. Ta kartoteka je nesporna in to velja za vse zaplenjene izvirne dokumente. Problem so najrazličnejši sezname, ki so nastali po vojni. Tudi na podlagi pripovedi. Takšni so recimo sezname okrajnih komisij za ugotavljanje zločinov okupatorjev. Potrčila, ki jih je slovenska država na podlagi tako imenovanih sekundarnih dokumentov nekaj časa izdajala, so povzročila veliko škodo. Na to nedopustno ravnanje smo seveda opozorili. Z izvrstnim pravnim mnenjem nas je potem podprl tudi dr. Rajko

Pirnat. Od takrat upravne enote te dokumente pravilno razlagajo, kar pomeni, da državljanji s tem nimajo več težav."

V slovenskem državnem arhivu je zgodovinsko gradivo, ki vanj ne spada. Mislim na matične knjige, ki so last Hrvaške. Kdaj jih boste vrnili in kaj boste zahtevali v zameno?

"Zadeva je še vedno neurejena. Moram pa reči, da se je mnenje slovenskega zunanjega ministrstva v zvezi s tem precej spremenilo. Trenutno stanje pa nameravam izrabit za to, da izpeljem prvo fazo izmenjave arhivskega gradiva med Slovenijo in Hrvaško. Za to prvo fazo smo predlagali vrnitev civilnih matičnih knjig, ki so leta 1933 iz Madžarske pomotoma prišle v takratni banovinski arhiv v Mariboru. Pri tem pa bi izročili samo tiste matične knjige, ki se nanašajo na neproblematično ozemlje. V zameno bi pridobili gradivo Vladimira Dedičerja, ki ga je hrvaška policija leta 1992 zaplenila na njegovem vikend v Istri in ga je Dedič z oporoko zapustil Sloveniji."

Srbom je zadišalo po sukcesiji

Sporazum o nasledstvu nekdanje Jugoslavije v prilogi D ureja vprašanje nasledstva arhivov. Kakšen je izgled, da beograjski arhivi odprejo svoja vrata?

"Moram reči, da se situacija na neki način vendar spreminja na bolje. Čeprav smo bili nad ravnanjem predstavnik Zvezne republike Jugoslavije na sestanku marca v Beogradu, kjer smo bili navzoči vsi direktorji nacionalnih arhivov držav naslednic, presneto osupli. Eno uro smo mu razlagali strokovna izhodišča o tem, kaj bo kot skupna dediščina ostalo v Beogradu, kaj pa bi želeli, da se čim prej naredijo sezname za vrnitev državam naslednicam. Po enourni razlagi nas je novi direktor arhiva ZRJ, ki mora seveda zagovarjati vladno politiko, hladnokrvno prekinil in rekel, da se Jugoslavija o tem ne bo pogovarjala niti v strokovnem niti v političnem smislu, dokler ne bo ratificiran sporazum o nasledstvu. (Slovenija je sporazum ratificirala potem julija.) Do ratifikacije se ZRJ nočejo pogovarjati o nobenem vprašanju. To sem sicer pričakoval, kljub temu pa sem skupaj z drugimi ostrmel. Še bolj "politi" kot sam, so bili Hrvatje, ki jim mora Beograd vrniti neprimerno več. Zlasti iz obdobja NDH in celotno filmsko

gradivo. V Beogradu je namreč vse, kar je bilo na Hrvaškem posneto do leta 1953. Na srečo smo svoj filmski arhiv iz Beograda v Ljubljano pripeljali deset dni pred osamosvojitveno vojno."

V čem se potem zadeve kot pravite premikajo na bolje?

"V neformalnem pogovoru je direktor beograjskega arhiva le nakazal možnost, da je tamkajšnje gradivo dostopno vsem, in sicer na podlagi novih jugoslovanskih arhivskih predpisov. Prijel sem ga za besedo in napisal vlogo za vpogled v Arhiv Jugoslavije, arhiv zunanjega ministrstva, arhiv notranjega ministrstva in vojni arhiv, to je v vojni istorijski inštitut. Vloga je vsebovala ime in priimek arhivarja, arhiv in fonde, ki bi jih naši strokovnjaki gledali. Dobil sem odgovor, da se gradivo sicer lahko uporablja, da pa naša zahteva preveč konkretno navaja določene fonde, kar jim diši po sukcesiji. Očitali so nam, da v bistvu pripravljamo teren za seznam zahtev. Tako smo morali formulirati konkretne teme in konkretne dokumente. Od treh arhivov smo že dobili pozitivne odgovore. V Arhivu Jugoslavije, kjer bi gledali dokumente CK KPS od leta 1945 do 1953, ni nobenega problema. Tema je odnos med slovenskim CK in zveznim CK. Proučevali pa bi jih lahko na podlagi zapisnikov obeh centralnih komitejev. Določeni namreč pri nas manjkajo. Na ta način bi seveda stvari ki manjkajo, krepko dopolnili."

In kaj bi gledali v drugih treh arhivih?

"Diplomatski arhiv smo prosili, da evidentiramo dokumente, ki se nanašajo na zahodno mejo z Italijo; na sporazum iz leta 1947, na pariški sporazum in na londonski sporazum leta 1954. Zlasti pa nas zanimajo dokumenti o gradivu, ki ga je Italija leta 1947 vrnila Sloveniji in Jugoslaviji. Tako bomo lažje prišli do oblikovanja nove zahteve Italiji, da nam izroči še nevrnjeno arhivsko gradivo. Torej, zanima nas, katere kulturne dobrine, zlasti pa arhivsko gradivo ne Italija že vrnila. Od Italije ne moremo zahtevati, da nam vrne nekaj, kar nam je že vrnila. Enkrat smo to že naredili in smo se osmešili. Najzanimivejši je odgovor zveznega ministrstva za notranje zadeve. Išče tretji izvod dokumentov, ki jih je nekdanja SDV pošiljala v Beograd. Pred uničenjem je izvirnike mikrofilmala v treh izvodih. En izvod je šel na zvezno ministrstvo v Beogradu."

Arhivski izvod sicer imamo, a je nepopoln, izrezan in dopolnjen. Odgovor, ki smo ga dobili, me je presenetil, saj nam dovolijo, da določene dosjeje raziščemo. Pričakujem, da tam ne bo toliko zvezanega, kot pri nas."

Na odgovor vojnega arhiva še čakamo. Zlasti nas zanimajo dokumenti o domobranci, ki so jih Angloameričani iz taborišč namesto na Zahod ali v Italijo, vračali na Jesenice, kjer je transporte prevzel Knof in določene potem likvidiral; išče dokumente o vračanju domobrancev, ki so jih z Jesenic prepeljali z vlakom do Kranja in Škofje Loke, od tam pa so morali peš v Šentvid, kjer so jih zasliševali. Zlasti mlajše so ustrelili, druge pa so obsodili za zapor. Veliko so jih likvidirali. Zapisnike o zaslišanju so opravljal vojaška sodišča in Knof. Poveljnik 10. brigade Knof še živi in dokazuje, da so dokumenti pri zvezni Ozni. Zlasti pa pri vojaških sodiščih 4. armade, ki je zaslišanja in likvidacije v Šentvidu tudi opravljal. Te likvidacije opravljal. Poleg tega iščem tudi dokumente o lastništvu in organizaciji kamniške smodnišnice, ki je vedno spadala pod obrambno ministrstvo. Ker sami dokumentov nimajo, imajo pri lastninjenju velike težave. Do zdaj Beograd teh dokumentov ni hotel posredovati. Zdjaj naj bi jih. In še nekaj se je zgodilo."

Preko Beograda do Piranskega zaliva?

Ste iz beograjskih arhivov že sploh kaj dobili?

"Iz Arhiva Jugoslavije so slovenski vladi prvič do zdaj posredovali gradivo v zvezi z zakonom o deviznem poslovanju iz leta 1976. Gre za gradivo zvezne skupščine, ki je ta zakon sprejela. Ni ravno tisto, kar smo iskali, nekaj pa je. Gradivo se nanaša na devizne vloge hrvaških varčevalcev v Ljubljanske banki. Zanima nas zakonski prenos pristojnost za devizne vloge občanov v poslovnih bankah z narodne banke na federacijo. To je bilo narejeno z dopolnilni zakona. Dodani so bili trije člani, ki so poroštvo narodne banke prenesli na federacijo. Gradivo potrebujemo za argumentacijo reševanja tega vprašanja."

So v diplomatskem arhivu v Beogradu tudi dokumenti, ki bi lahko vplivali na rešitev slovensko hrvaškega spora glede razmejitvene črte v Piranskem zalivu?

"Seveda so. Mi smo to gradivo že poskušali dobiti, a je za zdaj nedostopno. Ves čas postavljamo zahtevo, da dobimo gradivo, ki se nanaša na zahodno mejo. V sporazumu o nasledstvu pa celo piše, da mora ZRJ Hrvaški in Sloveniji odstopiti vse gradivo, ki se nanaša na zahodno mejo oziroma na Ozimski sporazume. V sporazumu piše takoj. Kar pomeni, tako po podpisu sporazuma, ki so ga na Dunaju podpisali ministri vseh vlad. Tako besedo takoj razumemo vsi podpisniki. Razen ZRJ, ki uradno razlaga, da pomeni beseda takoj, takoj po ratifikaciji sporazuma. Gradivo je v posesti Beograda, kar seveda pomeni, da sprejeti njihovo razlago."

V zvezi s Piranskim zalivom pa je silno pomembno tudi naslednje. V nacionalnem arhivu v Washingtonu se nahaja gradivo zavezniške vojaške uprave od leta 1945 do 1954 za vso Primorsko. Slovenska vlada je pooblastila šest arhivistov, da to gradivo evidentira."

Marjeta Smolnikar

Ne bo dobro, da tuji partner požanje dobičke

Tudi v letu 2002 so v Elektro Gorenjska veliko investirali in uspešno prestali prvo preizkušnjo sproščenega trga z električno energijo.

Kranj - Leto 2002 je bilo za elektrodistribucijska podjetja v marsičem prelomno. Prvikrat so si namreč lahko veliki, oz., kot jim pravijo, upravičeni odjemalci izbirali, kdo jim bo dobavljal električno energijo. Uspešni dogovori z večino so spodbudili investicije v še nadaljnjo modernizacijo, saj prav čim natančnejše obvladovanje distribucije lahko veliko prihrani. Direktor Elektra Gorenjske mag. Drago Štefe meni, da bi bilo nespametno prepuščati urenjen elektro sistem tujim partnerjem, ki bi tako želi dobičke iz sedanjih vlaganj.

Iz teka se leto 2002, ki je v gospodarjenju elektropodjetij prineslo kar nekaj novosti. Kakšno bo poslovanje Elektra Gorenjske?

"Gospodarski načrt za leto 2002 smo kar nekaj časa usklajevali, zlasti z vlado in v pogledu investicij. Vlada je priznala naši delniški družbi približno milijardo izgube, ki je posledica prenizke cene za električno energijo za tako imenovani tarifni odjem. Gre za vsa gospodinjstva, kjer vlada cene električne energije zaradi gibanja inflacije zadržuje, cena realno pada že od 1998 leta, in je nabavna cena električne energije že višja od prodajne. Na tak način ustvarimo približno 600 milijonov izgube. Drugi del izgube pa nastane iz obveznega nakupa električne energije iz malih elektrarn, kjer je nakupna cena okoli 14 tolarjev, prodajna pa med 7 in 8 tolarjev.

Sicer pa ocenjujem, da bo poslovanje Elektra Gorenjska v letu 2002 uspešno, saj smo na drugih področjih ustvarili pozitivne rezultate, seveda pa prej omenjene izgube ni mogoče v celoti pokriti."

Omenjali ste gospodinjstva kot tarjne odjemalce, ki prinašajo izgubo. Kaj pa upravičeni odjemalci, s katerimi pa ste se letos prvokrat pogajali o dobavi električne energije in njeni ceni?

"Res je. Upravičenih odjemalcev, torej tistih, ki imajo konično moč večjo od 41 kW, je v naši družbi okoli 600, pri čemer je 20 od njih največjih in s tem najpomembnejših. Z njimi smo se individualno pogovarjali o ceni, dobavnih pogojih, o plačilnih pogojih, o merilnih kategorijah, skratka, tu je postal trg odprt. Na tem področju smo uspešno poslovali in dosegli nekaj dobička. Pripomniti pa moram, da gre tu za začetke, mnogo predpisov je še nedodelanih, tako rekoč orjemo ledino tudi na nabavnem trgu. Najbolj zahtevno je vsakodnevno napovedovanje količin potrebne energije, in če pride do odstopanj od dejanske porabe, je to zelo drago. Eles nas tako letos dodatno bremeni za približno 120 milijonov tolarjev in naša naloga v prihodnjem letu prav gotovo bo, kako z natančnejšimi napovedmi, natančnejšimi meritvami zmanjšati ta odstopanja. Gre torej za dvosmerne poslovne odnose, tako do porabnikov, kot tudi dobaviteljev, in v pri-

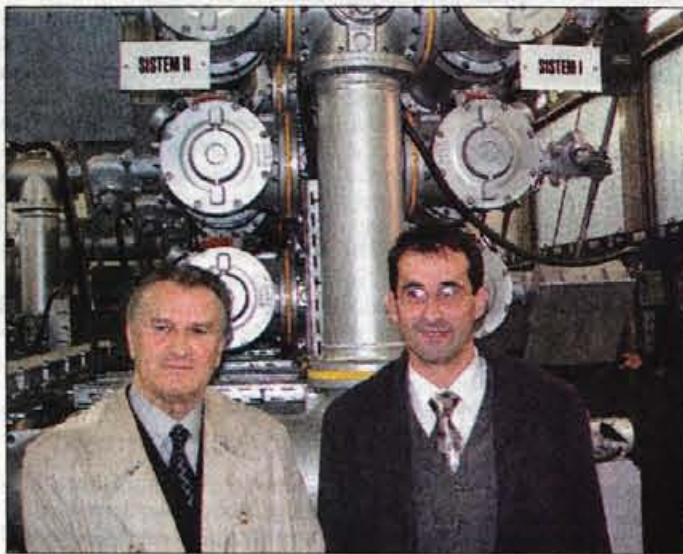
hodnjih letih si bomo morali prizadevati za to, da naše prodajne produkte natančneje uskladimo. Le tak pristop lahko prispeva k znižanju cen. Mislim pa, da so pričakovanja o znižanju cen pretirana, pri čemer se spregleduje kvaliteta in zanesljivost dobave. Cenovna razmerja morajo to zagotavljati. Da se nam ne zgodijo razmere, kot so v Italiji, ko je energija draga, dobava pa ob številnih prekinitvah nezanesljiva. Trg z električno energijo je izredno tehnološko zahteven trg, ki mora delovati po strogih pravilih in zahteva v to tehnologijo tudi neprestana vlaganja."

Letos je Elektro Gorenjska zaključil kar nekaj pomembnih investicij in začel z naložbo v novi center vodenja. Katere so najpomembnejše?

"V letošnjem gospodarskem načrtu smo za investicije predvideli približno 2,5 milijarde tolarjev. Mi investicije tehnološko zelo dobro pripravimo, velik problem pa je umeščanje teh investicij v prostor. Velik in poznan problem so upravni postopki, pridobivanje dovoljenj in zadovoljen sem, da nam je v devetih mesecih uspelo uresničiti za približno 2 milijardi investicij. Največje so bile: dokončanje obnove in posodobitve razdelilne transformatorske postaje Labore, gradnja RTP Medvode skupaj s Savskimi elektrarnami, predvsem pa smo uspešno zaključili postopke mednarodnega razpisa za gradnjo distribucijskega centra vodenja, ki bo izgrajen v 20 mesecih. Tu so še modernizacije transformatorskih postaj na Jesenicah, pomembne predelave daljnovodov in kablovodov iz 10 na 20 kV in ustrezne sprotne rekonstrukcije dotrajanih naprav."

Že nekaj časa je v naši državi zelo aktualno vprašanje vračanja vlaganj ljudi v izgradnjo telefonskega omrežja. Tudi pri gradnji elektro omrežja so morali posamezni investitorji graditi transformatorske postaje in priključke. Ali se vi tudi morda srečujete s podobnimi zahtevki po vračanju vlaganj?

"Problem je tu drugačen. Res se je dogajalo, da so v nekaterih primerih, zlasti na podeželju, ljudje z delom prispevali tudi k gradnji teh naprav, vendar nobene pomembnejše naprave nismo pridobili na tak način. V primerih, ko je npr. industrija izgradila svojo

Direktor Elektra Gorenjske mag. Drago Štefe v družbi z ministrom za okolje, prostor in energijo mag. Janezom Kopačem na otvoritvi posodobljene razdelilne transformatorske postaje Labore

transformatorsko postajo, smo tako postajo lahko po pogodbi prevzeli le v upravljanje in se obvezali za njeno vzdrževanje in sprotno zamenjavo vseh elementov. Zato vlaganj v telefoniji in vlaganj v elektro omrežje ni mogoče primerjati."

Z novim letom 2003 se napoveduje popolna sprostitve trga z električno energijo. Kaj bo to pomenilo za Elektro Gorenjska?

"Resnično zakon zahteva popolno sprostitve trga z električno energijo, vendar izkušnje po Evropi, npr. v Nemčiji in Franciji, kjer taka sprostitve velja že pet let, kažejo, da temu ni in ne more biti povsem tako. Ta trg je preveč zahteven, da bi lahko veljala sprostitve kar v celoti in izkušnje v omenjenih državah kažejo, da gre le za nekaj odstotkov. V letu 2003 bomo na nabavni strani še zelo omejeni, govorimo o tako imenovanih kategorijah prednostnega dispečiranja. Naša glavna naloga je skrb za uravnoteženi elektroenergetski sistem, saj je slovenski sistem majhen in zelo občutljiv. Sprostitve torej velja predvsem na prodajni strani, kjer bodo imeli upravičeni odjemalci bolj prosto izbiro. Z njimi se pogajamo, nudimo dodatne storitve, in kot kaže, bomo morali tudi nekoliko znižati cene. K sreči imamo na Gorenjskem zelo solidne naprave, ki zagotavljajo dobavo energije po evropskih kriterijih, izpadov oskrbe z energijo, razen ob havarijah, je malo. Izziv prostega trga smo vzeli zelo resno; se nanj pripravili, odjemalci pa bodo presodili, koliko je naša kvaliteta in zanesljivost vredna. Vprašanje je, ali je dolgoročno najpomembnejša le najnižja cena."

Ob otvoritvi RTP Labore je minister za okolje, prostor in energijo Janez Kopač v priložnostnem govoru omenil potrebne spremembe v organiziranosti in združevanju funkcij elektro podjetij. Kako se pripravljate na te napovedane spremembe?

"O organiziranosti elektro distribucijskih podjetij je pripravljanih kar nekaj zajetnih študij. Na majhnem slovenskem trgu je pet distribucijskih podjetij, ki so upravičili svoj obstoj. V prihodnjem letu bo prišlo do združevanja, pri čemer pa še ni dokončnih odgovorov. Temeljno delo v distribuciji se opravlja pri strankah na terenu in to mora ostati lokalno, medtem ko bo strateška vprašanja: nakupi, prodaja, finance in razvoj, potrebno, če želimo biti konkurenčni v prihajajoči Evropi, reševati povezano."

V prihodnjem letu je napovedana tudi nadaljnja privatizacija elektro sistema, katerega večinski lastnik je danes še država. Je že kaj več znanega tudi o tem?

"Danes je država lastnik 79 odstotkov, ostalo so PID-i in nekaj malega predstavljajo še notranji lastniki. Po napovedih se država pripravlja na to, da proda 25-odstotni delež in eno delnico strateškemu partnerju, ki naj bi prinesel tudi dodatna znanja na področju trgovanja. Mislim, da moramo biti pri tem zelo previdni, da se nam ne zgodi Češka. Prepričan sem, da imamo znanja dovolj, res sedaj v elektrodistribuciji ni dobička, ker veliko vlagamo, vendar dobiček bo v prihodnosti. Ne bi bilo dobro, da pride tuj partner in predvsem požanje dobičke, zato se iščejo tudi domači partnerji, npr. Iskra. Tujci dobro poznajo naš elektro sistem, ga cenijo in se zanj zelo zanimajo. Posebno previdnost narekuje možnost, da se 25-odstotni delež lahko kaj hitro poveča na 49 odstotkov, to pa bi pomenilo že odločilno vlogo."

Štefan Žargi

GOSPODARSKI KOMENTAR

Naftni paradoks

Dr. Robert Volčjak,
Ekonomski inštitut Pravne fakultete

Svetovno najmanj varovana skrivnost je, da članice Organizacije izvoznice nafte (OPEC) odkrito kršijo svoja pravila. To je očitno tudi razlog, zakaj je bil naftni kartel pretekli četrtek na Dunaju sposoben sprejeti precej protislovno odločitev, da zviša celokupne kvote načrpane nafte za 1,3 milijona sodčkov na dan, hkrati pa zniža dejansko proizvodnjo za 1,7 milijona sodčkov. Deset članic OPEC-a (brez Iraka) trenutno dnevno proizvede okrog tri milijone sodčkov nad svojimi kvotami 21,7 milijona sodčkov nafte na dan. Zmanjšanje proizvodnje nafte v času, ko je na severni polobli zima, bi lahko označili za agresivno potezo, saj povpraševanje po nafte ne bo bistveno upadlo vsaj do februarja. Organizacijo OPEC, znotraj katerega ima glavno besedo Savdska Arabija, tako očitno ne skrbi zelo šibko stanje svetovnega gospodarstva.

Zdi se, da utegne OPEC-ova odločitev verjetno posebno razdražiti velike potrošnike nafte, kot so na primer ZDA. Takšna kot je, prihaja odločitev v času, ko je cena nafte že tako ali tako relativno visoka. Grozeča vojna v Iraku, ki izvozi dva milijona sodčkov na dan in ima za Savdsko Arabijo druge največje svetovne zaloge nafte, že skozi celo letošnje leto kroji ceno nafte na svetovnem trgu. V primeru najbolj črna scenarija, ko bi se vojna razširila na širše območje Bližnjega vzhoda utegne cena nafte po ameriških ocenah doseči tudi 80 (!) dolarjev za sodček, kar bi imelo neslutene posledice na svetovno gospodarstvo, naš novi finančni minister pa bi v svojem dveletnem mandatu zelo težko uresničil znižanje inflacije na štiri do pet odstotkov. A tudi ob bolj omejenem spopadu se lahko, kot pred ducatom let, cena nafte za nekaj mesecev dvigne nad 40 dolarjev za sodček.

V zadnjih dneh je cena nafte dvigala tudi široka splošna stavka v Venezueli, kjer je dnevna proizvodnja črnega zlata upadla za dve tretjini. Pri trgovanju v Londonu so pretekli petek cene nafte dosegle svojo najvišjo ceno v zadnjih dveh mesecih. Savdska Arabija je že sporočila velikim evropskim naftnim družbam, da bo v januarju za deset odstotkov zmanjšala dobavo nafte glede na decembrsko količino. Azijskim kupcem je to že storila. ZDA zato postajajo vse bolj zaskrbljene zaradi morebitnih prekinitev dobav nafte na ameriški trg. Pretekli četrtek so predstavniki ameriškega ministrstva za energijo že izjavili, da bodo nafto svojim naftnim družbam, čigar rafinerije že zdaj zaradi venezuelske krize trpijo pomanjkanje, posodili iz svojih strateških rezerv.

Seveda pa, kot vedno, obstaja široko razprostranjena senca dvoma o tem, ali se bodo članice OPEC-a držale dogovorjenih novih kvot, saj so v preteklosti višje cene članice pripeljale do goljufanja. Alžirija na primer trenutno, zahvaljujoč svojim rastočim proizvodnim kapacitetam, proizvaja tretjino več, kot ji to dovoljujejo njene kvote. Takšno ukrivljanje pravil igre v splošnem dovoljuje drsenje cen navdol, a zaradi še vedno verjetni vojni v Iraku, cena verjetno ne bi padla veliko. Celo če bi se članice OPEC-a znova rogale svojim novim pravilom.

Strateško zavezništvo za nakup Acronija

Spodnja Idrija - V četrtek so predstavniki idrijske korporacije Hidria in celjske družbe Kovintrade v Kendovem dvorcu v Spodnji Idriji podpisali pogodbo o strateškem zavezništvu v zvezi s položajem, privatizacijo ter bodočim razvojem družbe Acroni, saj ugotavljajo, da so njuni strateški interesi pri tem skladni, in si bodo skupno zavzemali omenjene interese spoštovati tudi v prihodnosti. Slovenska mednarodna korporacija Hidria, ki vključuje več kot trideset proizvodnih in trgovskih družb v Sloveniji in tujini ter predstavlja pomembno gospodarsko korporacijo na evropskem in svetovnem trgu, aktivno sodeluje v postopku privatizacije družbe SŽ Acroni. Družba Kovintrade je mednarodno trgovsko podjetje z dobro razvito divizijo metalurgije. V skladu s pogodbo o strateškem zavezništvu ima korporacija Hidria v primeru, da bo postala novi večinski družbenik družbe Acroni in ob pogoju konkurenčnosti namen nadaljevati obstoječe poslovno sodelovanje med družbama Acroni in Kovintrade. SŽ

DOBAVA KURILNEGA OLJA

**Z GOTOVINSKIM
PLAČILOM
DO NAJCENEJŠEGA
KURILNEGA OLJA**

Dvorje 98
4207 Cerklje

tel: 04/23 15 742
fax: 04/23 15 741

Si.mobilova Jelka tisočerih želja za zdravje in lepše življenje!

Pod
Si.mobilovo
Jelko tisočerih želja
vas čakajo tudi darila
in fotografiranje z
BOŽIČKOM!

FOTOGRAFIRANJE Z BOŽIČKOM

Kranj	7.12.	11:00 - 13:00
	14.12.	11:00 - 13:00
	21.12.	11:00 - 13:00
Radovljica	6.12.	17:00 - 19:00
	13.12.	17:00 - 19:00
	20.12.	17:00 - 19:00

Letošnja Si.mobilova DONACIJA je novoletno darilo zdravju.

Za nas so ljudje na prvem mestu! Zanimajo nas njihove želje, potrebe, pričakovanja, hrepenenja... In ni nam vseeno, kako se počutijo!

Donacijo namenjamo petnajstim bolnišnicam in zdravstvenim domovom po vsej Sloveniji za najnujnejšo medicinsko opremo

Naj bo novo leto dolgo celo leto!

vedno zame.

Si.mobil

www.simobil.si 080 40 40
Si.mobil d.d., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana

Najem kopirnih strojev in prodaja obnovljenih

Povpraševanje po digitalnih fotoaparatih narašča, za kupce pa je zanimiva tudi ponudba obnovljenih kopirnih strojev, ki so za polovico cenejši od novih. Desetodstotna letna rast prometa, celotni dobiček za širitev dejavnosti.

Kranj - Podjetje Bilban je minuli teden pripravil dneve odprtih vrat, s katerimi kupcem predstavijo novosti prodajnega programa. Lanski so se dobro obnesli, zato so jih pripravili tudi letos. Direktor podjetja Bilban, d.o.o., Ciril Bilban je povedal, da je letos največje povpraševanje po digitalnih fotoaparatih, tehnologija pa hitro napreduje tudi na področju kopirnih strojev, analogne vse bolj nadomeščajo digitalni.

Podjetje Bilban deluje že osemnajst let in pod tem imenom deluje družba z omejeno odgovornostjo, ki se ukvarja s servisiranjem kopirnih strojev, najemom in prodajo obnovljenih kopirnih strojev, telefaksov, tiskalnikov, uničevalcev faksiv, digitalnih fotoaparotov, papirja in potrošnega materiala, pred dvema mesecema so začeli prodajati tudi računalnike, Bilban, s.p. pa nudi kopirne storitve. Konkurenca na tem področju je velika, Ciril Bilban pa pravi, da so njihovi

Ciril Bilban

sledijo novostim in imajo najbolj izpopolnjene kopirne stroje Canon in Kyocera-Mita, ki omogočajo tudi večje formate in kopiranje

na neskončni papir. "Letos smo zamenjali printer in kopirni stroj, kar nas je stalo 6 milijonov tolarjev. Manjši stroji se amortizirajo v treh letih, zadnji najnovejši pa naj bi se v petih letih. Tehnologija čedalje hitreje napreduje, stroji so v glavnem digitalni in jih je treba menjati tako rekoč vsako leto. V prihodnje načrtujemo nakup novega barvnega kopirnega stroja Canon," je povedala vodja poslovanja Mira Bilban.

V podjetju je zaposlenih tudi pet serverjev, ki pokrivajo območje Gorenjske, Kranja in delno tudi Ljubljane, podjetje Bilban pa ima na svojem seznamu okoli 1000 rednih strank. Servisiranje od zaposlenih zahteva nenehno izobraževanje in usposabljanje. V začetku prihodnjega leta jih čaka šolanje za delo s HP in EPSON tiskalniki, Bilbanova pa je ob tem dodala, da je sledenje novostim nujno za ohranitev zastopstev. Z

V podjetju Bilban, d.o.o., so na voljo najsodobnejši digitalni kopirni stroji ter obnovljeni kopirni stroji.

lokacijo na Planini so zadovoljni, širitev dejavnosti pa bi zahtevala večje prostore, vendar o slednjem

po besedah Bilbanove trenutno ne premišljujejo. "Kupci se pogosto odločajo tudi za najem kopirnih

strojev in za nakup obnovljenih, ki so cenovno ugodnejši, saj so za polovico cenejši od novih, imajo enoletno garancijo in naj bi vzdržali 1 milijon kopij," je pojasnil Ciril Bilban. Podjetje Bilban ima približno 10-odstotno letno rast prometa, letošnje leto naj bi končali s prometom 300 milijonov tolarjev in z dobičkom, ki ga bodo v celoti porabili za širitev in posodobitev dejavnosti. Letno prodajo okoli 100 fotokopirnih strojev, od tega je dobra tretjina obnovljenih. "Dnevi odprtih vrat so se izkazali kot dobra odločitev, saj kupcem lahko podrobneje predstavimo novosti, izdelke posebne ponudbe, decembrske nakupe pa spremljajo popusti in darila. Za nas je stranka pomembna tudi, ko je že kupila naš izdelek, saj se je s tem sodelovanje z njo šele začelo," je dejala Bilbanova.

Renata Škrjanc, foto: R. Š.

Novi zakon o gradnji objektov

Ljubljana - Po večletni obravnavi je parlament konec novembra naposled le sprejel novi zakon o gradnji objektov in zakon o urejanju prostora. Slovenskim gradbenikom delo otežujejo predvsem dolgotrajni postopki pridobivanja dovoljenj, saj ti v nekaterih primerih trajajo tudi več let, minuli mesec sprejeti zakon pa prinaša nove obete. Skrajšal naj bi postopke pridobivanja dovoljenj za gradnjo; namesto dosedanjih dveh dovoljenj (lokacijskega in gradbenega) bo moral po novem graditelj pridobiti le gradbeno dovoljenje. Zakon posega tudi na področje inšpekcijskega nadzora. Na tem področju bodo kazni na začetku nižje, potem se bodo stopnjevale, s čimer naj bi investitorje prisilili k spoštovanju zakonodaje. Zakon po novem ločuje zahtevne, manj zahtevne in enostavne objekte, še vedno pa ni odpravil dela v lastni režiji. Za enostavne ni več potrebna prijava del, gradnja pa je mogoča tudi na podlagi občinskih prostorskih načrtov. Pri pripravi novega zakona o graditvi objektov je sodelovala tudi Obrtna zbornica Slovenije, v zakonu so svoje mesto našle tudi obrtne zadruge, ki lahko opravljajo graditeljsko in projektantsko delo, vodja posameznih gradbenih del pa je lahko tudi obrtnik mojster.

R.Š.

Pripravljajo osmi poslovni katalog

Ljubljana - Obrtna zbornica Slovenije že pripravlja novi poslovni katalog obrti z naslovom Ponudba slovenske obrti. Osmi katalog obrti bo izšel marca prihodnje leto, na voljo pa bo v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku. Izšel naj bi v nakladi 12.000 izvodov, v njem pa se vsako leto predstavi več sto slovenskih obrtnikov. Tudi tokratni katalog naj bi nadaljeval tradicijo in izšel ob odprtju marčnega sejma v Münchnu. Dosedaj se je vanj vpisalo že več kot 150 obrtnikov, za vpis v katalog obrti 2003 pa je še vedno čas. Med obrtniki, ki sodelujejo že od začetka njegovega izhajanja, so tudi znana obrtniška imena in nasploh imajo obrtniki dobro mnenje o prisotnosti v katalogu, saj je učinkovit pro-

mocijski medij. Večina je v anketi zapisala, da jim je objava v katalogu prinesla naročila in sklenitev novih poslov. Katalog je v pomoč tudi tistim, ki povprašujejo po obrtniških storitvah in želijo najti nove poslovne partnerje. Na Obrtni zbornici Slovenije tudi menijo, da je katalog dober izbor prejemnikov, predstavijo ga tudi na vsaj dvajsetih sejnih doma in v tujini, kjer razdelijo okoli 9000 izvodov, več kot 3000 izvodov pa zbornica pošlje domačim podjetjem, veletrgovinam in tehničnim trgovinam, državnim in gospodarskim predstavništvom ter obrtnim in gospodarskim zbornicam po Evropi. Vsebinska kataloga je predstavljena tudi na internetu, na spletnih straneh www.ozs.si.

R.Š.

Kakovostna živina in odlični izdelki

Gorenjski rejci se zelo prizadevajo zrediti lepo, dobro živino, mesarji pa tudi dobro vedo, da le iz kakovostne surovine lahko naredijo odlične mesne izdelke.

Kranj - Na Gorenjskem, kjer je živinoreja glavna kmetijska dejavnost, sta dobro razvita tudi klanje in predelava mesa. Gorenjski mesarji so na lokalnem trgu in tudi v širšem slovenskem prostoru znani po okusnih, kakovostnih izdelkih, za katere so na različnih ocenjevanjih prejeli že veliko medalj in drugih priznanj.

Na Gorenjskem so za živinorejo dobre naravne možnosti. Med kmetijskimi zemljišči je največ travnatih površin pa tudi poljedelstvo je podrejeno živinoreji, saj med poljščinami prevladuje korusa za silažo, ki po strokovnih ocenah zaseda že okrog devetdeset odstotkov gorenjskih njiv. Krma s travnikov in z njiv predstavlja osnovo za rejo krav mlekaric ter za pitanje bikov in drugih vrst domačih živali. Gorenjski kmetje pri reji upoštevajo pravila "dobre kmetijske prakse" in osnovne tehnološke standarde in normative; saj je od kakovosti in s tem od razvrstitve v ocenjevalne in plačilne razrede odvisna odkupna cena.

Zakaj vse to poudarjamo? Zato, ker je kakovostna živina, po kateri mesarji vse bolj povprašujejo, tudi osnova za dobro ponudbo kakovostnega mesa in odličnih mesnih izdelkov.

Ob živinoreji se je na Gorenjskem dobro razvila tudi klavniška in mesno predelovalna dejavnost. Živino koljejo v klavnicah na Jesenicah, v Bohinjski Bistrici, Škofji Loki in v Kamniku. Jeseniška klavnica (JEM) se bo z denarjem iz dokapitalizacije in z državnomo pomočjo kmalu prilagodila novemu pravilniku o veterinarskih pogojih. V bohinjski klavnici so že pred leti precejšnje denarje vložili v obnovo, v Meso Kamnik se prizadevajo za preselitev iz uterenjenih prostorov na novo lokacijo zunaj mesta, škofjeloška klavnica je v postopku menjave lastništva, saj bo izpod Mesnin dežele Kranjske prešla pod okrilje novoustanovljene družbe z večinskim združnim lastništvom. Ponudbo mesa in mesnih izdelkov iz gorenjskih klavniško predelovalnih obratov zaokrožujejo in dopolnjujejo s ponudbo zasebni mesarji Mesarija Arvaj iz Kranja, Mesar-

stvo Čadež z Visokega, Mesarstvo Mlinarič iz Lesc, Gregorc s Kokrice - in še bi lahko naštevali. Njihova ponudba je vse bolj raznolika in kakovostna, tako kot so vse bolj zahtevni tudi kupci, ki si ob pomanjkanju časa za kuhanje želijo tudi vse več napol ali povsem pripravljenih jedi. O kakovosti dokazujejo tudi številna prizna-

nja, ki jih gorenjski mesarji že redno dobivajo na ocenjevanjih na Biotehniški fakulteti v Ljubljani in na kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni. Spomnimo se samo letošnjega radgonskega ocenjevanja!

Mesarija Arvaj je dobila sedem zlatih medalj, tri zlate za tržno ponudbo, 24 srebrnih in 16 bronas-

tih, Mesarija Mlinarič eno zlato, dve srebrni in dve bronasti, Mesarstvo Čadež štiri zlate, eno zlato za tržno ponudbo, šest srebrnih, pet srebrnih za tržno ponudbo in 16 bronastih, bohinjska gozdarsko kmetijska zadruga eno bronasto, Mesnine dežele Kranjske šampiona, posebno priznanje za tržno ponudbo svežega

mesa, tri zlate, deset zlatih za tržno ponudbo, 22 srebrnih, dve srebrni za tržno ponudbo in 16 bronastih. Ponudbo gorenjskih mesarji dopolnjujejo tudi mesno predelovalni obrati z drugih koncev Slovenije - Perutnina Ptuj, Kras Sežana, MIP Nova Gorica, MIR Gornja Radgona, Pomurka...

mesarija gostišče
ARVAJ
Vesele Božične praznike in srečno v letu 2003.

Le peščica dni je tega leta, da prestopimo nov prag, le kaj nas čaka, kaj obeta, v novem letu vsak korak. Želje kakor vsako leto, zdravja, sreče na zalogo, mir in blagostanje sveto, sonca v srcu in uspehov mnogo.

CADEZ
mesarstvo

Veliko vrst mesa in mesnih izdelkov po ugodnih, predprazničnih akcijskih cenah. Vsakega kupca čaka tudi darilo.

DELOVNI ČAS V DECEMBRU
TOREK 24.12.2002, 7.00 - 17.00; TOREK 31.12.2002, 7.00 - 15.00
PRIMSKOVO: NEDELJA, 22. in 29.12.2002, od 8.00 - 12.00
JESENICE: NEDELJA, 29.12.2002, od 8.00 - 12.00
Ostale dni vse prodajalne od 7.00 - 19.00

Mesarija Kalan Franc, s.p.
Gasilska 7, 4000 Kranj
tel.: 04/23-11-520
Poslovalnica: Sorlijeva 12
Delovni čas: tor. in čet. od 8. - 12. ure, sre. in pet. od 8. - 12. in od 14. - 18. ure, sob. od 7. - 13. ure

Priporočamo se za praznični obisk in Vam želimo vse najboljše v letu 2003.

Za vas smo pripravili veliko raznovrstnega mesa za pečenje in izdelkov po znižanih konkurenčnih cenah.

MESARIJA KEPIC
Predelava mesa in prodaja
Krvavška 14, Cerklje
tel.: 04/25 26 900

PLANINA TRŽNICA
tel.: 04/23 31 223
PRIMSKOVO:
DELIKATESA - MESNICA
tel.: 04/20 42 659

Vsem kupcem voščimo vesele božične praznike ter srečno novo leto. Zahvaljujemo se za dosedanj obisk in se priporočamo vnaprej.

Pri nas lahko dobite domače sveže meso in domače suhomesnate izdelke po ugodnih cenah.

MESARIJA OMAN
AJS, d.o.o., Srednje Bitnje 80
4209 Žabnica

Praznični delovni čas: 25. 12. ZAPRTO
26. 12. od 8. - 12. ure
31. 12. od 8. - 15. ure
1. 1. in 2. 1. ZAPRTO

Iz prinesenega ali pri nas kupljenega mesa vam izdelamo domače klobase, salame, jih prekajemo in osušimo.

Vesele božične praznike in srečno novo leto.

Stavbno okovje na enem mestu

Kmetijska zadruga M Sora iz Žirov, ki ima več kot 50-letno tradicijo, je v četrtek slovesno odprla novo stavbo, v kateri bo prostor našel njihov program stavbnega okovja.

Žiri - Začetki razvoja prodaje materialov za stavbno pohištvo izhajajo še iz časov, ko je podjetje stavbno okovje nabavljalo za potrebe lastne mizararske proizvodnje. Kot nam je povedala direktorica podjetja Frančiška Primožič, pa so imeli jasne cilje - narediti več: "Iz leta v leto smo širili prodajni program in povečevali prodajo. Za novogradnjo smo se odločili predvsem zaradi prostorske stiske."

Frančiška Primožič

Glede na nujno potrebo zadruge po urejeni cesti, se je k projektu priključila tudi Občina Žiri. V prostorskih ureditvah imajo tu v načrtu izgradnjo ceste skozi obrtno cono, ki so jo do objekta M Sore zgradili predčasno. M Sora - stavbno okovje je danes največji specializirani prodajalec materialov za stavbno okovje v Sloveniji. Prodajani asortiman obsega okovje za okna, vrata, panoramske stene, kljuko, pololive, ročaje, vijake, tesnilne pro-

file, panelne plošče, cilindrične vložke, okenske police in drugo. "Z decembrom smo zaposlili tudi novega delavca, skupno pa bo sedaj v novem objektu našega podjetja delalo sedem zaposlenih od skupno 130-tih v M Sora," je povedala Primožičeva in dodala, da bosta vodji Jože Tavčar, vodja veletrgovinske dejavnosti, in Monika Züst, vodja trgovin. Podjetje je za širitev prodaje pred dvema letoma kupilo podjetje Norica iz Radovljice, ki se ukvarja s trženjem celotnega programa vratnih kljuk in pololiv, lani septembra pa so odprli še Razstavno prodajni salon stavbnega pohištva v Ljubljani.

Danes je M Sora organizirana kot enovito podjetje, sestavljeno iz štirih enot. Kmetijska dejavnost se ukvarja z odkupom kmetijskih proizvodov, žaga z primarno predelavo lesa in sušenjem, mizarstvo z proizvodnjo in prodajo stavbnega pohištva ter trgovina (veleprodaja materialov za stavbno pohištvo, maloprodaja gradbenega materiala in živil). Mnogokrat se prav zaradi trgovin in črke M v imenu podjetju zamenjuje lastništvo zadruge. "Mercator ni lastnik zadruge, saj glede na zakonodajo niti ne more biti. Seveda pa je to podjetje franšizodajalec treh naših prodajal," je povedala direktorica.

Letošnje poslovno leto zadruge bi lahko označili tudi kot prelomno. Zadruga hranilnica je 3. maja postala del Nove Kreditne banke Maribor. V podjetju ocenjujejo, da sedaj banka dela bolj striktno, vendar je bila hranilnica že prej dober gospodar. To je po-

Pred dnevi svečano odprta stavba M Sora iz Žirov nudi vse vrste stavbnega okovja.

kazala tudi prevzemna bilanca. Primožičeva ocenjuje, da je tudi poslovanje zadruge uspešno: "Področje odkupa mleka narašča, s tem, da se število odjemalcev

mleka zmanjšuje. V zadnjih štirih letih za tretjino." Glede na naše informacije, da naj bi Ljubljanske mlekarne prevzemale mleko po novem letu vsak drugi dan, nam je

direktorica priznala, da te odločitve ne pozna. Vseeno meni, da to njihovih kmetov ne bo prizadelo: "V Ljubljanske mlekarne dostavljamo mleko tako, da so stroške prevoza krijejo kmetje sami. Mislim, da bo tako tudi ostalo."

"V zadnjih letih upada odkup žirvine, saj ni primerne rezultata ob velikih vložkih," pravi direktorica, rezultat odkupa hlodovine pa ostaja iz leta v leto enak. Kmetijska dejavnost danes v zadruzi predstavlja približno 10 odstotkov celotnega prihodka, vendar Primožičeva meni, da bo ta del težko obstal. O načrtih zadruge pa nam je Frančiška Primožič še povedala: "Obvladovati želimo vse dejavnosti, ki jih opravljamo že sedaj. Na področju lesne dejavnosti moramo doseči višje stopnje obdelave, zelo pomembno pa je tudi izrabljanje lesne mase."

Boštjan Bogataj

Za omejitve tudi nadomestilo

V gorenjski območni enoti kmetijsko gozdarske zbornice se zavzemajo za to, da bi kmetje za omejitve pri kmetovanju prejeli okoljevarstveno rento.

Kranj - Ko je svet kranjske območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije na seji prejšnji tork obravnaval prepoved uporabe nekaterih fitofarmaceutskih sredstev na Sorškem in Kranjskem polju, je sklenil, da je v Sloveniji treba določiti vodovarstvena območja in doseči, da bodo pridelovalci na teh območjih zaradi omejitve pri kmetovanju prejeli nadomestilo za izpad prihodka. Pri spremljanju razmer (monitoringu) na vodovarstvenih območjih bi po oceni sveta zbornice morala sodelovati tudi kmetijska svetovalna služba.

Na seji sveta kranjske območne enote: v ospredju mag. Miran Naglič in Marija Kalan.

Kot smo že pisali, sta 22. novembra začeli veljati uredba o določanju vodovarstvenih območij in njihovih zaledij, ki jih ogroža uporaba fitofarmaceutskih sredstev, in odlok, ki določa ta območja. Po tem odloku je na Gorenjskem prepovedana uporaba atrazina na Sorškem polju, pripravkov, ki vsebujejo metolaklor, pa na Kranjskem polju. Prepoved je posledica zahtev pravilnika o zdravstveni ustreznosti pitne vode, ki bo začel veljati z novim letom. Po tem pravilniku je lahko v litru vode največ tisočinka miligrama posamezne aktivne snovi fitofarmaceutskega sredstva, vsota ostankov posameznih snovi pa

ne sme preseči 0,005 miligrama. Enake mejne vrednosti za atrazin in metolaklor določata tudi že veljavni uredbi o kemijskem stanju površinskih voda in o kakovosti podzemnih voda.

Že sprejeta zakonodaja in predpisi, ki jih še lahko pričakujemo, bodo vplivali na dosedanja način pridelave na Kranjskem in Sorškem polju, kjer se je v zadnjih petih letih močno razširila pridelava korusa, ugotavlja Marija Kalan, specialistka za rastlinsko pridelavo v gorenjski kmetijski svetovalni službi, in navaja, kaj pomeni prepoved uporabe nekaterih fitofarmaceutskih sredstev. Na Sorškem polju ne bo dovoljeno uporabljati pripravkov Primextra gold 720 tekoči, Primextra 500 tekoči in Aspect SC. Na Kranjskem polju, kjer je problematičen metolaklor, je prepovedana uporaba pripravkov Primextra gold 720 SC, Primextra 500 tekoči, Primextra TZ 500 tekoči in Dual gold 960 EC. Vse te pripravke za zatiranje plevelov v korusi, ki v zadnjih letih zaseda že skoraj 90 odstotkov vseh njiv, je možno nadomestiti z drugimi, ki ne vsebu-

jejo spornih snovi, vendar pa bo tudi pri uporabi dovoljenih sredstev treba biti pazljiv in natančen, saj podtalnico lahko ogrozi tudi kakšna druga snov. Še posebej nevarni so pripravki za uporabo pred vznikom, opozarja Marija Kalan in poudarja, da bodo v prihodnje na teh območjih zatirali plevela s kemičnimi pripravki po vzniku rastlin, pri tem pa bodo uporabljali za okolje sprejemljivejša fitofarmaceutska sredstva. Plevela in boleznin bi tudi lažje zatirali, če bi pridelovalci bolj pazili na kolobarjenje, kar so v zadnjih letih precej zanemarili. Ker pričakujejo, da se bo v prihodnje na vodovarstvenih območjih zaostri tudi gnojenje, bi bilo po mnenju Marije Kalan smiselno, da bi jih razglasili za varovana območja in da bi kmetom za omejitve pri kmetovanju plačevali okoljevarstveno rento.

Mag. Miran Naglič iz Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je prepričan, da samo prepoved uporabe nekaterih fitofarmaceutskih sredstev ni zadosten ukrep za

izboljšanje razmer na vodovarstvenih območjih. Najprej bi bilo treba ugotoviti, kdo vse onesnažuje okolje - samo kmetijstvo ali tudi opuščene jame, železnica, tovarne in drugi, šele potlej bi se lahko odločili za ukrepanje. Kmetje so na teh območjih uporabljali registrirana fitofarmaceutska sredstva, a če so pri tem delali napake, so jih večinoma nezavedno. Uporaba atrazina je na vodovarstvenih območjih prepovedana že od 1998. leta dalje, veliko bolj problematična bo prepoved metolaklora, saj bo treba uporabljati druge pripravke, to pa bo podražilo pridelavo. Kmetje bi za omejitve pri škropljenju, gnojenju in kolobarjenju morali prejemati okoljevarstveno rento, meni mag. Miran Naglič in dodaja, da bi v Slovenskem kmetijsko okoljskem programu (Skop) lahko uveljavljali podpore v okviru ukrepa kmetovanje na zavarovanih območjih, vendar je problem v tem, da ta območja formalno niso zavarovana.

Cveto Zaplotnik

Merila bodo še omilili

Merila za dodeljevanje denarja iz programa Sapard za naložbe v kmetijsko gospodarstvo so preveč ostra.

Groblje - Nadzorni odbor Sapard, ki ga vodi Iztok Jarc, državni sekretar za evropske zadeve na ministrstvu za kmetijstvo, je na seji prejšnji tork v osrednji točki dnevnega reda obravnaval predloge za spremembo programa Sapard.

Dosedanje izkušnje so namreč pokazale, da so v programu preveč zaostri merila pri dodeljevanju podpor za naložbe v kmetijsko gospodarstvo. Ta merila naj bi v prihodnje nekoliko omilili. Na seji nadzornega odbora so obravnavali predloge, da bi starostno mejo kmetov, ki lahko kandidirajo za denar iz programa Sapard, zvišali s 40 na 55 let, zmanjšali zahtevano najmanjšo velikost kmetije z osem na pet hektarjev, sofinancirali tudi prvi nakup oz. dokup osnovne plemenske črede, omilili pogoje glede usposobljenosti gospodarjev kmetij, upravičencem, ki so mlajši od 40 let, namenili za pet odstotkov višji delež javnega financiranja kot starejšim, delež stroškov nakupa kmetijske mehanizacije v okviru celotne naložbe povečali s 35 na 50 odstotkov ali celo odpravili kakršnekoli omejitve, namenili podpore vsem oblikam rej in ne le hlevom za prsto rejo ter podpore razširili še na vrtnarstvo.

Slovenija je program Sapard začela izvajati letos. Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja je na podlagi prvega javnega razpisa prejela 89 vlog, z drugim razpisom pa še devet. Do 5. decembra je izdala 56 odločb o dodelitvi denarja, sklenila 52 pogodb in prejela 45 zahtevkov za izplačila. Doselej je izplačala dvanajst zahtevkov v skupnem znesku 167,6 milijona tolarjev, od tega je 111,7 milijona tolarjev zagotovila Evropska unija, ostalo pa slovenska država. Za naložbe v kmetijsko gospodarstvo je izplačala štiri zahtevke v znesku 64,7 milijona tolarjev, za izboljšanje infrastrukture na podeželju dva zahtevka v višini 84,6 milijona tolarjev ter za naložbe v dodatne in dopolnilne dejavnosti na kmetijah šest zahtevkov v znesku 18,3 milijona tolarjev, za preobrazbo živilsko predelovalne industrije pa še nič. Do konca leta bo predvidoma izplačala 556,4 milijona tolarjev.

Cveto Zaplotnik

Kloramfenikol v bohinjskem mleku

Republiška veterinarska uprava je ob vnovičnem pregledu mleka ugotovila prepovedani kloramfenikol na šestih mlečnih progah v Sloveniji, med drugim tudi na treh kmetijah v Bohinju.

Srednja vas v Bohinju - Ko je veterinarska uprava 8. novembra zaradi domnevnih vsebnosti kloramfenikola v mleku zaprla šestnajst mlečnih prog od skupno 171 v Sloveniji, med njimi ni bilo nobene z Gorenjskega. Pri vnovičnem "vzorčenju" mleka iz skupinskih zbiralnic ob koncu novembra so odkrili prepovedani antibiotik na šestih mlečnih progah: na izlaški in na štirih štajerskih progah ter v mleku, ki ga bohinjski kmetje prodajajo vipavski mlekarji.

Kot je ob tem povedal Mitja Vodnjov, direktor Gozdarsko kmetijske zadruge Srednja vas v Bohinju, so od kranjskega območnega urada republiške veterinarske uprave v četrtek zjutraj prejeli sporočilo, da so v skupinskem vzorcu mleka, ki so ga odvzeli 27. novembra, ugotovili kloramfenikol v količini 0,4 mikrograma na kilogram. Še isti dan se je sestel upravni odbor zadruge, na katerem so poskušali ugotoviti, kako naj bi prepovedani antibiotik zašel v mleko. Po precej dolgi razpravi so se razšli z ugotovitvijo, da razlogov za to ne morejo pojasniti. V petek zjutraj jih je mlekar na Agroid Vipava obvestila, da njeovega mleka ne bodo več odkupovali in predelovali v mleko in mlečne izdelke vse dotlej, dokler zadruga ne bo izločila mleka s kmetij, ki so povzročile onesnaženje. Mleko je tedaj že bilo v Vipavi, kjer se so odločili za neškodljivo uničenje. Prepoved oddaje mleka je trajala le kratek čas. V petek zvečer so bili že znani rezul-

tati posamičnih vzorcev mleka, odvzetih na bohinjskih kmetijah v prvih decembrskih dneh, ki pa so razkrili vsebnost prepovedanega antibiotika na treh kmetijah. Ali je bilo njihovo mleko dejansko onesnaženo ali ne, bodo potrdili ali ovrgli s testom v referenčnem laboratoriju. Domnevni onesnaževalci mleka so prejeli odločbe o začasni prepovedi oddaje, vsi ostali kmetje pa so mleko že od sobote dalje spet lahko normalno oddajali. Škoda, ki je nastala z uničenjem enajst tisoč litrov mleka, ni velika, veliko večja je posredna škoda, ki jo bodo utrpeli vsi pridelovalci mleka in celotno bohinjsko kmetijstvo, meni direktor zadruge Mitja Vodnjov in dodaja, da v vipavsko mlekarjo oddaja mleko blizu sto kmetov. Bohinjski kmetje podobno kot še številni drugi v Sloveniji pričakujejo odgovor na vprašanje, kako je prepovedani antibiotik "zašel" v mleko.

Škoda presešla sto milijonov tolarjev

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja je na podlagi vladnega sklepa do 6. decembra zbiral zahtevke kmetov, zadrug in mlekarj za povrnitev izpada prihodka in pokrivanja stroškov, ki so nastali ob uničenju domnevnogo onesnaženega mleka na šestnajstih mlečnih progah v Sloveniji. Kot so pred dnevi sporočili iz agencije, so do roka prejeli 28 vlog. Medtem ko še preverjajo posamezne zahtevke, ocenjujejo, da je nastalo približno

103,5 milijona tolarjev škode. Za 1,34 milijona litrov uničenega mleka naj bi 1.200 kmetijskim gospodarstvom izplačali skupno 90 milijonov tolarjev, kmetijske zadruge in mlekarne so ob uničenju mleka imele enajst milijonov tolarjev stroškov, kmetijske zadruge pa 2,5 milijona tolarjev stroškov zbiranja in odkupa mleka. Agencija bo v kratkem vsem upravičencem izdala odločbe, na podlagi katerih bodo še iz letošnjega državnega proračuna prejeli denar. Izjemoma bo sprejela in obračunala tudi zahtevke kmetijskih gospodarstev, ki so negativne potrditvene teste iz referenčnega laboratorija prejeli po 6. decembru. V teh primerih jim bodo denar izplačali januarja.

V nedeljo popoldne so se z ministrom za kmetijstvo mag. Francem Butom sestali predstavniki zadrug in mlekarj z območja zaprtih mlečnih prog, sestanka pa sta se udeležila tudi direktor republiške veterinarske uprave mag. Zoran Kovač in generalna državna tožilka Zdenka Cerar. Kot je na sestanku zagotovil minister mag. But, odslej mlečnih prog ne bodo več zapirali, ampak bodo (že s tem tednom) uvedli obvezno testiranje mleka. Za razjasnitev okoliščin, kako je prepovedani antibiotik zašel v mleko, so dosegli dogovor o tesnejšem sodelovanju z organi pregona in uradom za zdravila. Od ugotovitev, koliko je kloramfenikol škodljiv za zdravje ljudi, pa je odvisno, ali bodo kmete, ki so onesnažili mleko, obravnavali za kazniva dejanja ali le za prekršek zakona o veterinarstvu. Cveto Zaplotnik

Nega kopit

Žirovnica - Jeseniška enota kmetijske svetovalne službe vabi rejce konj na predavanje priznanega strokovnjaka prof. dr. Marjana Kosca z biotehniške fakultete o poškodbah in negi kopit pri konjih. Predavanje bo v četrtek ob sedmih zvečer v gostišču Morena v Žirovnici. C.Z.

O varnosti in zdravju pri delu

Lesce, Naklo - V prostorih KGZ Sava Lesce bo jutri, v sredo, ob devetih dopoldne predavanje kmetijskega svetovalca Matjaža Megliča o zakonu o varnosti in zdravju pri delu na kmetijah. Podobno predavanje bo v četrtek ob desetih dopoldne tudi v dvorani KZ Naklo, predavala pa bo Marija Grohar iz kranjske kmetijske svetovalne službe. Na predavanjih bodo kmete, ki jim je kmetovanje glavna dejavnost, seznanili z najpomembnejšimi zakonskimi zahtevami. C.Z.

Katra živi od sodelovanja

V soboto, 14. decembra, so Pr' Katr' na Dovjem praznovali tretje leto delovanja obnovljene hiše, v kateri ima svoje prostore Razvojna zadruga Dovje. Hiša je znana predvsem po trgovini za prodajo pridelkov in izdelkov s kmetij. Je plod delavnosti krajanov in rezultat aktivnosti v okviru programa Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi.

Dovje pri Mojstrani - "Katra" je prvi plod ideje o oživitvi vasi, ki se je v KS Dovje - Mojstrana pojavila že pred devetimi leti. Ko je občina Kranjska Gora leta 1996 pridobila sofinanciranje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v okviru programa Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi, so se kmalu oblikovale razvojne usmeritve za "planinsko turistični raj na pragu Julijskih Alp". Nekdanjo kovačnico in mlekarno spremenili v osrednji krajevni center, v katerem se danes odvijajo dejavnosti, ki so jih določili krajanje. Leta 1997 je bila ustanovljena Razvojna zadruga Dovje, z.o.o., ki je namenjena promociji, trženju, prodaji pridelkov in izdelkov s kmetij, septembra 1999 so se pridružili tudi drugi člani kmetijskih gospodarstev v občini Kranjska Gora. Kulturno umetniško društvo Jaka Rabič, Turistično društvo Dovje Mojstrana in Društvo podeželskih žensk Občina Kranjska Gora. V hiši je zdaj trgovina za prodajo pridelkov in izdelkov s kmetij, med katerimi so dobrote z domačih kmetij, izdelki domače obrti, ponudba za posebne priložnosti in darilni paketi; zbiralnice mleka in večnamenski prostor, v katerem se odvijajo številne zanimive priredit-

Pr' Katr' na Dovjem: spodaj trgovina in zbiralnica mleka, zgoraj večnamenski prostor.

ve. V načrtu imajo tudi ureditev sirarnic. **Cirila Rabič**, vodja delovne skupine za razvoj pri KS je ob tretji obletnici med drugim povedala: "Ko smo začeli program izvajati, domačini niso vedeli, kaj jih čaka. Pri izvajanju so imeli veliko problemov. Nekatere so rešili, za nekatere poprosili za pomoč pri občini Kranjska Gora. Razvojna zadruga se ureja po evropski zakonodaji. Ob tem se pojavlja največji problem registracija dopolnilne dejavnosti pri kmetih, ki

je sedaj za vsakogar velik strošek, vendar je to pogoj za prodajo. Ko pridejo ljudje h Katr', jih zanima veliko stvari tudi v okolici, zato je potrebno medsebojno sodelovanje tudi z ostalimi društvi."

Pri razvojni zadruzi se trudijo, da bi bilo aktivnosti Pr' Katr' čim več. Z obiskom in ponudbo so

zelo zadovoljni. Veseli so tudi, da predstavlja Katra tudi osrednji turistični objekt. V bodoče bodo uredili info točko. "Če bo v Mojstrani začel delovati "penizon" in ko bo urejen vseslovenski planinski muzej, bo ljudi veliko več," pojasnjuje Cirila. Brez občinskega proračuna in državnih sredstev ne bo šlo. "Hvaležni smo gasilskemu društvu, Turističnemu društvu Dovje Mojstrana, Planinskemu društvu Dovje Mojstrana, Kulturnemu društvu Jaka Rabič, OŠ Mojstrana, ki s svojo podporo skrbijo za obstoj Katre in krepijo medsebojno povezanost. Tudi ljudje so pripravljene narediti Katro prijetno, predvsem z drobnimi pozornostmi in posebnosti." Ljudje čutijo, da radi delajo, kar vzpostavlja v Katr'i prijetno in domače vzdušje.

Ob tretji obletnici so dogodek počastili učenci OŠ Mojstrana, ki so pripravili krajši kulturni program, članice razvojne zadruge, ki so pogostile z domačimi dobrotami in številni domačini, ki so se udeležili praznovanja.

Katja Dolenc

Otroci OŠ Mojstrana in Cirila Rabič na osrednji prireditvi.

Hotel Ribno bo blejski Ritz

Kanadski Slovenec Franc Mandeljc je uresničil svojo namero in postal večinski lastnik blejskega hotela Ribno.

Bled - Petek trinajstega ni bil za zaposlene hotela Ribno pogovorno slab in nesrečen dan. Še manj za Franca Mandeljca, novega večinskega lastnika hotela, ki se je tega dne prvič predstavil tudi javnosti. Pravi, da bo omenjeni hotel postal najljepši hotel na Bledu. Blejski Ritz. Mandeljc je doživel ameriške sanje, zdaj namerava še slovenske.

V tujini mu je namreč uspelo tisto, o čemer sanjajo mnogi. Kanadski Slovenec Franc Mandeljc je pred dobrimi štirimi desetletji iz rodnih Gorij odšel v tujino. Brez denarja in z velikimi sanjami. Zdaj ima v Kanadi uspešno in

napovedih preudaren. "Načrti so veliki, saj je hotel potreben prenove, razširitve, bazena, obnoviti moramo 2. nadstropje in urediti nočni klub. Vendar ga moramo najprej napolniti in prodati vsaj 75 odstotkov kapacitet, med svoje

Zvezdana Česen, direktorica hotela Ribno (levo) in Franc Mandeljc.

svetovno znano družinsko podjetje za prodajo avtomobilov. Dosegel je zeleno in si zastavil nov izziv. Hotel Ribno, ki letos praznuje 15-letnico delovanja, rešiti iz rdečih števil, ga posodobiti in napolniti z gosti. Pravi, da naj bi bili to predvsem ameriški, kanadski, nemški, avstrijski, italijanski, angleški in hrvaški gostje. Nakup polovičnega deleža hotela ga je stal dobrih 160 milijonov tolarjev. Zaposlenim je obljubil boljše plače. V svoji viziji o razvoju hotela daje še naprej prednost seminarnim gostom in skupinam, ki jim bo v prihodnje ponudili tudi različne športne dejavnosti, ribolov, lov in pohodništvo.

Sicer pa je Mandeljc, ki želi postati stooštotni lastnik, v svojih

prve ukrepe pa sem uvrstil tudi plače zaposlenih, slednjih je v hotelu 26, ki jih nameravam povečati. Z ženo Elfi se bova preselila v Slovenijo in upam, da bom lahko za blejski turizem storil kaj dobrega. Hotel ima perspektivo, poskrbel bom, da bo med najboljšimi na Bledu, sicer pa nikoli ne prevzamem ničesar, kar nima perspektive. Uresničil sem že ameriške sanje o uspehu, zdaj bom še slovenske," je za Gorenjski glas povedal Mandeljc, ki se je minuli petek srečal tudi z novim blejskim županom Jožetom Antoničem. Slednji mu je obljubil občinsko podporo pri razvoju hotela Ribno in njegovi vključitvi v blejsko turistično ponudbo.

Renata Škrjanc, foto: R.Š.

Darilo Triglavskemu narodnemu parku

Bled - Hessensko - slovensko društvo iz Wiesbadna je Triglavskemu narodnemu parku podarilo 2.500 evrov za sofinanciranje novih razstav v informacijskem središču TNP. To je letos njegovo drugo darilo, saj je že pred časom knjižnici TNP-ja dalo strokovne knjige v vrednosti sto tisoč tolarjev. C.Z.

Na Krvavcu začeli s smučarsko sezono

Grad - V RTC Krvavec so v petek začeli letošnjo smučarsko sezono. Na ta dan je bilo smučanje brezplačno, v soboto in v nedeljo po znižanih cenah - tri tisoč tolarjev za odrasle in dva tisoč za otroke, od včeraj dalje pa veljajo polne cene (celodnevna za odrasle 4.800 tolarjev). V petek je na Krvavcu prvič v novi smučarski sezoni vijugalo okrog štiristo ljudi, v soboto, ko je bil lep dan, se je s smučarskimi užitki navdajalo okrog tisoč ljudi, v nedeljo, ko je bil zgornji del smučišča zavrt v meglo in je tudi rahlo snežilo, pa je bilo približno šeststo smučarjev. Krvavskim žičničarjem enako kot ostalim vreme za zdaj ni naklonjeno. Naravnega snega je zelo malo, a tudi za umetno zasneževanje so precej spremenljive temperature. Doslej so uspeli umetno zasnežiti okrog dve petini celotnega smučišča. V minulih dneh je bila možna smuka na progah od doma proti Tihi dolini in odtod do zgornje postaje kabinske žičnice ter z Njivic po spomladanski proggi do Tihe doline. Zdaj umetno zasnežujejo še proggo z Zvoha, vendar napovedi o temperaturah za naslednje dni niso najbolj obetavne. C.Z.

Tromeja - še več snega!

Otroci do 14 let v spremstvu staršev smučajo do 24.12.02 brezplačno! Z veljavno smučarsko karto dobite 50% popusta v toplicah »Erlebnistherme Warmbad« Beljak. Informacije: www.3laendereck.at

Smučarske karte s popustom dobite pri: Skipass Travel Kranjska Gora, na novi lokaciji v apartmajih Garni, tel.: 04 - 582 10 00 in na avtocesti pred karavanškim predorom v stavbi Petrol, tel.: 04 - 586 15 31. www.skipasstravel.si

3laendereck TROMEJA

Dame ni več, prihaja Max

Ko je diskoteka v Creini še obratovala, se je že govorilo o odprtju nove diskoteke v Kranju, pa ni bilo potem iz vsega tega nič. Zato pa je Kranj v zelo kratkem času dobil nov igralni salon.

Kranj - Minuli četrtek so v hotelu Creina Kranj odprli igralni salon. Čas kranjskih diskotek je očitno minil. Kletni prostori hotela Creina so bili včasih diskoteka, potem pa so kakšne dve leti samevali. Danes so jih popolnoma prenovili in jih spremenili v igralni salon Max.

Na odprtju novega igralnega salona je pel Akademski pevski zbor Franceta Prešerna in kasneje je povabljenca zabavala skupina Malibu. Med gosti je bilo precej znanih kranjskih in gorenjskih obrazov iz politične ter gospodarske sfere, pa tudi ljudi, ki so poznani v svetu iger na srečo in

Direktor igralnice Daniel Vidic (levi) je gostom razložil, kako je z ruleto in igralnimi avtomati.

jih ta dejavnost zanima bodisi poslovno bodisi bolj s plati zabave.

Stvar je sicer zelo zanimiva, odprta non-stop in vse dni v letu. Zaposlitev je dobilo petnajst ljudi, predvidenih pa je pravzaprav dvajset novih delovnih mest. Igre na srečo so res lahko le zabava, le na njih je potrebno gledati skozi pravo mero razuma. **Casino Max** je opremljen po vseh igralniških standardih in hkrati s svojo prostorsko konfiguracijo ter prijetnim ambientom zagotavlja obiskovalcem prijetno vzdušje, ki ga bodo popestrili razni dogodki v smislu spremljajočih programov, kot so na primer nastopi glasbenikov. Poleg prostora, ki je namenjen igralništvu, je gostom na voljo tudi gostinski del z bogato ponudbo pijač. Trenutna kapaciteta igralnih mest je šestdeset, vendar je že sedaj predvidena širitev na

okoli sto petdeset. Igralniški del obsega širi ruleto in štiriinšestdeset

igralnih avtomatov. Igralni salon obratuje v okviru igralniške dejavnosti podjetja Dama, d.o.o., katerega direktor je **Daniel Vidic**, ki je v tem poslu že dolga leta in pravi, da je celotna investicija (skupaj z ureditvijo prostorov) znašala približno milijon evrov. Prepričan je, da je lokacija igralnega salona prava, saj ni daleč ne do letališča ne do smučišča in drugih zanimivih gorenjskih oziroma slovenskih turističnih točk, pa še popestri turistično ponudbo tako Kranja, kot njegove okolice. Kranj namreč največkrat predstavlja destinacijo za prehodne goste in poslovneže ima pa ravno zaradi lokacije in naštetih točk, kot je na primer bližina letališča, dobre temelje za razvoj turizma v prihodnosti.

Alenka Brun, foto: Tina Dokl

Ekstra lahko kurilno olje Petrol

Kurilno olje evropske kakovosti

Najhitrejša dostava ekstra lahkega kurilnega olja!

080 22 66 brezplačna številka za hitra in enostavna naročila!

Možnost plačila na 6 obrokov in prihranek pri plačilu z Magna kartico!

PETROL

Letos si resnično želim ...

Vključenih
5.000 SIT
pogovorov!

19.900 SIT

Siemens C45

Zelo majhen, brez antene, WAP, možnost menjave ohišja, vibra zvonjenje, igre, do 200 ur v pripravljenosti, do 300 minut pogovorov, opomnik, koledar

NOVO

17.900 SIT

Motorola T190

Transparentne barve (modro prozorno ohišje), 3 igrice, datum, ura, alarm, do 300 minut pogovora, do 120 ur v pripravljenosti

+DARILO: sestavljanica

Svoje praznične želje letos še pravočasno zaupajte pravim ušesom. Samo tako boste zares dobili praznični Si.mobilov Halo paket, ki je idealno božično ali novoletno darilo. Izberete lahko med paketom s Siemensom C45 za 19.900 SIT ali paketom z Motorolo T190 za 17.900 SIT. Oba vključujeta kar za 5.000 SIT brezplačnih pogovorov in novoletno darilo - sestavljanico. Lični darilni paketi vas že čakajo!

vedno zame.

simobil
halo

www.simobil.si 080 40 40

Si.mobil d.d., Šmartinska 134b, SI-1000 Ljubljana

JANTAR trade

→ Breznikova ul. 15, Domžale

SaSi

→ Perovo 26, Kamnik

HITECH - STREVA

→ Gorenjska c. 13, Medvode

hotel krim
bled slovenija

Ljubljanska cesta 7, 4260 BLEED,
SLOVENIJA
Telefon: 579-70-00, fax. 5743-729
e-mail: hotelkrim1@hotel-krim.si

V Hotelu Krim na Bledu bomo za vas pripravili nepozabno novoletno zabavo ob bogatem silvestrskem meniju z aperitivom, glasbi ansambla AS ter ugodni ceni 13.000 SIT. Za plačilo do 23. decembra vam priznavamo 10 % popust.

Cvetličarna Just

KRANJSKA C. 25A, 4208 SENČUR
Tel./fax: 04 251 11 22
E-mail: cvetlicarna.just@s5.net

K prijetnemu vzdušju v prazničnih dneh pripomorejo tudi božične zvezde in aranžmaji.

V Cvetličarni Just v Senčurju so za Vas pripravili velik izbor le-teh.

Vsem želijo prijetne praznike in sreče v novem letu!

unicef

Vsaka UNICEF-ova voščilnica ali darilo nosi vaše sporočilo: "Dajmo otrokom prihodnost".
www.unicef-slo.si

Prodaja: DZS, Pošta Slovenije, Mladinska Knjiga Trgovina, ostale boljše založene knjigarne in papirnice.

Odpri del lokalne ceste

Hrastje - V četrtek, 12. decembra, je župan občine Šenčur Miro Kozelj v sodelovanju s predstavniki Krajevne skupnosti Hrastje prerezal trak ob odprtju dela lokalne ceste proti Agromehaniki. Naselje Hrastje se je sicer izločilo iz občine Šenčur, občina pa je kljub temu sprejete dogovore pošteno izpeljala do konca. Poleg ureditve dela lokalne ceste je uredila tudi pločnik, javno razsvetljava in poskrbela za odvodnjavanje meteornih voda.

Katja Dolenc

www.gorenjskaonline.com

Naj bodo
blagoslovljeni.
Prihajajoči dnevi.

Z vami smo ...
(že 8 let)

... in bomo ...

Radio Ognjišče, Trg Broso 11, Koper

RADIO
OGNIŠČE

GORENJSKI MEČASRČEK

GOSTILNICA
GALEB

mediteranske in morske jedi
dobrote tujih kuhinj
kavarna in slaščičarna

Kupon za brezplačni capuccino

VAŠA PESEM: PREDLOG TEGA TEDNA

popovka:
1. Odjubi se - Wolf & Veter
2. Na štiri oči - Nuša Derenda
3. Pet minut - Platin

NZ-vizja:

1. Vrh kamniških planin - Ans. Janeza Goršiča
2. Ko padejo zvezde - Ans. Petra Finka
3. Dokler smo mladi vsi - Ans. Nanos

Zmagovani pesmi prejšnjega tedna:

1. Vern, da misliš name - Pika Božič
2. Bodi zdrava mati - Ans. Nika Zajca

Radio Ognjišče, Štala 23,
p.p. 4863, 1210 Ljubljana Šenčur
Glasjele lahko tudi na internet naslov:
http://radio.ognisce.si

Ime in priimek:
Naslov:
Pošta:

Test: Seat Ibiza 1.4 16V stella

Sorodnica s športno postavo

Seatov "ljudski" avtomobil Ibiza na iberškem polotoku velja za daleč najuspešnejši avtomobil. Če je oljka najbolj značilna rastlina pod mediteranskim podnebjem je Ibiza najbolj znan španski štirikolesnik, ki so mu z novo podobo vcepili še več športnosti in vzorne dinamike, nekoliko v ozadje pa potisnili uporabnost in prostornost.

Politika koncerna Volkswagen, ki mu pripada španski Seat, že nekaj časa temelji na skupnih osnovah in različnih podobah, zato ima tudi nova Ibiza enako mehanično osnovo kot nemški bratranec polo in češka sestrična fabia. Z mladostno zunanostjo se Ibiza najbolj loči od obeh svojih sorodnikov, svoje ideje pa je na njeni obliki udeležil znani Walter da Silva, nekoč prva oblikovalska

moti, to dokazujejo predvsem ozke in razpotegnjene zadnje luči, ki imajo pod skupnim steklom okrogle vložke za vsako svetilno funkcijo posebej, nos z zdaj že dobro prepoznavno masko, ki ima ozek sredinski del in žarometna z ločenimi snopi in z "zadimljenim" videzom.

Zaradi povečane medosne razdalje in skupne dolžine je Ibiza v potniški kabini pridobila dodatne

KAJ PRAVI ONA?

Ibiza je postava kot mišičasta atletinja, ki se ukvarja z mnogobojem. To, da noče skriti svojega mediteranskega temperamenta ni nič slabega, oziroma veliko bolje kot, da bi ji nadedli strog germanski obraz. Tudi za volanom zna navdušiti, čeprav bi potrebovala malce več damske elegancije; športna oblačila namreč niso primerna za vse priložnosti.

okolje nekako utesnjeno, slabša slika pa se pokaže pri dostopu do zadnje klopi. To opravilo je namreč gimnastično zahtevno in za tiste, ki jim Ibiza služi kot družinski avtomobil, je petvrtna različica nedvomno primernejša. V zadku je 267 litrov prostora za prtljago, kar je v mejah razrednega povprečja, s pomočjo podiranja zadnje klopi pa je mogoče prepeljati tudi večje kovčke ali kose tovarov. Majhno oviro predstavlja le visok prtljažni rob, ampak zaradi karoserijske trdnosti najbrž ni šlo drugače. Športno

Ibiza z izrazito športno obliko privlači predvsem tiste poglede, ki se ozirajo za dinamičnim pogledom, prostornost in uporabna vrednost sta potisnjeni v ozadje.

Mišičasta in spogledljiva zunanost je zadaj začinjena še z ozkimi razpotegnenimi lučmi, ki spominjajo na...

glava pri Alfi Romeo. Kdor na vzdolžne centimetre. V spred-ibizi vidi podobnost z italijanskimi športnimi avtomobili, se ne večjih pripomb, čeprav se zdi

TEHNIČNI PODATKI

Vozilo:kombilimuzina, 3 vrata, 5 sedežev
Mere:d. 3,950, š. 1,690, v. 1,440 m
Medosna razdalja:2,460 m
Prostornina prtljažnika:267/1016 l
Motor:štirivaljni, bencinski, 16V
Gibna prostornina:1390 ccm
Moč:55 kW/75 KM pri 5000 v/min
Navor:126 Nm pri 3800 v/min
Najvišja hitrost:174 km/h
Pospešek od 0 do 100 km/h:13,2 s
Poraba EU norm.:8,8/5,2/6,4 l/100 km
Maloprodajna cena:2.207.132 SIT
Zastopnik:Porsche Slovenija, Ljubljana

mladostna in mišičasta zunanost, oblika armaturne plošče, vodljivost in lega na cesti

anemičen motor, dostop do zadnje klopi, preglednost nazaj, majhni odlagalni predali

Športnost dokazuje tudi armaturna plošča s preglednimi in zopno rdečkasto osvetljenimi merilniki.

naravnost tega avtomobila kaže tudi armaturna plošča. Merilniki s preglednimi številkami in zopno rdečkasto osvetlitvijo so vstavljene v okrogle vdolbine, okrogle pa so tudi odprtine za dovod zraka. Končna ocena notranosti ni naj-

ganjanje proti višjemu območju vrtljajev mu je hudo odveč, z zmernim obremenjevanjem pa vozniku ne ponudi pričakovane dinamike pri pospeševanju. Petstopenjski ročni menjalnik je dobro uglašen z motorjem, prestav-

na ročica ima natančne gibe, bencinska žepa pa se giblje v pričakovanih okvirih in jo je mogoče ohraniti pri povprečju 7,8 litra na 100 kilometrov.

Podvoze se je že izkazalo pri obeh koncernskih sorodnikih in tudi bolj športno naravnana, Ibiza dobro drži smer, se zna obvladati med vožnjo skozi hitre ovinke in se tudi pri naglem zaviranju ustavi dovolj hitro. Kljub "skupnim jedrom" je nastavev vzmetenja nekoliko drugačna kot pri bratranecu in sestrični. Avtomobil se bolj čvrsto odziva na kratke cestne grbine, zato delno trpi udobje potnikov, ki si želijo prijetnejše vožnje. Nenazadnje bi Ibiza prav zaradi vcepljenih športnih lastnosti lahko izgubila del svoje vozniške populacije, predvsem tiste v letih, ko s želi bolj umirjenega ali konzervativnega štirikolesnika.

Športni temperament, ki ga propagirajo pri Seatu ima namreč povsem jasn obraz in ta hoče biti drugačen kot pri konfekcijsko usmerjenem Volkswagenu ali klasični privrženi Škodi. Prednost je v izbiri.

Matjaz Gregorič

NA KRATKO

* Vodstvo nemškega Audija se je odločilo, da bo v prihodnji petih letih intenzivno vlagalo v razvoj novih športnih modelov. Do konca leta 2007 bodo investirali kar 11,4 milijarde evrov, dobrih 70 odstotkov pa bo namenjenih za nove modele, ki jih bodo pretežno izdelovali v nemških tovarnah. Investicijski paket je pretežno namenjen že najavljeni produktivni ofenzivi.

* Južnokorejska Kia se je po podpisu sponzorske pogodbe s teniškim zvezdnikom Andrejem Agassijem odločila še za ekskluzivno avtomobilsko sponzorstvo

Goodyear lige, v kateri igra 12 najboljših košarkarskih klubov iz Slovenije, Hrvaške, BiH, Srbije in Izraela. Sponzorska pogodba med drugim predvideva, da bo eden od gledalcev lige na koncu izrebran za prvo nagrado, novi terence sorrento.

* Prodajno servisna mreža Renault je pred kratkim prejela nov katalog Renault Boutique, ki obsega 54 strani z modnimi izdelki. Katalog sestavljajo štirje sklopi: igrače, miniature, šport (moška in ženska oblačila, potovalna oprema, ure in drugi modni dodatki) ter izdelki vezani na Formulo 1.

Cene izdelkov v katalogu, ki so naprodaj pri Renaultovih trgovcih in tudi v spletni prodajalni www.renault.si, so v slovenskih tolarjih.

* Stuttgartski proizvajalec prestižnih športnih avtomobilov Porsche ima za seboj še eno uspešno poslovno leto. Skupina Porsche je 9,4 odstotka povečala promet in kar za 40 odstotkov dohodek pred obdavčitvijo. Prodali so 54.234 avtomobilov, kar je samo za 0,6 odstotka manj kot v letu prej. Najbolje gre v promet model 911, ki je preselil proizvodni načrt, pod pričakovanji pa so prodajali boxerja. M.G.

Opel napoveduje uvajanje nove tehnologije žarometov

Hkratna osvetlitev ovinka in kota

Nemški Opel je skupaj s proizvajalcem svetlobnih teles za avtomobilsko industrijo Hella razvil inovativno tehnologijo žarometov, ki hkrati osvetljuje ovinek in širši kot voziča, s tem pa bistveno pripomorejo k varnosti. Novi žarometi bodo najprej na voljo v modelih signum in vectra, nato tudi v ostalih.

širšem loku, kar je posebej pomembno, ko avtomobil zavoji v ovinek. To se zgodi s pomočjo elektromotorja, ki med nočno vožnjo pri hitrosti nad 120 kilometrov na uro rahlo dvigne snop zasenčenih luči. Druga pomembna naloga novih žarometov je tako imenovano osvetljevanje kotov, ki med vožnjo po urbanih središčih in s hitrostjo do 50 kilometrov na uro z dodatnim reflektorjem osvetli 30 metrov širši pas od običajnega, tako, da lahko voznik pravočasno opazi pešce ali kolesarje, ki prihajajo s strani. Dodatno svetlobno telo je zasenčeno tako, da ne moti naproti vozečih vozil.

Oplovi in Helliini strokovnjaki so imeli pri razvoju nove tehnologije pred seboj študijo nemškega statističnega urada, ki ugotavlja, da se več 40 odstotkov prometnih nesreč s smrtnim izidom zgodi v nočnem času, čeprav je takrat tudi do 80 odstotkov manj prometa kot v dnevnem času.

Tehnologija, ki nosi kratico AFL (Adaptive Forward Lighting) v primerjavi z običajnimi žarometi vozniku pomaga tako, da lažje prilagaja način vožnje in predvsem zagotavlja večjo varnost za vse udeležence v prometu, zlasti v razmerah, ko je vidljivost slabša. Osnova je bi-ksenonski žaromet, ki osvetljuje cestišče v

M.G., foto: Opel

Rabljena vozila

Na našem pokritem centru na Laborah v Kranju vas čaka največja izbira rabljenih vozil vseh znamk in letnikov (več kot 80 vozil).

RENAULT

www.alpetour-remont.si

Za vozila z garancijo vam jamčimo:

- ◆ BREZPLAČEN PREIZKUS
- ◆ 45 TOČK KONTROLE NA VOZILU
- ◆ TEHNIČNO KONTROLO VOZILA PO 2000 PREVOŽENIH KILOMETRIH
- ◆ POMOČ NA CESTI, VLEKO ALI POPRAVILO
- ◆ 3 MESEČNO TEHNIČNO GARANCIJO

LEGENDA:
- G. VOZILO Z GARANCIJO
- R. KLIMA
- SV. SERVVO VOLAN
- CZ. CENTRALNO ZAKLEPANJE
- R. RADIO
- ES. ELEKTR. DVIG STEKEL
- AIR. AIRBAG

Vse za vaš avto na enem mestu:

- Prodaja vozil Renault
- Zavarovanje in registracija vozil
- Vzdrževanje vozil
- Odkup in prodaja rabljenih vozil
- Najem vozil
- Tehnični pregledi osebnih, tovarnih in priklopnih vozil
- Vleka vozil

REMONTE

D.D. KRANJ

SERVISNO PRODAJNI CENTER KRANJ, LJUBLJANSKA 22

Centrala: 04/20 15 240

Novi Audi A8 je pripravljen za start v luksuznem razredu

Izrazito poudarjen športni pečat

Ingolstadtski Audi z novincem nadaljuje tam, kjer so pred osmimi let zakoličili smernice s prvo serijsko aluminijasto limuzino. Novi A8 je oborožen z najsodobnejšo tehnologijo in kot Audijsva admiralska ladja opredeljuje športnost v razredu luksuznih avtomobilov, ki jo poudarjajo izrazite oblikovne poteze, dinamične vozne lastnosti, inovativna tehnika.

Od leta 1994, ko je Audi predstavljal prvi A8, je preteklo že precej časa, zato je bila zamenjava logična, predvsem pa precej pozna, saj je tovarna novince sprva najavljala že nekoliko prej, oba največja tekmeča BMW in Mercedes-Benz pa imata v tej avtomobilski kategoriji še skoraj povsem sveža modela. Razvoj nove paradne limuzine so zaznamovali lahki materiali, dinamika in elektronika.

Pri Audijsu so tudi na novem A8 ohranili dokaj konzervativne, sicer pa hišno prepoznavne oblikovne poteze. Od predhodnika se opazno razlikuje, za kar skrbijo široko razpete in bolj zaobljene karoserijske površine, raven sprednji del in kratki previsi preko koles.

Ob začetku proizvodnje sta na voljo dva zmogljiva osemvaljna motorja s 4,2 in 3,7 litra gibne prostornine z zmogljivostjo 246 kW/335 KM oziroma 206 kW/280 KM. Pogonska sila se na kolesa prenaša s pomočjo novega 6-stopenjski samodejni menjalnik tiptronic, ki vozniku omogoča tudi elektronsko nadzorovano ročno pretikanje s tipkami na volanu. Seveda bodo sledili še ostali pogonski stroji in sicer 4,0-litrski

turbodizel, 3,0-litrski bencinski šestvaljnik in kot vrhunec 6,0-litrski dvanajstvaljnik. Prav tako se bo obstoječi pridružila še podaljšana karoserijska izvedba.

Pri razvoju novega audijsa A8 so konstruktorji uporabljali lahke

materiale, med katerimi seveda prevladuje aluminij, zato se prihranek pri teži odraža pri vozni dinamiki in lahkotnosti upravljanja, medtem, ko je občutno povečana trdnost karoserijske zgradbe. Stalni štirikolesni pogon quattro

ostaja stalnica, na novo pa ima aluminijasto podvozje prilagodljivo zračno vzmetenje z brezstopensko nastavitvijo s štirimi režimi od izrazito športne do najbolj udobne vožnje. Seveda je odveč poudarjati, da so pasivni in aktiv-

ni varnostni elementi na najvišjem nivoju, poleg tega pa bo v novincu tudi povsem nov sistem za interaktivno uporabo avtomobilske in komunikacijske tehnologije. Ta je zasnovan tako, da ga voznik lahko uporablja brez posebnega proučevanja, z logično razporejenimi stikali in s pomočjo velikega prikazovalnika na sredini armaturne plošče. Novost je tudi elektronski kontaktni ključ, ki ga pri bogatejših različicah ni več potrebno potiskati v ključavnico, ampak njegovo prisotnost zazna avtomobilov elektronika in voz-

nik motor lahko zažene s pritiskom na gumb. Prejšnja generacija audijsa A8 je tovarna v osmih letih prodala v več kot 100.000 primerkih, kar štejejo za uspeh. Zgodba o uspehu naj bi se nadaljevala tudi z novo admiralsko ladjo, saj nenazadnje v tovarni beležijo visoko stopnjo lojalnosti kupcev. Pri zastopniku Porsche Slovenija bo prihodnje leto na voljo 40 audijsa A8, za katere bodo kupci odšteli med 17,7 in 19,6 milijona tolarjev.

Matjaž Gregorič

BMW serije 7 z novimi turbodizelskimi in bencinskimi motorji

Zastavonoša spet v korak s tekmeci

Bavarski BMW je v svojo največjo hišno limuzino vgradil nova turbodizelska motorja in dodal prestižni bencinski dvanajstvaljnik. Skupini BMW, ki ima pod seboj tudi znamko Mini gre dobro, le na slovenskem trgu se prodajne številke ne uspejo popraviti. Zastopnik AvtoAktiv že za prihodnje leto napoveduje boljše čase.

Oba turbodizla z oznakama 730d in 740d sta bila že uporabljena v prejšnji generaciji serije 7, za avtomobil, ki je svoj krst doživel lani, pa so v tovarni vgradili nekaj osveženih delov. Najpomembnejši je druga generacija sistema visokotlačnega vbrizga goriva po skupnem vodu, ki plinsko olje črpa pod tlakom 1600 barov (v prejšnji generaciji 1350 barov).

Šestvaljnik 730d, ki razvije 218 konjskih moči pri 4000 vrtljajih in navor 500 Nm pri 2000 vrtljajih, sedmice požene do najvišje hitrosti 235 kilometrov na uro, za pospešek z mesta do 100 kilometrov

Sicer pa je motorna novost, ki jo je BMW v limuzini serije 7 (tudi v 14 centimetrov podaljšani izvedbi) začel ponujati v prihodnjih mesecih tudi bencinski dvanajstvaljnik, ki je pravzaprav vrhunec motorne ponudbe in odgovor obema največjima tekmečema Mercedes-Benzu in Audijsu. Ob 6,0-litrski gibni prostornini orjak razvije 445 konjskih moči in dosega 600 Nm navora, katerega večji del je na voljo že v območju od 1500 vrtljajev navzgor. Avtomobil s tem pogonskim strojem za doseganje hitrosti 100 kilometrov na uro potrebuje 5,5, do 200

Renault Espace četrte generacije nadaljuje poslanstvo predhodnika

Vodilni spet v boj za primat

Prva generacija renaulta espacea je leta 1984 pomenila začetek novega avtomobilskega razreda, v katerem je ta model večino svojih let prebil na prvem mestu. Skupaj so je bilo doslej izdelanih 870.000 primerkov in na bogati dediščini bo gradila tudi nova, četrta generacija espacea, ki sept cilja v prodajni vrh.

Espace četrte generacije je postavljen na osnovo, ki je uporabljena tudi pri laguni in vel satusu. Renault se je namreč tudi ali predvsem zaradi krčenja stroškov, poslovil od dolgoletnega razvojnega in proizvodnega partnerja Matra Automobiles, kjer so doslej skrbeli za karoserije in tudi nekatere mehanske dele treh espaceovih generacij, v njihovih obratih pa je potekala tudi proizvodnja.

Novega espacea je mogoče prepoznati po bolj mišičastih karoserijskih potezah v novem Renaultovem slogu, medtem, ko silhueta na prvi pogled spominja na predhodnika.

Renault hkrati z običajno dolžino karoserije ponuja še 20 centimetrov daljši grand espace s 456

litri prtljažnega prostora pri postavljenih sedmih sedežih in z možnostjo povečanja na več kot 3000 litrov. Novinec se ponaša z visoko stopnjo potniškega udobja, ki je nadgradnja tistega, kar je ponujala tretja generacija. Sedeži v drugi in tretji vrsti so vpeti v tirnice, ki omogočajo vzdolžne premike naprej in nazaj, v skladu z enoprostorsko filozofijo pa je potniško kabino mogoče ustrezno prilagajati potrebam in se lahko z nekaj potezami spremeni v mobilno pisarno, dnevno sobo in podobno. Za prijetno ozračje skrbi klimatska naprava, ki jo je mogoče ločeno uravnati v sprednjem delu in za vsako vrsto sedežev posebej, za nameček pa ima espace za doplačilo še veliko panoramsko strešno okno, ki se odpira s po-

možjo elektrike in v kabino prepušča veliko svetlobe. Pogonu je namenjenih šest različnih motor-

jev, med njimi tudi dva šestvaljnika: 3,5-litrski bencinski razvije 245 konjskih moči in zagotavlja skoraj športne vozne lastnosti, 3,0-litrski turbodizelski dCi pa s 180 konjskimi močmi in visokim navorom pri nizkih vrtljajih zagotavlja izjemno prožnost in dobre zmogljivosti ob skromni porabi goriva in odlično zadušnim zvokom. Po lastnostih nič kaj dosti ne zaostaja 2,2-litrski štirivaljni dCi s 120 konjskimi močmi, medtem ko je v dizelskem delu motorne palete najmanjši 1,9-litrski agregat s 100 konjskimi močmi. Preostala dva bencinska motorja sta 2-litrski štirivaljniki s 16 ventili, običajni s 140 in z dodatkom turbinskega polnilnika s 165 konjskimi močmi.

Na slovenskem trgu se bo prodaja začela konec januarja. Pri Renaultu Slovenija si želijo, da bi se novi espace prebil v vrh svojega razreda, kupci naj bi se kar v 60 do 70 odstotkih odločili za različice s turbodizelskimi motorji. Malopordajne cene se gibljejo od 5,72 milijona kolikor stane osnovna izvedba z najmanjšim bencinskim motorjem do 8,96 milijona tolarjev, kolikor je potrebno odšteti za grand espace s šestvaljnim turbodizelskim motorjem in najbogatejšim paketom opreme.

Prestizna tovarnjaška lovorika gre tokrat Ivecu

Stralis je povozil konkurenco

V izboru za Evropski tovarnjak leta 2003, ki ga pripravlja žirija specializiranih nvinrajev za področje gospodarskih vozil je zmagal Ivecov največji predstavnik stralis. Tekmece je prepričljivo pustil za seboj, saj je pobral skoraj polovico vseh glasov.

Stralis je bil predstavljen februarju letos na sejmju gospodarskih vozil v Amsterdamu in pri Ivecu so zanj dobili že 8.000 naročil. To predstavlja kar 34-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2001, čeprav se je celotni evropski tovarnjaški trg skrčil za 16 odstotkov. Stralis je v boju za prestižno lovoriko prehitel tekmece kot so DAF XF95, scania HPI, mercedes-benz axor, man TGA in volvo FM. Člane žirije so prepričali predvsem dobro oblikovana in prostorsko izkoriščena kabina, dobra kakovost izdelave, prepričljivi pogonski sklopi in elektronski sistemi v pomoč vzniku in

operaterju. Sicer pa je Ivecov zastavonoša na voljo z 10,3-litrskim motorjem (od 400 do 430 KM) in vejim 12,9-litrskim (480-540 KM). Motorji ustrezajo okoljevarstvenim normativom Euro3, njihova moč pa se na pogonska kole-

sa prenaša s povsem samodejnim ZF-ovim menjalnikom.

Za Iveco je tokratna lovorika že četrta, prvič so jo dobili leta 1992, drugo leto kasneje, nato pa še za leto 2000.

M.G., foto Iveco

Matjaž Gregorič

na uro pa je potrebnih le 8 sekund. Še bolj prepričljiv je močnejši osemvaljnik 740d, ki z 258 konjskimi močmi pri 4000 in navorom 600 Nm pri 1900 vrtljajih avtomobilu zagotavlja najvišjo hitrost 250 kilometrov na uro in pospešek do 100 kilometrov na uro v 7,4 sekunde. Oba motorja sta prvič povezana s šeststopenjskim samodejnim menjalnikom, ki je svetovno premiero doživel v različicah z bencinskima motorjema. Na slovenskem trgu sta turbodizelski različici največje BMW-jeve limuzine napredaj za 16,1 milijona (730d) oziroma dobrih 21 milijonov tolarjev (740d).

kilometrov na uro pa 17 sekund. Tovarna napoveduje povprečno porabo 13,4 litra neosvinčenega bencina na 100 kilometrov.

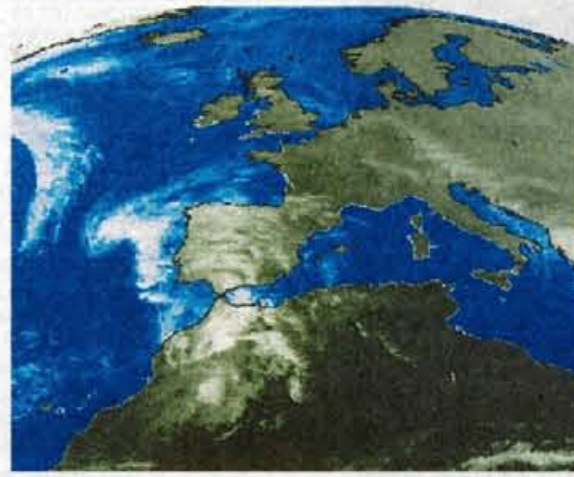
Pri BMW-ju računajo, da se bo za različici s turbodizelskima motorjema ogrelo v povprečju 35 odstotkov kupcev, na nekaterih trgih, kjer so avtomobili z dizelskimi motorji posebej cenjeni, pa tudi do 80 odstotkov. Pri bencinskih dvanajstvaljnikih se lahko naslonijo na tradicijo prodaje med letoma 1987 in 2001, ko se je za tak motor odločilo 96.500 kupcev.

M.G., foto BMW

JAKA POKORA

VREMENSKA NAPOVED ZA GORENJSKO

AGENCIJA RS ZA OKOLJE, Urad za meteorologijo

TOREK	SREDA	ČETRTEK
		
od -2 °C do 0 °C	od -3 °C do 0 °C	od -3 °C do -1 °C

Danes, v torek, bo zmerno do pretežno oblačno, zjutraj in dopoldne bo ponekod po nižinah megla. V sredo in četrtek bo prevladovalo oblačno in večinoma suho vreme, pihal bo severovzhodnik.

Musical Brata osvaja svet

Kranj - Dijaki gimnazije Kranj Mateja Celar, Aljaž Jovanovič, Rajka Korošec, Jaka Lončarič, Anže Ogrinc, Domen Tomašič, Urša Vodišek, Miha Volčjak, Matvž Vučer, Urša Vuk in Maja Zore, smo leta 2000 Sloveniji predstavili musical Brata premierno 10. februarja 2000 v Domu krajanov v Stražišču. Takrat smo imeli 32 uspešnih ponovitev, gostovali smo v Linhartovi dvorani

v Radovljici, kranjskem Prešernovem gledališču, Cankarjevem domu v Ljubljani in na Dobu pri Kamniku, zato smo se letos odločili musical zopet postaviti na oder.

Ponovno krstno predstavo je musical doživel 25. oktobra 2002, a še pred njo, smo morali igralci malo pobrskat po omarah in poiskati scenarije, da smo lahko vadili.

Blood Brothers, kot se originalno imenuje musical, je bil premierno uprizorjen v Londonu marca 1983. Od takrat se igra neprestano že 19 let in je preveden v številne jezike in uprizorjen po vsem svetu. V slovenščino ga je prevedla naša režiserka Manca Urbanc, ki je tekst Willyja Russella s pomočjo Sorena Frandsena malo spremenila, a zgodba je ostala enaka. Glasbo sta priredila in posnela

Bojan Logar in Simon Šimat, naš glasbeni vodja pa je bil Tomaž Bajželj. Za sceno so poskrbeli Andraž Logar, Rotija Holinski in Tina Peternelj, kostume pa nam je prikrojila oz. sešila Jana Rot. Pri postavitvi predstave je pomagala Barbara Logar, pri izvedbi predstave pa pomagata Janez Pokorn in Blanka Rejc. Za rekvizite so poskrbele Sladana Đukanovič, Marjana Babnik in Veronika Bakrač. Med predstavo delo s projektom opravlja Maja Zora, za luč skrbi Uroš Vovk, za zvok pa Andrej Kos.

Zgodba, ki jo povezuje Maja Zore, govori o bratih dvojčkih, ki sta bila ob rojstvu ločena. Mickey (Aljaž Jovanovič) odrasča s svojo pravo materjo gospo Johnstone (Urša Vuk), brez očeta, kot eden od osmih otrok, v revščini in je soočen z vsemi travmami, ki jih tako življenje prinaša. Edward (Domen Tomašič) pa živi lagodno življenje s premožnimi starši Lyons (Urša Vodišek in Anže Ogrinc). Skupna usoda ju nekega dne združi in postaneta najboljša

Urša Vuk in Domen Tomašič

prijatelja - krvna brata. Skupaj z Mickeyevim sosedom Lindo (Rajka Korošec) postanejo nerazdružljiva trojica, ki vedno tiči skupaj, dokler se družina Lyons ne preseli na deželo, potem pa...

Rada bi se še zahvalila sponzorjem, ki so nam omogočili ponov-

no igranje musicla: Občina Šenčur, Caffè - bar Alo Alo (Šenčur), Orodjarstvo Vidmar (Šenčur), Kovinostrugarstvo Jenko (Šenčur), Čebelarstvo Logar (Šenčur), Todivo (Šenčur) in Pizzerija Gorjanc (Hotemaže).

Rajka Korošec

Zemeljski plaz v Zmincu

Že 22. novembra se je v Zmincu sprožil plaz pod hišama Dolenca in Peternela. Strokovnjaki iz Civilne zaščite Slovenije so takrat ocenili, da plaz hiš ne ogroža.

Zminec - "Na začetku se je zlomilo le kakih 15 centimetrov terena," je povedal Milan Peternel: "Plaz se je utrgal kakih 30 metrov pod hišo, v kakih dveh do treh urah pa je začelo plazeti." Marko Pašalek iz Civilne zaščite ocenjuje, da se bo plaz še premikal, vendar po stanju, ki je veljal prejšnji teden ni nevarnosti za hiši.

Tudi po tej ugotovitvi pa se je v obeh družinah vseeno naselil strah, saj se je 6. decembra zemljišče ponovno premaknilo. Za nadaljnje bivanje bo potrebna sanacija. "Teren v preteklosti ni bil nevaren, saj smo gradili v skali. Leta 1985, ko smo začeli z gradnjo, je tu Geološki zavod napravil meritve in ugotovil, da je zemljišče stabilno," je povedal Peternel. Prejšnji teden je bil narejen geodetski posnetek plazu, na podlagi tega pa bo Marko Pašalek naredil ustrezno poročilo.

Zemeljski plaz v Zmincu ogroža dve hiši.

Sanacija plazu naj bi potekala od spodaj navzgor in bo po grobih ocenah vredna približno 50 milijonov tolarjev. "Sami se takšnega projekta ne moremo lotiti, zato računamo na pomoč občine," še dodaja Peternel. "Objekta nista v nevarnosti, čeprav so se terase močno znižale," pravi Miha Bizjak iz občinske uprave in dodaja, da bodo kmalu postavili tudi sonde, ki bodo pokazale morebitne premike zemljišča. "Zaenkrat je preuranjeno govoriti o strokovnih rešitvah. Nevarnost za ponoven zdrs je sedaj minimalna, vsekakor pa bo potrebna sanacija, kar pa je državna obveza. Stvar občinske uprave pa je, da naredimo potrebne načrte," pa nam je povedal župan Igor Drakslar.

Boštjan Bogataj

Luč miru na Gorenjskem

Kranj - Luč miru že potuje po Gorenjskem. Že v petek zvečer je bil pred športno dvorano na Bledu slovesen sprejem, sprejemu in potovanje luči pa se je nadaljevalo tudi v nedeljo in včeraj. Luč je potovala z avtobusi in vlakom, v nekatere kraje pa so jo pripeljali z osebnimi avtomobili. V nedeljo opoldne so luč sprejeli v ljubljanski stolnici, zvečer pa v kranjski župnijski cerkvi. Včeraj je prišla luč na kranjsko občino, kjer jo je sprejel podžupan Štefan Kadoič. Luč bo do božiča v prvem nadstropju občinske stavbe, od koder jo bo mogoče med uradnimi urami odnesti domov.

J.K., foto Tina Dokl Luč miru je na Občini Kranj sprejel podžupan Štefan Kadoič.

Sprejem luči v soboto zvečer na Bledu.

Novorojenčki

V preteklem tednu je bilo v obeh gorenjskih porodnišnicah 30 rojstev, in sicer v Kranju 18 in na Jesenicah 12.

V kranjski porodnišnici je na svet prišlo 18 novorojenčkov, od tega 11 deklic in 7 dečkov. Na prvem tehtanju je bila najlažja deklica, ki je tehtala 2.440 gramov, najtežji pa je bil deček s 4.500 grami.

V jeseniški porodnišnici pa je prvič na ves glas zajokalo 12 dojenčkov, in sicer 7 deklic in 5 dečkov. Kazalec na tehtnici je 3.650 gramov pokazal najtežji deklica, 2.540 gramov pa najlažjemu dečku.

LOTO

IZZREBANE ŠTEVILKE 50. KROGA, z dne 15. 12. 2002

3, 6, 10, 20, 27, 33, 37
in dodatna 17

IZZREBANA LOTKO številka: 947167

V 51. krogu je predvideni sklad za SEMICO: 18.000.000 SIT

za dobitke LOTKO: 6.000.000 SIT

RADIO KRANJ, d.o.o.
Slovenski trg 1, KRANJ

TELEFON: (04) 2022-825 REDAKCIJA
(04) 2021-186 TRZENJE
(04) 2022-222 PROGRAM

FAX: (04) 2021-865 REDAKCIJA
(04) 2025-290 TRZENJE

E-pošta: radiokranj@radio-kranj.si

Spletna stran: http://www.radio-kranj.si

NAJBOLJ POSLUŠANA RADIJSKA POSTAJA NA GORENJSKEM